

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2004. június 10-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

101. számú tanácstermében megtartott
ülésétől

Napirend:

1. Az alapműveltségi vizsga

Előterjesztő: Friss Péter főosztályvezető

2. Változás az OKNT szervezeti és működési szabályzatában

Előterjesztő: Dr. Loránd Ferenc elnök

3. Tájékoztató a Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. tevékenységéről

Előadók: Pertl Gábor ügyvezető igazgató

Pála Károly szakmai igazgató

4. Választások

A kerettantervi bizottság elnökének megválasztása

Az éves jelentés bizottság elnökének megválasztása

Delegált választása a Tankönyves Vállalkozók Országos Testületének közgyűlésébe

5. Tájékoztató az oktatási jogok biztosának 2003. évi tevékenységéről

Előadó: Dr. Aáry-Tamás Lajos

6. Egyebek

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Bácsiné Király Lili és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetségének beszédgyorsíró szolgálata)

Az ülés résztvevői

Az Országos Köznevelési Tanács részéről:

Dr. Báthory Zoltán
Dr. Brezsnayánszky László
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Kozma Tamás
Liskó Ilona
Dr. Loránd Ferenc
Nagy József
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szenes György
Dr. Vágó Irén
Dr. Vass Miklós
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottként:

Friss Péter
Horváth Gréta
Schnottner Lászlóné
Gál Ferenc
Kosinszky Zsuzsa
Makkai László
Keszei Sándor
Szabó Imre Ernő
Pertl Gábor
Pála Károly
Dr. Aáry-Tamás Lajos
Dr. Óry Magdolna

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 10 perc)

DR. LORÁND FERENC, a Tanács elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Elnézést kérek a 10 perces késésért. Szegény apám mondta, hogy amennyivel később jössz, annyival korábban mész el. Remélem, hogy ezt a gyakorlatot fogjuk tudni követni, mert többeknek van délutáni elfoglaltsága, az akkreditációs bizottságnak bizottsági ülése van.

Elkezdjük a munkát. Azt mondja Horn Gyuri, hogy kevesen vagyunk, ezt én is fájjalom. Az előre bejelentett távolmaradók: Dobos Krisztina, aki utolsó percben közölte - ezt nem szemrehányó akcentussal mondtam, csak a tényyszerűség kedvéért -, hogy érettségiztet; Vágó Péter hivatalból van távol; Somody Imre távol van; Szakácsné vizsgáztat; Trencsényi László szintén jelentette távolmaradását. A többiekről nem tudok, illetve pozitív visszajelzést tudok Kozma Tamásról, aki megírta, hogy jönni fog. *(Dr. Vekerdy Tamás belép az ülésterembe.)* Vekerdy tanár úr megérkezett. Ezt külön nagy örömmel közlöm, és egyúttal, hogy megerősítem az itteni szereplését - nehogy azt higgye, hogy csak ülhet -, mondom, hogy Dobos Krisztina bejelentette, hogy nem jön, ezért téged foglak tisztelettel kérni, hogy arról a bizonyos ombudsmani jelentéssel kapcsolatos álláspontról tájékoztasd az OKNT-t. Legközelebb nem jössz, ugye? *(Derűtlenség.)*

Szeretettel köszöntöm a vendégeinket, és örülök, hogy érdeklődés kíséri, hogy az Országos Köznevelési Tanács milyen fontos kérdésekben hogyan foglal állást és vitatkozik. Annak is nagyon örülök, hogy Lilla végül is megkapta - ha másképp nem, telefonon - a megerősítést arra vonatkozóan, hogy örömmel és szívesen látjuk.

Szokás szerint a napirendi pontok megszavaztatásával szeretném kezdeni. Mindenki előtt ott van az írásos napirend. Annyi magyarázattal tartozom hozzá, hogy a 4. napirendi pont, a Választások című napirendi pont azért került a napirendünkre, mert a szervezeti és működési szabályzat megváltozásának következtében bizottsági elnökök választása válik szükségessé. Más megjegyzésem az Egyebekhez nincs, nem tudom, hogy Zsuzsának van-e. *(Kosinszky Zsuzsa: Nincs.)* Kérdezem, hogy az a napirend, ami előttetek van, elfogadható-e. Aki elfogadja, kézfelemeléssel jelezze! *(Szavazás.)* Igen. Köszönöm szépen. Volt-e, aki ellene szavazott? *(Nincs ilyen.)* Mivel nem volt, a napirendet elfogadottnak tekintem. *(Dr. Hoffmann Rózsa és dr. Karlovitz János belép az ülésterembe.)* Gyorsan megkérdezem a most érkezőket, nehogy hátrányos helyzetűek legyenek, hogy a napirend ismeretében van-e valamilyen eltérő javaslatotok. *(Dr. Karlovitz János jelzi, hogy nincs.)*

DR. HOFFMANN RÓZSA: Nincs, de nem is volna jogunk beleszólni. Elnézést kérünk a késésért.

ELNÖK: Ezt nem a jog oldaláról, hanem egyszerűen az elnöki gesztus oldaláról próbáltam megközelíteni.

Kezdjük! Friss Péter úrnak adom át a szót, aki az alapműveltségi vizsgával kapcsolatos előterjesztést volt szíves összeállítani, és elénk hozni. Nem akarom megelőlegezni a vita alaptónusát, de hadd engedjek meg magamnak annyit, hogy amióta én az OKNT elnöke vagyok, a minisztérium részéről ilyen gondosan előkészített anyagot még nem olvastam. Ennek a dolognak van egy dicsérőjellege, bár nem szorul a minisztérium az én dicséretemre, de szeretném, ha az elmarasztaló akcentust is kihallaná belőle, hogy a szerény véleményem szerint körülbelül így kellene kinézni egy anyagnak.

Péter, tiéd a szó!

FRISS PÉTER: Köszönöm szépen. Még mielőtt a napirendi ponttal kapcsolatos néhány bevezető gondolatot elmondanám, szeretnék visszatérni a legutóbbi, a Nemzeti Alaptanterv implementációjával kapcsolatos anyag egyetlen pontjára, mert ott felvetődött az érettségi átdolgozásának időpontja - ha emlékeznek még rá, a vége felé -, miszerint az

anyagban egy 2009-es és egy 2017-es dátum is szerepel egy új érettségi bevezetésével, vagy az érettségi átdolgozásával kapcsolatban, és visszatérően elhangzott a 2009-es dátum. Akkor nem figyeltem rá, ezért csak szeretném visszaidézni, hogy az az érettségi, amely a 2008-2009-es átdolgozásra vonatkozott, az a nemzetiségi, népismereti, illetve a nemzetiségi terület javaslata volt a saját nemzetiségi érettségi követelmények felülvizsgálatára, és nem az érettségi rendszer egészének felülvizsgálatára. Ezt azért mondtam, hogy ne maradjon meg ez a félreértés. Tudom, hogy régen volt, de azért talán érdemes visszaidézni. Elnézést kérek ezért.

Az alpműveltségi vizsgával kapcsolatos előterjesztés - ahogy azt a bevezetője vagy a bevezető néhány sor, mintegy előszó jelzi - egy vitaanyag, egy munkaanyag, amely egyrészt megpróbálta összeszedni azt a történeti utat, amely az alpműveltségi vizsgával kapcsolatban az elmúlt évekből követhető volt a jogi szabályozás tekintetében, a vizsga funkciójának vagy a funkciójáról szóló elgondolások változása során. Mindenképpen az a célunk, hogy kiindulópontot adjunk a vizsga funkcióit meghatározó álláspont kiformalására, ha úgy tetszik, újragondolására is.

Azt gondolom, hogy jól látható - megköszönve a megelőlegezett dicséretet, amely nyilván elsődlegesen az ebben részt vevő kollégáknak szól -, hogy az alpműveltségi vizsga egész koncepciójának helye az oktatáspolitikai alakulások, változások során különféle - egy szubjektív megjegyzést is hadd tegyek -, talán nem is igazán mindig végiggondolt, és nem is mindig tudatosan végiggondolt módosuláson ment keresztül, míg kialakult a mai helyzet, ami egy meglehetősen képlékeny, bizonytalanra vált helyzetet jelent. Nem szeretnék terminológiai vitákba belemenni, bár nagyon csábító mindig azzal eltölteni az időt, hogy alapvizsgáról vagy alpműveltségi vizsgáról kell-e gondolkodni, de az biztos, hogy ennek az egész vizsgának a funkciója, a helye, a vizsgarendszerben elfoglalt helyzete esetében az a kérdés, hogy mit zár le, vagy mit nyit meg, mire ad lehetőséget, mihez kapcsolódik. Ez nagyon sok kérdőjelet tesz ki, ezeket igyekeztünk bemutatni, és valódi alternatívákat leírni az alpműveltségi vizsga lehetséges jövőjével kapcsolatban, és nagyon fontos lenne, hogy erről a mai tanácskozás során valamilyen markáns kép alakuljon ki. Azt hiszem, hogy ez a további munkálatok szempontjából nagyon lényeges szempontokat vetne fel, lényeges döntési alternatívák megerősítését jelentené.

Az alpműveltségi vizsga gondolata szorosan összekapcsolódik, vagy egyre szorosabban összekapcsolódnak látszik a szakiskolák kérdésével. Ezért is tartom szerencsésnek, hogy a szakiskolai fejlesztési program ezzel foglalkozó komponensének vezetői is jelen vannak a mai OKNT-ülésen, hiszen nagyon lényeges, hogy azok a munkálatok, amelyek a szakiskolai fejlesztési program keretében folynak, párhuzamosan, vagy éppen ezeket a döntéseket vagy kialakuló álláspontokat erősítve tudjanak a továbbiakban folyni, hiszen magában a programban több tantárgyban tanterv- és alapvizsga-fejlesztés folyik. Nem utolsósorban öröndetes, hogy ehhez megfelelő anyagi források is rendelkezésre állni látszanak; ez nem mindig van így, ha már az Oktatási Minisztérium történeti folyamatáról az elnök úr tett egy megjegyzést.

Túl az anyagon a gyakorlóiskolában dolgozó kollégák véleménye legalább annyira megoszlik az alapvizsga, alpműveltségi vizsga kérdésében, mint vélhetően az oktatás más tereimain dolgozóké. Vannak, akik azt mondják, hogy szükséges lenne egy viszonylag egységes alapokon nyugvó vizsga, vannak, akik azt az álláspontot képviselik, hogy egy központi összeállított feladatbankból az iskolák maguk választhassanak és válogathassanak szabadon tantárgyak és - szakiskola esetében - a szakmai előkészítő ismeretek kérdése köreiből, vannak, akik pedig úgy látják, hogy igazából funkciója, szerepe magának a vizsgának a mai feltételrendszerben és körülmények között nincsen.

Én csak a dilemmákat próbáltam szaporítani, amelyek szerintem olvashatók az előterjesztésből is, de gondoltam, vitabevezető tájékán ez nem olyan nagy baj - a végén meg majd meglátjuk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Kezdjük rögtön in medias res! Tessék!

NAGY JÓZSEF: Kedves Kollégák! Azért jelentkeztem elsőként, mert radikális javaslataim vannak. Mindenki tudja ebben a körben, hogy a fél életem az iskolastruktúra átalakításának kérdései és az alpműveltségi vizsga problémái körül forgott - ami eléggé hiábavaló idő volt. Hogyha ezt az időmet másra fordíthattam volna, akkor talán több jót teszek a magyar iskolarendszernek.

Én is azzal kezdem, amit elnök úr mondott, hogy ennél jobb anyagot még nem olvastam az elmúlt negyven évben... (*Közbeszólások: Negyven...!*) Negyven évről van szó, kollégák: negyven éve nem akarásnak nyögés a vége. Egy népi izét lehetne mondani, hogy a kecske is megdőglött, a káposzta is megmaradt - és így tovább, és így tovább. Lehet, hogy még mondok ilyeneket. De az, ami itt van, a magyar közoktatás-politika - nem, akik írták, hanem akik ezt negyven évig csinálták - szégyene. Az a csoda, hogy ott tartunk, ahol tartunk a mérésekkel, az eredményekkel.

Kedves Kollégák! Ne haragudjatok - lehet, hogy az elnök úr majd közbeszól -, de néhány dolgot muszáj elmondanom.

Ahogy a középiskolák általánossá, tömegessé válnak, egészen más feladatokkal szembesülünk. Elkezdtek nyúzni magunkat, nyúzni magunkat, csináltuk, gondolkodtunk. Két táborra szakadt a nép - mind a mai napig így van: az egyik tábor nem merete bevezetni a tíz évfolyamos iskolát, az alsó középiskolát, a másik meg nem akarta. Ebből született ez a zűrzavar, ami a törvényekben is benne van: egyik mond ellent a másiknak, a másik a harmadiknak - és így tovább. Gyönyörű ez az anyag ebből a szempontból, ahogy ezzel minddel szembesülünk. De ez a legkevesebb, hogy a törvényben ilyen lehetetlen dolgok vannak! A legnagyobb baj szerintem az, hogy sikerült a szakképzést tönkretenni. Ugyanis az első két évfolyamon, ha olvasni, meg ilyesmit akarunk tanítani, akkor demotiváljuk a gyerekeket: nem akarják már ők ezt csinálni. Valaki mondta, hogy ő festő akar lenni, meg nem tudom, mi akar lenni, és az ahhoz tartozó tudást meg akarja szerezni, arra rá lehet bírni - de arra, hogy az általános iskola helyett most ott valami mást tanítsunk, és aztán abból még vizsgázni is kell neki...!

Kollégák, ha ezt végiggondoljuk, akkor mi a helyzet? Az a helyzet, hogy a 4+4+4-es alapstruktúra tömegében mind a mai napig - iskolaépületeiben és így tovább, és így tovább - létező, masszív rendszer. Ezt nem sikerült átalakítani. Tíz évvel ezelőtt, vagy mikor, írtam már, hogy a vonat, kollégák, elment: már nem is lehet átalakítani. És nincs is értelme, mert a tízosztályos iskola, az alsó középiskola létrehozásának az lett volna a funkciója, hogy magasabb általános műveltséget adjon - amikor még nem lehetett megcsinálni a középiskolát. Emlékeznek az idősebb kollégák - a hölgyek kivételével -, hogy annak idején, valamikor, negyven-nem-tudom-hány évvel ezelőtt, egyszerre be akarták vezetni a középfokú iskolát. Belebuktunk, mert nyomokban sem voltak meg a feltételei - de amit megléphetünk volna, azt nem léptük meg. És mind a mai napig ez van. Nincs tíz évfolyamos iskola, nincs alsó középiskola, de mi akarunk a tizedik évfolyam végén valamit csinálni.

Ugyanez történt az egyetemen is, a felsőoktatásban is. Ahogy elkezdett tömegesedni, abban a pillanatban összeomlik az elitrendszer. Mint ahogy az elit középiskola is összeomlott - valljuk be! Ugyanez történt. A lépések nem történtek meg. Most Bolognára hivatkoznak, holott harminc évvel ezelőtt kellett volna megcsinálni.

Adott tehát a 4+4+4, és azt már nem is lehet, meg nem is kell megváltoztatni. Ha pedig nincs olyan iskolafokozat, aminek a végén egyértelmű és értelmes funkciója lenne egy vizsgának, akkor ott nincs értelme a vizsgának.

Egyébként csináltunk hatosztályos elemi: hatosztályos elemi nincs. Minek?

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Van, csak nem Magyarországon.

NAGY JÓZSEF: Azt se tudtuk megcsinálni, pedig nagyon népszerű és jó dolog lett volna.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: És a 40 százalék, az mi?

NAGY JÓZSEF: Milyen 40 százalék?

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Hogy a tanítók 25-40 százalékban taníthatnak ötödik-hatodikban.

NAGY JÓZSEF: Taníthatnak - de az hatosztályos elemi, ami most lesz?

ELNÖK: Most szólok csak közbe... *(Derültség.)*

NAGY JÓZSEF: Vártam! Jaj, de vártam!

ELNÖK: Azért vártam, hogy Báthorynál szólhassak közbe, mert a végén Nagy Jóska azt fogja mondani, hogy rá pikkelek - szó sincs róla. *(Derültség.)* Csak azért szólok, mert elkezdünk egy másik témáról vitatkozni.

NAGY JÓZSEF: Az első javaslatomat szerettem volna alátámasztani azzal, hogy nincs hatosztályos elemi, de azért hatosztályos elemi akarunk csinálni, valamilyen formában.

Az első javaslatom tehát az, hogy az átmeneteket oldjuk föl, ne új határokat hozzunk létre az óvoda és az iskola között, az alsó és a felső tagozat között. Amennyire lehet, oldjuk föl a problémákat, az átmeneteket, ne törjük a fejünket, hogy három legyen, négy legyen, hat legyen, vagy mi legyen.

Az általános iskola vége - ez a második része a javaslatomnak - természetes vég volt mind ez ideig, és nem tudtuk megváltoztatni. Merész javaslatom van, amit már korábban is leírtam: ott legyen vizsga, a nyolcadik osztály végén. Ha nincs tizedik évfolyam, tehát alsó középiskola, akkor a természetes szakaszhatáron csináljunk vizsgát - képességfejlesztőt, vagy amit, szóval új, modern vizsgát, amivel elősegítjük az általános iskola általánosan művelő funkciójának a teljesítését.

A harmadik javaslatom ebből következik: ne legyen alapműveltségi vizsga a tizedik évfolyamon. *(Liskó Ilonához:)* Most agyon fogsz ütni: a fél életem ráment, és mégis azt mondom, hogy ne legyen alapműveltségi vizsga a tizedik évfolyam végén.

A negyedik javaslatom: a szakképzés folyamatosan alakuljon át szakközépiskolává, négy évfolyamos képzéssé, és a nyolc osztályra épülve kötelezően tizennyolc éves korig. Az is benne van a törvényben, végre vegyük komolyan a törvényt.

Tehát a meglévő 4+4+4-es rendszert működtessük. Igaz, hogy belekavart ebbe a hatosztályos gimnázium, meg a nyolcosztályos gimnázium, de mennyiségileg nem olyan nagy tömeg ez, hogy az alapstruktúrát érintené. Az alapstruktúra ügyében végre egyszer valaki merjen és akarjon egyértelműen állást foglalni, és ahhoz igazítsuk a tanterveinket, és ne találjunk ki ilyen, levegőben lógó iksz plusz iksz plusz ikszeket. Ha nem tudjuk és nem akarjuk változtatni, akkor ahhoz igazítsuk a kabátot, amilyen testünk van.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Liskó Ica!

LISKÓ ILONA: Szegény Jóska fél tőlem, mert azt hiszi, hogy agyon akarom ütni - de nem akarom, mert egy csomó mindennel egyetértek, amit ő mondott.

Mindenekelőtt egyetértek a felvezetéssel. Először is nagyon örülök, hogy ez az anyag elkészült. Talán még jobban örülök ennek, mint amilyen az anyag. Tehát egyszerűen azért van itt az anyag, azért tárgyaljuk, mert úgy tűnik, hogy most, ebben a pillanatban a minisztérium és az oktatáspolitikai komolyan gondolja azt, hogy dönteni kellene az alapvizsga kérdésében.

Teljesen egyetértek Jóskával abban, hogy ez az anyag egy görbe tükör a magyar oktatáspolitikai elmúlt 15 évének, és tulajdonképpen nem történt más, az a szakértő - úgy hallottam, hogy Farkas Péter -, aki ezt az anyagot szakmailag jegyzi, nem csinált mást, mint a jogszabályok tükrében felfejtette azokat az oktatáspolitikai bakugrásokat - (*Nagy József: Kiborította a bilit.*) -, amelyek ezt a 15 évet jellemezték.

Úgy látom, hogy tulajdonképpen ezek az ellentmondások, amiket ez az anyag elénk tár az egymásnak ellentmondó jogszabályok szintjén, nem szólnak másról, mint arról, hogy itt valóban volt egy szándék - ahogy Jóska is megfogalmazta - a kilencvenes évek elején az iskolaszervezet és a közoktatás radikális átalakítására. Ennek az a része, ami a szakmunkásképzést és a szakmunkásnak készülő oktatását illeti, tulajdonképpen egy kudarc-történet, mert azt egyszerűen nem sikerült megoldani. A jogszabályok módosíthatósága, és az egymásnak ellentmondó passzusok azt igazolják, hogy hogyan próbálta „Okos Kata” módjára Szüdi János szabályokban megfogalmazni azt, hogy van is változás, meg nincs is, csináltunk is valamit, meg nem is, tehát halogattuk ennek a problémának a megoldását. A tragédia az, hogy itt közben több generáció nélkül hagyta el ezt az iskolatípust, hogy az ő oktatásuk tisztességesen lett volna szabályozva.

Ha megnézzük, hogy a magas intelligenciájú szakértő, aki az anyag mögött van, és nemkülönben a tájékozott és jogszabályokban járatos főosztályvezető úr is úgy érzi, hogy átláthatatlan és kideríthetetlen, hogy mi is van itt, és hogyan van szabályozva, akkor gondoljunk bele, hogy mit gondol erről az a pedagógus, aki ebben az iskolatípusban oktat, és mit gondol az a szerencsétlen szülő, aki ebbe az iskolatípusba írhatja be a gyerekeit, a gyerekekről nem is beszélve, aki évenként folyamatosan nem tudta, hogy ha ő ide belép, akkor tulajdonképpen mit is kell neki megtanulni, és mi is történik vele.

ELNÖK: De felhagyott minden reménnyel. (*Derűltség.*)

LISKÓ ILONA: Igen, közben felhagyott minden reménnyel, pontosan így van. (*Nagy József: Harminc százalékuk lemorzsolódott.*) Ez teljesen jogos volt, mert a harminc százalék lemorzsolódik, a többiek pedig nagyon szerencsések, hogy ha kijönnek ebből az iskolából, és egyáltalán kapnak munkát.

Így aztán, ahelyett, hogy agyonütném Nagy Jóskát, én tulajdonképpen az ő legvégső következtetésével teljesen egyetértek, és azt gondolom vele együtt, hogy itt a perspektíva az, hogy ezt a képzési formát meg kell szüntetni, és szakközépiszkolai képzéssé kell alakítani a szakmunkásképzést. Tehát előbb a gyerekeknek adni kell egy tisztességes érettségit, és utána kell nekik szakmát tanulni. Szerintem is ez a perspektíva, és nekünk és a szabályozásnak hosszú távon ebben kell gondolkodni. Csakhogy itt van egy bökkenő, méghozzá az, hogy ennek a társadalomnak pillanatnyilag van egy alsó harminc százaléka, amelyik egyszerűen a feltételrendszere, a körülményei, az életformája, a mindennapjai következtében csak arra képes, hogy a gyerekeit egy ilyen típusú iskolába juttassa be, és nem tudja pillanatnyilag egy érettségit adó középiskolába bejuttatni, és azt végigmenedzselni. Tehát egyszerűen van egy olyan társadalmi réteg, amelyiknek magas az az iskolatípus, amelyik érettségit adó képzéshez köti a szakképzést. (*Nagy József: Ezért mondtam a „fokozatos” szót.*)

Azt gondolom, hogy ha viszont van egy ilyen réteg, akkor a mindenkori oktatáspolitikai és mondjuk az oktatás körüli szakértőtársaság felelőssége, hogy ennek az iskoláztatásáról viszont a helyett, hogy a jogszabályokat csúri-csavarja és napolja el a kérdést, ahogy ez eddig történt, tisztességgel gondolkodjon. Tehát amíg nem lehet

megvalósítani azt, amit Jóska a végén nagyon okosan perspektívaként felfestett, addig viszont ki kell találni egy olyan szabályozást, ami a szülők, a társadalmi réteg igényeivel adekvát, de azért egy jó színvonalú oktatást és egy mobilitási lehetőséget képes biztosítani ennek a gyerekcsoportnak.

En viszont azt gondolom, hogy ennek a legnagyobb akadálya pillanatnyilag nem az, hogy ezek a gyerekek túl sokáig tanulják az általános műveltséget, meg hogy vissza kéne tulajdonképpen hozni azt a megoldást, hogy minél előbb a szakképzésbe bevinni őket, mert arra motiváltak. Az lehet, hogy most ők arra motiváltak, hogy szívesebben fűrnának-faragnának, mint földrajzot tanulnának, de azért abba is gondoljunk bele, hogy ez az iskolatípus egy olyan bizonyítványt ad, amivel vállalkozni lehet. Az a gyerek, aki nem tanul meg tisztességesen írni, olvasni, számolni, az nem tud vállalkozni a munkaerőpiacon, mert nem tudja kiszámítani az adóját... *(Nagy József: Az az általános iskola bűne, nem a szakközépiskoláé.)* Bocsánat Jóska! *(Dr. Báthory Zoltán: Elnök Úr! Ő bekiabálhat, én pedig nem? - Nagy József: Szólj rám!)*

ELNÖK: Ne kiabáljatok! Egyik se kiabáljon. *(Dr. Hoffmann Rózsa: Ez a baj, ahol ennyi férfi van.)*

LISKÓ ILONA: Szeretném befejezni. Tehát azt szeretném a dologhoz hozzátenni, hogy itt nekünk a legfontosabb szempont az, hogy ez a gyerek olyan tudást kapjon, és olyan bizonyítványt kapjon, amivel a munkapiacon esélye lesz boldogulni. Ha őt 14 éves korában berakjuk a gyakorlati képzésbe reszelni, akkor 16 vagy 17 éves korában, amikor onnan kijön, akkor egy beosztott, betanított munkára lesz alkalmas, és nem lesz alkalmas arra, hogy eltájékozódjon Európában és egy bonyolult világban. Tehát az ő általános képzését nem visszacsökkenteni kellene - itt Jóskával messze nem értek egyet -, hanem javítani kellene a minőségét. Ha valamibe extrapénzt, extratörődést, extratámogatást be kellene vinni, akkor az ő általános képzésének az emelése az, amibe érdemes bevinni, mert különben nagyon sok problémája lesz még az élete során.

Azt gondolom, hogy az alapvizsga kérdésében nekünk tudva azt, hogy perspektivikusan ez nem egy hosszú életű iskolatípus lesz, mégis az a fontos, hogy itt motiváljuk - a pedagógusok és az iskolák - a gyereket arra, hogy ebben a két évben, ami a szakmai képzésre előkészít, valami értelmes dolog történjen. Ehhez kell tulajdonképpen egy jó vizsgát kitalálni. *(Szakács Mihályné dr. belép az ülésterembe.)*

Az anyag vége felé mindenféle módszer és javaslat elhangzott, hogy milyen legyen ez a vizsga. Erről azt gondolom, hogy ennek a vizsgának a legfőbb feladata az, hogy motiváló legyen, tehát motiválja a folyamatban résztvevőket arra, hogy az oktatás minősége javuljon. Ennek érdekében azt gondolom, hogy semmiképpen nem tekingethet ez a vizsga visszafelé, hogy nem tudom, hogy mikori napokhoz meg követelményekhez illeszkedjen. Ennek a vizsgának csak előrefelé lesz érdemes mutatni. Tehát ha mi egyszer elfogadtuk, hogy az érettségi kimeneti szabályozóeszköz, egy kompetenciaalapú mérőeszköz lesz, akkor most, amikor ez a vizsga előkerül, abban kellene gondolkodni, hogy hogyan lehet itt egy olyan vizsgát csinálni, ami már ahhoz a koncepcióhoz illeszkedik, amerre a középfokú kimeneti szabályozást vinni akarjuk.

Tehát nekem egészen konkrétan az a javaslatom, hogy annak a szakértői társaságnak kellene kimunkálnia, amelyik a kompetenciaalapú érettségi eszközén gondolkodik, hogy milyenfajta alapvizsga előzheti meg ezt az érettségi vizsgát. Tehát ennek mindenképpen kapcsolódnia kellene egymáshoz minőségben is és tartalomban is.

Természetesen azok a kérdések, amelyek itt felvetődtek, hogy kell-e alapvizsga az érettségit adó középiskolába járóknak - nyilván nem kifejezetten a szakképzésben résztvevő tizedik osztály lezárásáról lenne szó. Az is teljesen egyértelmű, hogy nagyon jó lenne, ha ezt a vizsgát úgy lehetne megcsinálni, hogy az valóban lehetőséget adna ezeknek a gyerekeknek az érettségi megszerzésére, tehát ez olyan értelemben is illeszkedne, hogy

innen folytathatja, ha mégis meggondolja magát. Ugyanis az összes mérés arról szól, hogy nagyon nagy a lemorzsolódás: 30-40 százalék a 9-10. osztályban. Azon gyerekek közül viszont, akik viszont elvégzik a szakképző évfolyamokat, nagyon sokan nem akarják abbahagyni a tanulást: meg akarják szerezni az érettségit. Igen komoly igény van arra, hogy az alapképzési vizsga átsegítse őket az érettségi megszerzéséig, és talán már a köztes generáció, akik még nem tudnak a szakközépiskolába belépni, hozzájuthat a szakmához és az érettségihez is. A munkaerőpiacon jelenleg ott van a nagy határ az elhelyezkedési, boldogulási lehetőségekben, hogy van-e szakmája és érettségije. Egyszerűen az igényesebb, jobb egzisztenciát biztosító munkakörökben ez lett most az alapkövetelmény. Akinek nincs, hátrányba kerül a munkaerőpiacon. Nekünk így kell gondolkodni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm.

Elnöki minőségemben a bírálathoz annyit szeretnék hozzátenni, hogy Nagy Jóskának se szabad bekiabálni. Visszamenőlegesen jegyzőkönyvekben tudom igazolni, nem volt olyan OKNT-ülés, ahol én ne tettem volna kísérletet, hogy megkérjem Jóskát, tartózkodjék ettől. *(Dr. Szabados Lajos: Vezessük be a sárga és a piros lapot! - Dr. Báthory Zoltán közbeszól.)* Két bekiabálást engedélyezek.

Két hozzászóló jelentkezett eddig. Szeretném a sorrendet felírni: Horn, Vekerdy, Szenes Gyuri, Rózsa és Szabados úr - egyelőre ennyi.

A másik kérésem: tekintettel arra, hogy itt ketten nagyon érdekes előadást tartottak - és jogosultak is voltak rá: Nagy József hosszú évtizedek óta érintett e kérdésekben, Liskó Ilona lelki egyensúlyához pedig mérhetetlen mértékben hozzájárult, hogy ez most napirendre került, és végre elmondhatta, amit hosszú évek óta szeretne, és mindenkinek fontos -, a többieket arra kérem, legyünk tekintettel az időbeosztásra, és próbáljuk rövidebbre fogni, amit mondani akarunk. Ez elsősorban Horn Györgynek szólt - nem azért, mert ő szokta túllépni, csak mert ő következik.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Sok mindent akarok mondani, így kénytelen vagyok kijelentő módban fogalmazni.

Úgy gondolom, az egységes, mindenki számára azonos ideig tartó általános képzést elengedhetetlenül szükségesnek tartom, a 18 éves kort túlméretezettek látom. Amennyiben mégis így lenne, ezen belül a háromszor négyéves szakaszt értelmetlennek gondolom, hogyha ez a cél.

Azt gondolom ebből következően, amit Nagy Jóska és az anyag nagyon pontosan, jól leír a kimenetéről, és azt gondolom, szükséges az egységes tízéves iskola a továbbiakban is. Ezt a részt le is zárnám azzal, hogy a kimenete az alapvizsga lenne.

A második aktuális kérdés, hogy akkor mi van, most mi van. Ebben az anyagban szerepel olyan változat, ami az aktuális problémát kezeli, ez pedig az érettségit nem adó szakiskolai hálózat kompetencia típusú kimenetének megfogalmazása. Én támogatom, és az ezzel kapcsolatos szakmai munkában részt kívánok venni, mert fontos dolognak tartom. Ahol a kompromisszum valami módon mégis létrehozható, az az, hogy ha a kompetencia alapú képzésre való átállás megindul érdemben az elkövetkező két-három évtizedben, akkor ebben ez egy fontos lépés lehet, bár kétségtelenül lelassítja a folyamatot, hiszen hogyha döntés születik, az adottságnak lesz tekinthető, és az ahhoz kötődő érdekek akadályozni fogják az ettől való elmozdulást.

Úgy gondolom, a szakképzésnek az a megoldása, hogy lezárt nyolcosztályos általános képzést követően automatikusan bevezesse a szakmai képzést, elhibázott, társadalmilag erősen szelektál - semmi módon nem támogatnám.

Ebből következik, azt a javaslatot, ami azt mondja, hogy a nyolcadik végén legyen lezárt képzés, egyáltalán nem tudom támogatni. Azt igen, például, hogy a tizedikeseknél legyen általános kompetenciamérés, ami egyeseknek egzisztenciális ügy lesz, másoknak

nem, mert a rendszerben maradnak. Hogy jelent vagy nem, egyedi döntés lehet. Hogy valaki számára, van tétje vagy sem, az egyénre, a családra lehet bízni. Erre ez egy jó lehetőség.

Azt gondolom, hiba lenne, hogy a 14 éves gyerekek falat meszeljenek, vagy vasat reszeljenek, különös tekintettel arra, hogy nem egyéni, hanem társadalmi esélyekről és esélytelenségekről van szó. Egyetértek azzal, hogy az érettségit adó szakképzésben legfeljebb az érettségit követően látszik érdemesnek direkt képzést adni. A Magyar Szakképzési Társaságnál soka és régóta szorgalmazunk egyfajta kreditet, ami bizonyos típusú középiskolákban bevezethető lenne, és az egységes érettségit nem érintené.

Három pont van tehát, amit véleményem szerint érdemes továbbvinni:

Az egyik a kompetencia alapú kimeneti pont a szakiskolák számára, ami kvázi tartalomfüggetlen ebben az értelemben. Az alapvizsga készítői nagyon sok és jó anyagot csináltak, de úgy, mintha a szakiskolás gyerekek kis gimnazisták lennének, és amit négy év alatt kellene megtanulni, két évre tolták össze.

Még további abszurditás, hogy az egész rendszer átláthatatlan. Esély van arra, hogy kvázi társadalomfüggetlen vizsgarendszer jön létre. El kell kezdeni azon gondolkodni, hogy nem az egységes szakközépiskola, hanem az egységes középiskola a reális.

Azt hiszem, valamennyien egyetértünk, és ha megnézzük a jegyzőkönyveket, minden ülésen elmondtam: abszurditásnak tartom, hogy a politika az elmúlt tizenvalahány évben nem vállalta fel a döntést valamilyen módon. Újra és újra ilyen típusú csapdába kerülünk.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm.

DR. VEKERDY TAMÁS: Két rövid lábjegyzetet szeretnék fűzni az elhangzottakhoz. Először ahhoz, hogy mi a jó: ha a nyolcadikat végzett gyerek reszelni kezdi századmilliméter pontossággal a kockát, vagy tovább tanul olyan keretek között - mert ez a valóság ma -, amelyben ő kudarcos volt nyolc éven át, és totális csődöt mondott.

Én egy harmadik alternatívát javasolnék, teljesen reménytelenül, ugyanis már megírtam mindenhol, ahol szakvéleményt kértek tőlem, de az teljesen az ürbe esett. (*Dr. Hoffmann Rózsa: Mert nem jó az olvasás, a szövegértés.*) Így van, majd erre is van egy javaslatom.

A lényeg az, hogy ez egy szakmai megjegyzés. Számon tartjuk azt, hogy vannak úgynevezett performációs intelligenciájú egyedek, emberek, gyerekek. Ez a gyerekkorban egyébként mindig erősebb, mint a verbális, mint a szóbeli. Most az iskolák - persze szép lesz a kompetenciaalapú képzés - kardinálisan verbálisak, előkészítik a nagyon erős performációs tehetségű gyerek számára is a kudarcot. Az értelmi intelligencia tíz faktorából a mai iskola lényegében csak kettőt osztályoz, nyolcat nem, az öt cselekvéses faktort nem osztályozza, nem méri. Tehát kijön a gyerek - mondjuk nyolcadikból - kudarcosan, mert a kezét nem használhatta. Azt is tudni kell ehhez, hogy ha egy performációs intelligenciájú gyerek csinálhat a kezével is valamit, akkor jobban fog teljesíteni a verbalitásban is. Ez egy közismert tény. Tehát én nem azt mondom, hogy menjen be a kilencedikbe, és kezdjen századmilliméter pontossággal kockát reszelni. Nem, de azt mondom, hogy egy olyan környezetben legyen, ahol ő cselekvésesen - viccet mondok látszólag - házat épít például. Láttam olyan iskolákat külföldön, hogy az udvarban házakat építenek, de nem azok a gyerekek, akik kőművesek akarnak lenni, tehát nem a szakmára készülnek, hanem mozgatják a performációs intelligenciájukat. Híres úttörő rádiószerelő szakkört működtetett a nagy fizikus, Gombi István az V. kerületben. Volt gyerek, aki hozzá sem tudott nyúlni, bár mindent tudott róla, és volt gyerek, aki semmit sem tudott róla, és összeszerelte a detektoros készüléket, és aztán értette meg, hogy milyen alapon működik. Ilyenek egyszerűen vannak.

Tehát én azt nem tartom normálisnak, hogy a vita úgy folyik, hogy kezdjenek századmilliméter pontossággal kockát reszelni, vagy folytassák ugyanazt a borzalmas verbális tanulást még tíz évig, amelyben eddig is kudarcosak voltak. Nem itt van a kérdés, hanem azon, hogy teremtek-e számára nagyobb mértékben kompetenciaalapú drámajáték performációs cselekvéses lehetőségeket ebben a két évben. Feri, te biztos tudod, és ha hülyeséget mondok, akkor szólj, hogy a Gesamtschule, a finn iskola, az alternatív iskolák minden gyerek köré odateszik ezt a manuális tevékenységre való lehetőséget, és ezáltal az a gyerek jobban is tanul, aki egyébként ebben jobb. Ez egy megfontolandó dolog, de ezt soha senki nem akarja megfontolni, és tényleg, mintha nem is létezne ez a dolog. Ez az egyik.

A másik, hogy természetes, hogy minden gyereknek kell tudni írni, olvasni, számolni, hogy vállalkozó legyen, hogy teljesítsen. Vári Pétertől lopom el a legfrissebb nemzetközi statisztikát e vonatkozásban, amit most nem hosszasan ismertetek, csak annyit mondok belőle, hogy vannak olyan országok, ahol az első négy évben átlag feletti a gyerekek eredménye - ilyen Magyarország, Csehország, és még sok más, nem emlegetem -, és vannak olyan országok, ahol mélyen átlag alatti az olvasás, írás, satöbbi - ilyen Norvégia, Svédország és így tovább. A gonosz kutatók viszont megnézték a kilépő gyerekek teljesítményét is, és megállapították, hogy ahol ilyen átlag fölötti az első négy év teljesítménye, ott mélyen az átlag alatt van a kilépők teljesítménye, és ahol olyan alacsony az első négy év teljesítménye, ott magasan az átlag felett van a 15 éves kilépők teljesítménye. Tehát megint kiderült, amit már rég tudunk, már a NAT is beszél róla, hogy az alapozásnak elhúzódónak kell lennie, nem kell sietni. A norvég gyerek alig tud negyedikben olvasni, azután ötödikben már nagyon jól tud persze, de még hatodikban is tanítják olvasni, és még nyolcadikban is megállnak, ha ebben probléma van, és akkor foglalkoznak vele. Itt az van, hogy miért nem tanította meg az alsó tagozatos, én már ezzel nem foglalkozom. Van egy olyan anomália az egész iskolarendszerben, amely erre, amiről most beszélünk, messze kihat.

Én egyébként az elnök úrnak egyszer javasoltam, hogy az anomáliákról - mind az óvodával kapcsolatosokról -, most egyébként egész döbbenetessé vált anomáliákról tárgyaljunk egyszer. Az elnök úr azt mondta, hogy akkor, ha kellő kutatási anyaggal alá tudjuk ezeket támasztani. Szeretném majd egyszer megkérni a tisztelt kollégákat és a tisztelt Tanácsot, hogy ezt a problémakört egyszer tűzzük napirendre, mert szerintem alapvető kérdésekről van szó.

ELNÖK: Szenes György következik.

DR. SZENES GYÖRGY: Elég nehéz helyzetben vagyok, mert azt hiszem, hogy ebben a közegben egyedül vagyok, aki harminc éve ebben a milióban dolgozik, és tényleg tanúja és szenvedője voltam annak, amit itt Friss Péter előterjesztésében láttunk, és szakmai szervezet vezetőjeként is tapasztalom, mert a kollégák számtalan esetben kerestek meg ezekkel a gondokkal. Egyébként egészen más lett volna ez a hozzászólásom, ha az elején beszélek, de most már muszáj, hogy reflektáljak néhány dologra.

Hogy sikerült-e teljesen tönkretennünk a magyar szakképzést, ahogy azt Nagy Jóska mondta, szerencsére talán azért nem, mert az a zűrzavar, ami körülötte van, az iskolákat nem nagyon érdekelte. Próbáltak túlélési stratégiákat kitalálni ahhoz, hogy a kikapukat megtalálhassák a pedagógusok, a gyerekek, a szülők számára, hogy azért ne omoljon ez az egész dolog össze annak ellenére, hogy rengeteg kudarc van benne. A harminc százalékos lemorzsolódás ellen, amely tényadat a kilencedik és tizedik osztályban, nem nagyon sokat lehet tenni.

Az első, amiről szó van, és Nagy Jóska közbekiabált, sajnos teljesen igaz, hogy az általános iskola diszfunkciója miatt. Tehát az általános iskola bűne az, hogy a gyerekek írási, olvasási alapkészségek nélkül jönnek elsősorban ezekbe az iskolákba. Sajnos már a teljes értékű középiskolában is ezt tapasztaljuk, tehát nemcsak a szakmunkásképző

iskolába, hanem ma már a szakközépiskolába és a gimnáziumba is elég komoly hiányokkal érkeznek a gyerekek.

Azt gondolom, igaz, már nem vagyok nagyon fiatal, hogy az a perspektíva, hogy mindenki érettségi vizsgát tegyen, az én életemben nem fog bekövetkezni. Tudomásul kell venni, hogy a gyerekek képességei között vannak különbségek, méghozzá jelentősek, és ha abban az irányban gondolkodunk, hogy mindenki számára tegyük lehetővé az érettségi vizsgát, azt gondolom, hogy ez egy álom. Ha 25-30 százalék nem jut el az érettségiig, és a többi, körülbelül 70 százalék eljut, és az teljes értékű érettségi, akkor azt gondolom, hogy ez a magyar oktatáspolitikai már jót tett. A világnak nem tudok olyan országát, ahol a populáció 100 százaléka, vagy akár a 90 százaléka érettségi vizsgát tett volna. Ez egy álom. Ne keressük, és ne áldozzuk fel a magyar iskolarendszert egy olyan valami egységes álomképért, amiben, sajnos az oktatáspolitikai az elmúlt időszakban becsületesen megtette a dolgát. Nem lehet 18 éves korig egységes iskolát, ilyen egységes közismereti tartalmat adni. Nem lehet, és pontosan azért nem, mert a gyermekeknek az adottságai, képességei mások - Vekerdy Tamás erről tökéletesen beszélt. Azok az iskolák egyelőre nem alkalmasak azokra az általa is nagyon pontosan megfogalmazott dolgokra, amelyeket nem vállalnak fel, és ne kezdjünk még egy oktatási reformot annak a hátán, hogy most csináljunk valamiféle egységes konglomerátumot. Próbáljuk megemelni azt a színvonalat, amely a szakiskolában ma nagyon alacsonyan van, próbáljuk ezt az iskolát egy zsákutcamentes, a mobilitást előmozdító iskolává tenni, és ez az alpműveltségi vizsga ezt szolgálhatja akkor, ha ez például beszámítható, kreditálható lesz a későbbi érettségi vizsgába, és olyan kompetenciákat mér, amelyekre feltétlenül szükség van.

Én nagyon pártolnám a kompetencia alapú vizsgát a tizedik osztály végén ezen - és csakis ezen - gyerekek számára. A teljes értékű középiskolába járó gyerekek számára ennek semmilyen funkciója nincs, ezt az anyag nagyon szépen megvilágítja.

Nem gondolnám, hogy előről kellene kezdeni ezt a teljesen parttalan vitát, és abba az irányba menni, hogy megint csináljunk valamiféle egységes vizsgát, mert nincs funkciója a középiskolások számára.

Ha már szó esett arról, hogy tíz évig egységes iskolát... Ez sem jó. Kudarcos volt, nem megy, nem működik. Én a háromszor négy mellett látom ennek a lehetőségét - természetesen olyan módon, hogy a 9-10. osztályos szakiskolások gyerekek számára a közismereti tananyagot tovább kell vinni. De nem olyan módon, ahogy ez ma van, ahogy ez a teljesen elhibázott oktatáspolitikai kivette a manualitást, a gyakorlati képzést a szakiskolából - meg se finanszírozza az oktatási kormányzat ezeket a dolgokat. Annak a fajta áttételnek, annak a fajta pozitív hatásnak, hogy itt sikerélményhez juttassuk a gyerekeket, és ne egy állandó bunkóval verjük a fejüket, hogy a nyolcadik osztályos kudarcokat tovább halmozzuk, alapfeltétele lenne, hogy a manualitás valamilyen módon visszakerüljön ebbe az iskolába. Természetesen senki nem gondol itt ezredmilliméteres reszelgetésekre, de arra igen, hogy amilyen szakmacsoport irányában érdeklődő a gyerek, abba az irányba fejlesszük elsősorban a manualitását is. Ez a sikerélmény, ami itt fogja őt érni, transzferként meg fog jelenni az általános képzési tananyagban is.

Nagyon szeretném, hogyha felgyorsulnának ezek a munkálatok, amelyek egy tizedik évet lezáró, szakiskolások számára kompetencia alapú vizsgát céloznának, és előre tekintve abba az irányba, hogy az érettségibe milyen módon lehetséges beszámítani. A szakiskolai program fejlesztése is abba az irányba mutasson, és a majd alakuló TISZK-ek is ebbe az irányba mozduljanak el, hogy egy zsákutcamentes iskolát lehessen a szakmunkásképzéstől akár az egyetemi szintű képzésig csinálni.

Abban reménykedem, hogy akik részt vesznek 17-én az OKNT rendkívüli ülésén, ahol a szakiskolai fejlesztési program kerül napirendre, azok számára ezek a dolgok még erősebben elő fognak kerülni, mert azért itt mégsem a szakiskoláról szól ez a mai előterjesztés, hanem csak az alpműveltségi vizsgáról.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Hoffmann Rózsáé a szó.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Csatlakozva azokhoz, akik az anyagról dicsérő szavakat mondtak, én ennek az előterjesztésnek inkább azt az oldalát szeretném megvilágítani, hogy tíz év óta várok erre, hogy az OKNT ilyen szerepbe kerüljön, hogy nem egy kész koncepcióról kell véleményt mondania, hanem a koncepció születéséhez járulhat hozzá. Ezért fogadtam nagy örömmel ezt az anyagot, mert alternatívákról beszélhetünk, és egy folyamat indulásában vehetünk részt.

Ezek után, az érdemi részhez kapcsolódóan, szeretném erősíteni Liskó Iлона érvelését, jelesül azt, hogy az alap- vagy alpműveltségi vizsga, vagy bármilyen vizsga legfontosabb funkciójának azt találnám, hogy a diákok, a szakképzésben részt vevő gyerekek motiváltak legyenek arra, hogy a műveltségük magasabb szintre jusson. Más hozzászóló is érintett ilyen funkciót - úgy érzékelttem, hogy Szenes Gyuri és mások véleményével is ez erősödött -, az ugyanis szükséges, hogy ezek a gyerekek a XXI. századi Európában tudjanak helytállni, ehhez viszont az a szint, amit ma teljesítenek, kevés. Jól tudjuk, hogy egy vizsgának, egy vizsgarendszernek van egy ilyen húzóereje. Úgy hat vissza egy folyamatra, hogy egy vizsgára való készülés azért általában meg szokta emelni a tanításnak, a tanulás eredményességének a színvonalát. Ebből a megfontolásból én híve vagyok valamiféle alap- vagy alpműveltségi vizsgának a szakmunkástanulók esetében.

A nagy kérdés az, hogy ennek mikor van a helye, illetve mi legyen ennek a tartalma. Elhangzott már a nyolcadik év végére javaslat, és elhangzott a tizenhatodik éves korra javaslat - hiszen az alpműveltségi vizsgát eleve akkorra találták ki -, de van egy harmadik lehetőség is. Én ezeket egyelőre alternatíváknak tekintem, éppen az elgondolás vázlatossága, vagy a nem létező elgondolás miatt, hiszen abban, úgy tűnik, egyetértünk, hogy teljesen új alapokra kell helyezni az alpműveltségi vizsgáról való gondolkodást, hiszen megváltozott az a helyzet, ami akkor volt, amikor ezt kitalálták. Itt nem utolsó szempont annak mérlegelése sem, hogy mennyi a költségvetés teherbíró képessége. Jó tudjuk, hogy egy vizsgarendszer működtetése nem fillérekből, még csak nem is tízmilliókba, hanem annál sokkal többbe kerül. Egy darabig még ez is szempont a mérlegelésnél.

Én támogatom azt, hogy a nyolcadik év végén legyen valamiféle mérés, de ezt én nem tekinteném vizsgának. Szükséges, mert ennek megint volna egy húzóereje.

Felmerült viszont bennem a gondolat, miért ne lehetne ezt az alpműveltségi vizsgatartalmat a szakmunkás- vagy szakmai vizsga részévé tenni. Hogy őszinte legyek, nincsenek alapos ismereteim arról, milyen tartalma van ma a szakmunkásvizsgának - tudom, nem így hívják -, de el tudnék képzelni egy olyan konstrukciót, ahol a szakmai vizsga mellett megjelenének olyan alpműveltségi elemek is, amelyek pont azt a célt szolgálnák, hogy a munkába álló fiatalok rendelkezzenek azokkal az - nem titkolom - ismeretekkel és kompetenciákkal, amelyekre szükségük van.

Itt azért megütötte a fületem, mintha már fetiszizálnánk ezt kompetencia alapú mérést. Ezt fontosnak tartom, de azért a mellé rendelt ismereteket szintén szeretném hangsúlyozni. Milyen ismeretekre gondolok, amelyekre szükségük volna szerintem a majdani szakmunkásoknak? Az olvasáskészség egy kompetencia, ugyanakkor vállalkozói ismeretek, alapvető társadalmi ismeretek és egy alapfokú idegennyelv-tudási ismeret, ha úgy tetszik, készség - ebben látnám azt a tartalmat, ami körül talán el lehetne kezdeni kidolgozni egy ilyen vizsgát.

Még egyszer mondom, a szakmai vizsga részévé tétel egy elgondolás, egy olyan alternatíva, amit végig kellene beszélni, a többivel együtt.

Az egész anyaggal kapcsolatban ezért az volna a javaslatom, hogy tekintsük ezt egy olyan pontnak, amellyel célszerű lenne megindítani egy szakmai társadalmi párbeszédet erről az alpműveltségi vizsgáról, hogy végre egy olyan elgondolás szülessék, amit ha nem

is közmegegyezéssel, de elég széles körű egyetértéssel támogatni tud - hozzáteszem - nemcsak a szakma, hanem a társadalom. Ebben azért mások is részt vehetnek, ez nem a szakképzés belső ügye, hanem az egész társadalmunkat, a jövőt érintő, a műveltség színvonalát érintő kérdés.

Ha már szót kaptam, egyetlen gondolattal szeretnék Vekerdy Tamás hozzászólásához is kapcsolódni. Egyrészt nagy örömmel hallottam a manualitás mellett szóló érveit és a kutatási eredményekkel kapcsolatos eszmefuttatását is, de én úgy látom, abból, hogy nálunk az első négy év nagyon erős és a tizenötödik év a nemzetközi átlag alatti eredményeket hoz, nem az következik, hogy akkor ki kell nyújtani az első négy évet, hanem olyan erőnek, olyan értéknek kell tekinteni, ami van. Inkább az következik ebből számomra, hogy a 10-16 év között történik valami az oktatásban, ami rossz, és ezt kell javítani. Békén kellene tehát hagyni azt az első négy évet, hogyha ez a mért eredmények alapján is azt bizonyítja, hogy a tanulóink a nemzetközi élvonalba kerültek. Akkor azt kell mondani, hogy ott nagyjából rendben vannak a dolgok, nem kell bántani, viszont az ötödik és a tizedik év között van szükség változtatásra. Felfogható, persze, úgy is, hogy ezzel ugyanazt mondtam, mint amit Tamás mond, csak nem szeretem azt mondani, hogy húzzuk ki az alsó tagozatot, emeljük meg az alapozást, mert úgy tűnik, hogy ez a négyéves alapozás eléri a célját. Valami olyasmit kell folytatni a felső tagozat elejéig, amit az alsó tagozat csinál. Lehet, hogy ugyanarra gondolunk, csak a terminológia más.

Azt szeretném kérni, hogy ne legyen az ilyen gondolatoknak olyan akusztikája, hogy el akarjuk rontani, vagy éppen szét akarjuk rombolni azt, amit már eddig jól csinált az oktatás, ezért kapcsolódtam csak ezekhez a szavakhoz.

ELNÖK: Szabados Lajos!

DR. SZABADOS LAJOS: Tisztelt Tanács! Körülbelül hat pontba szedtem össze a gondolataimat. Az első úgy néz ki, mintha nem kapcsolódna szorosán a témához, de úgy gondolom, hogy akkor is szólnom kell róla.

Az integráció, inklúzió területén tartottunk tanácskozást, és ott volt egy olyan kolléga, aki azt mondta, hogy ő azt hiányolja, hogy ezeket a roma tanulókat nem készítjük fel arra, hogy az integrációra alkalmasak legyenek. Az ott lévő szakembernek azt mondta, hogy az integrációt kell felkészíteni arra, hogy a tanulókhöz alkalmazkodjon. Azt gondolom, hogy itt is azt a fő problémát követjük el, hogy nem a gyerekekhez próbáljuk ezt igazítani, hanem teóriákat találunk ki, és megpróbáljuk bizonygatni, hogy az milyen jó.

Mivel eredendően tanítói végzettségem van, és a tanítóképzésben tekintem magam szakembernek - ezt idézőjelben értem, nehogy félreértsék -, azt gondolom, hogy Rózsának és Tamásnak is igaza van. Az egyik dolog az, hogy szerintem az alsó tagozatban nagyon elhibázott az, hogy verseny van. Novemberben, decemberben igyekeznek a tanítónők, hogy megtanítsák olvasni a gyerekeiket. Nekik legyen mondva, nem igaz, hogy megtanították olvasni őket, illetve amire megtanították őket, az nagyon könnyen felejtethető, főleg akkor, ha nem is gyakorolják. Tehát nem gondolom, hogy csökkenteni kellene az alsós követelményeket, de talán úgy igen, hogy sokféle kell figyelni a kisgyerekeknek, és ezt nem kellene.

Most már nagyon konkrétan erről a témáról szólnék. A kilencedik, tizedik évfolyam szakiskolába tévése egy nagyon nagy hiba volt. A szakiskola az szakképzési intézet, itt meg a kilencedik, tizedik évfolyamon általános műveltséget, közismereti tárgyakat kellett volna tanítani.

Amit az első gondolatban elmondtam, annak az volt a fő oka, hogy én vettem a fáradságot, és elmentem egy ilyen iskolába. Én leültem a tantestülettel, meg leültem azokkal a gyerekekkel, akik vagy a 30 százalékba tartoztak, vagy a 30 százalék fölöttibe, de ez teljesen mindegy. Azt éreztem, hogy ezek a gyerekek már az általános iskolában sem

éreztek jól magukat, és mivel ugyanaz folytatódik a kilencedik és tizedik évfolyamon, nem is várhatjuk el tőlük, hogy jól érezzék magukat.

Későbbre terveztem, de ide tenném be azt a dolgot, hogy én elgondolkodnék azon, hogy ha az ismeretközpontú helyett bevezetésre kerülő új kompetenciaalapú NAT végigfut, ne akkor kellene ezzel foglalkozni. Lehet, hogy az első nyolc évfolyamon is változások történnek, és akkor kilencedikben, tizedikben az ilyen gyerekek is szívesen folytatnák.

Most azt mondom, hogy nem javaslom, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzunk. Nem értek egyet azzal, hogy alapműveltségi vizsga legyen. Ezt a tapasztalatok miatt mondom. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Báthory Zoltán következik.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Tisztelt Tanács! Azt gondolom, hogy nem árt persze a történeti szemléletmód, ami az alapműveltségi vizsgával történt, hiszen eredetileg a '96. évi törvénymódosítással kapcsolatban merült fel az, hogy bevezetődjön-e vagy sem, és akkor ezt egy lobbis megakadályozta, ilyen módon bennmaradt a törvényben, de nem került végrehajtásra. Azokkal értek egyet, akik azt mondják, hogy elvesztette a funkcióját az alapműveltségi vizsga, illetve redukált jelentősége van. Azt gondolom, hogy talán a szakiskolákban, de azért ez egy kicsit bonyolult, és szeretnék erről néhány gondolatot elmondani.

Az általam ismert perspektivikus tervek, stratégiák körülbelül a megfelelő populáció 80 százalékát kívánják eljuttatni az érettségig. Azt mondta valaki, hogy ennél többet nem lehet elérni. El lehet érni, pedagógiai kultúra kérdése, oktatáspolitikai beavatkozás kérdése a dolog. Ha tíz évvel ezelőtt, vagy pláne 50 évvel ezelőtt teszed fel a kérdést, hogy el lehet-e juttatni 70 százalékot, akkor majdnem mindenki azt mondta volna, hogy nem lehet eljuttatni. Szerintem el lehet juttatni. Egy megfelelő intézményi önállóságot kell adni, hogy az intézmény nyugodtan alkalmazkodjon azokhoz a tanulókhöz, akiknek a tanulására, nevelésére vállalkozott, és megfelelő pedagógiai kultúra kell, de már elmondták itt nálam hivatottabbak a manuális képzéssel kapcsolatos dolgokat, és minden egyebet.

A probléma tehát az, hogy hogyan lehetne azokat a tanulókat, akik nem kerülnek gimnáziumba, és nem kerülnek szakközépiskolába, ennél lényegesen jobb módszerekkel tanítani. Tehát hogy világos legyen, a szakiskolai fejlesztési programot tartom Achilles-pontnak, ez az, amit meg kell oldani. Ha az alapműveltségi vizsga segíti a fejlesztési terv célkitűzéseit, akkor ott van a funkciója, abban az iskolatípusban, de meg kell gondolnunk azt, hogy ezt az iskolatípust be akarjuk lassan vinni a szakközépiskolába, akkor viszont a szakközépiskolában mi lenne a funkciója annak a vizsgának, aminek megfelelő funkciója látszik lenni a szakiskolában. Ezen azért még egy kicsit gondolkodni kell.

Összefoglalva, nem gondolom, hogy az alapműveltségi vizsga bevezetendő a közoktatás egészében, de azt gondolom, hogy komoly szerepe lehet abban, hogy a szakiskola szakközépiskolává válását elősegítse, erre tényleg motiválóan hat. Ha így gondolkodunk róla, akkor nagyon fontos az, hogy hogyan képzeljük el módszertanilag. Olyan gyerekek vannak itt, akik elméletileg az elméleti tanulásban, a verbális tanulásban kevésbé ütnek labdába, de amúgy nagyon komplett, derék fiatalok. Tehát gyakorlati vizsgákat is kell szervezni, nemcsak elméleti, nemcsak szóbeli, hanem írásbeli és gyakorlati vizsgák is kellene, és nagyon komoly gyakorlati képzésben kell részesíteni őket. Ha egy észak-európai iskolába bemegy az ember, akkor világos, amit Tamás elmondott - nincs most itt -, hogy tudniillik mindenkinek jót tesz a manuális dolog, mert a manualitás és a verbalitás korrelációját régen megállapították. Tehát ne kis érettségi legyen, ne bizottság előtt jelenjenek meg, hanem gyakorlati helyzetekben problémákat, kompetenciaszintjükről áruklódó vizsgát hozzanak létre.

Nagyon érdekes, amit Péterék csináltak, és dicsérve természetesen az előterjesztést, azért a törvényeket és a rendeleteket jól ki kellene tisztítani, pucolni, mert egy csomó

ellentmondás van bennük. Rövidesen, talán egy fél év múlva odáig mehetnek a viták, hogy oktatáspolitikai döntés születhet az alpműveltségi vizsga sorsáról, de akkor ki kell pucolni a törvényeket, és a rendeleteket, mert bármikor meg lehet majd támadni ezeket.

Egy kicsit hadd beszéljek erről a négyosztályos alsó tagozatról. Ez úgy, ahogy van, elvesztette a funkcióját - elnézést kérek, millió bizonyíték van rá. Rózsa azt mondta, hogy a négyéves alapozás eléri a célját. Nem éri el, mert már ötödikben, hatodikban elvész a dolgok jelentős része.

Amit létrehozott, folytatni kellene. Lehetetlenség, hogy a lifelong learning korában négy évre szorítsuk le az alapozó képzést. Sokkal hosszabb ideig kell tartani. Irtózatot okoz szerintem, hogy ezt a négyosztályos alsó tagozatot oly nagyon őrizzük.

Szívesen belemennék az iskolaszervezeti dolgokba. Egyáltalán nem hiszem, hogy ez a 4+4+4 olyan nagyon domináns lenne, mint ahogy Nagy József állítja. Szerintem egy csomó olyan jelenség van, ami mutatja, hogy lyukat kapott a hajó, ha még nem is süllyedt el. Nagyon sok lyukat kapott. Itt van először is a hatosztályos és a nyolcosztályos középiskola. Nagyvárosi környezetben ezek tönkrevágják az általános iskola felső tagozatát, akár akarjuk, akár nem.

A NAT-ra is ráfogható, hogy mindig is szorgalmazta a tízéves általános képzést, és ezáltal egy ellenindikációt adott a 4+4+4-es szerkezetnek.

Az alpműveltségi vizsga ürügyén természetesen nem kell erről szerencsére állást foglalnunk, de a dolgot egyszer meg lehetne vitatni, mert úgy látszik, hogy a pedagógiai kultúra és az iskolastruktúra igen szorosan összefügg, és akkor még itt van a pedagógusképzés, ahol újra megint folyik az igen kemény vita arról, hogy az egységes tanárképzést hogy kell értelmezni, hogy kell értelmezni a tanítóképzést, hogy kell értelmezni a tanítóképzésnek azt a tételét, hogy egy műveltségterületben hatodikig taníthat, és ez operacionalizálódott a törvényben. A kemény határok oldódnak, ezt nagyon szépen ki lehet fejteni - de most ettől megmentem a tanácsot. Köszönöm szépen, hogy elmondhattam a véleményemet.

ELNÖK: Mi is köszönjük.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Tisztelt Tanács! Nem vagyok igazán szakértője ennek a részleteinek, csak arra szeretnék emlékeztetni, hogy valóban, én is egy nagyon jól előkészített - majdnem azt mondtam, hogy szokatlanul jól előkészített - anyagnak tartom. Talán inkább azt a mozzanatát hangsúlyoznám, ez a téma megítélésem szerint azért fontos többek között a Köznevelési Tanács számára is, mert ez a saját program és ütemezés szerint került ide. Emlékeztetnék arra, hogy amikor a legújabb NAT-ra vonatkozóan vita volt, akkor többek között Liskó Ilonával harcoltunk egy kicsit azért, hogy megint ne csak a bemenetnél akadjanak el a szép tervek, hanem a kimenet problémáját is vegyük elő, és ott neveztetett meg az érettségi és az alpműveltségi vizsga problémája. Én azt gondolom, nagyon jó, hogy nem is túlságosan sokkal ez után előttünk van egy alternatívákat tartalmazó anyag.

Elnézést kérek, minden hozzászólást nem hallottam, tehát lehetséges, hogy csak én hiányolom, de hiányolom azt a hangot a hozzászólásokból, amely az alapvizsga kérdését úgy közelítené meg, mint a kimenetszabályozás elengedhetetlen részét. Ezért kérdezem, hogy csak én vagyok lemaradva részben a hozzászólásokat, részben a konstrukciókat illetően? Én úgy gondolom, hogy az érettségi vizsgakövetelmények nem világítják be a teljes közoktatási szakaszt, akárhogy is vagdossuk darabokra, részben a rendszeren végigfutó diákok létszámát tekintve, részben pedig az elágazásokat tekintve. Azon kívül pedig időben túlságosan távolinak tartom, hogy csupán az érettségi vizsga legyen az, amire - és itt térnék vissza - a szerencsésen egyedi programokká avatott iskolai programok igazíthatnák a maguk problémáit. Nem nagyon látom be, hogy a hat-nyolcosztályos iskolák, amelyek legitim módon működnek, az érettségi vizsgakövetelményekkel a saját

programjukat igazából meg tudják tervezni. Ha nem iktatódik bele az egykori - én emlékszem - akár az évenkénti mérések, diagnosztikus mérések víziója, ha nem iktatódnak be ilyen, többé-kevésbé standard kimeneti alkalmak, akkor tulajdonképpen egy kicsit feladjuk, vagy nagy fokú engedményeket adunk annak, hogy az egyedi programok viszonyítási rendszere igazában kiépüljön a magyar közoktatási rendszerben. Ez ugyanis az én olvasatom szerint annak idején, a 90-es években éppen az egyedi utak és a kísérletezés szabadságának egyik biztosítéka volt, hogy tégy négy év alatt, hat év alatt, nyolc év alatt a saját belátásod szerinti program alapján jót a diákjaiddal, de érkezzünk el egy közel hasonló ponthoz.

Éppen azért ez a probléma szerintem nem szűkíthető le a szakiskolákra, nem szűkíthető le a 9-10. évfolyam problémájára, hanem a kimenetvezérlés problémakörében kellene kerüljön, és visszakerüljön, ha véletlenül kilengett volna.

Éppen ezért azt mondom, ne azokat az alternatívákat részesítsük előnyben, amelyek nem akarnak tudni egyfajta alapműveltségi vizsgáról - a tartalmáról nem nyilatkozom, de természetesen én sem verbális vizsgának tekintem kizárólag -, és nem tartom szerencsésnek azt sem, ha az az alternatíva kerül előtérbe, amelyik egy ma még az első osztálynál tartó, kompetencia alapú, tizenkét évre megtervezett, majd egyszer - a Vénusz következő átvonulásának időpontjában - érvényes. Ekkora stabilitást nem mutatott fel az elmúlt másfél évtizedben a közoktatás bemeneti irányítása.

Én tehát azt gondolom, ne halogassuk ezt a problémát, hanem minél hamarabb keressük meg a módját, hogy ilyen jellegű, megbízható viszonyítási alapok készüljenek. Nyilván ennek a részletessége a szakemberek dolga. Én azt gondolom, ennek egy orientációs, akár csak bizonyos értelemben valóban diagnosztikus jellegű, de stabil és sztenderdizált jellegűnek kellene lennie, belefoglalva az intelligencia számos egyéb esetét.

ELNÖK: A tizedik évfolyam végére gondold?

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Azt gondolom, a tizedik abból a szempontból késő, hogy a tizedik osztályt nem szokták sokan megérni. Liskó Ilona teljes joggal emlegeti a statisztikákat, azt a harminc százalékot. Lehet, hogy majd egyszer érettségizni fognak a hasonló helyzetű családok gyerekei, de most erről még messze nincsen szó, 2008-ig biztos, hogy nem fog megtörténni, hogy érettségire jelentkezzék ez a réteg.

Azt gondolom, hogy a 7-8. évfolyam tájékán lehetne erről igazában komolyan gondolkodni, amelyik többek között például orientációs és más egyéb...

Még egy szempontot szeretnék fölvetni, ami végül is ugyanaz: az alapvizsgának tartalmában viszont nyilvánvalóan egy olyan szelete is volna, hogy a nemzetközi mérések és a saját lehetőségek között valamiféle hidat verjen. A PISA nagyon megrázta az európai közvéleményt, többek között valószínűleg azért is a magyart, mert olyan nagyon nagy vizsgapraxisa ezeknek a gyerekeknek nem igazán volt, főleg nem egy OECD-szempontú vizsgatapasztalata. A kettőt tartalmi, módszertani, technikai szempontból érdemes megközelíteni.

Köszönöm szépen.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Lélegzet-visszafojtva figyeltem ezt a nagyon színvonalas vitát, és nagyon örülök, hogy eljutottunk egy ilyen csúcsra. Nyilván jó volt az előterjesztés megalapozása is, de ugyanakkor az időzítés is jó, hogy nem vagyunk lépéskényszerben, nem vagyunk időzavarban. Nagy élvezettel hallottam, ahogy szociológiai, pszichológiai szempontból alátámasztották az érvelést, még akkor is, ha néha egymásnak ellentmondanak ezek.

Egyetlen javaslatom ezzel kapcsolatban az, hogy ez annyira jó vita volt, hogy érdemes lenne talán megfontolás tárgyává tenni, hogy ez kerüljön a következő évkönyvünk anyagába, vagy erre épüljön az évkönyv. Mindenképpen érdemes lenne beletenni.

A másik egy kérdés, amit mondanék. Hol tart ez az anyag a társadalmi vitában a civil szervezetekkel, szakszervezetekkel? Most indul majd? Mindenképpen nagyon fontosak ebben a szülők stb., stb.

A harmadik: egy másik nézőpontot hoznék be a vitába, illetve ez összefügg a többiekkel. Nem tudományos alapokon, hanem egyszerűen azt mondom, hogy ember, mint érték, munka, mint érték, ezek az alapértékek, amik nagyon jól benne vannak a több évezredes, évszázados kultúránkban is, de ugyanakkor a szocializmusban is nagyon jól megtanultuk ezeket, de mintha a globális világ árnyékában elfelejtenénk. Félelmetes könyveket olvasok mostanában, hogy mennyi ember válik fölöslegessé, az automatizálás mennyire kiszorítja a fizikai munkát, satöbbi, satöbbi. Én merem vallani, hogy az embernek, mint értéknek nagyobb hangsúlyt lehetne adni az iskolában. Hová megy az a 30 százaléknyi kibukott gyerek? Ez egy óriási felelősség. Minden gyerek érték, a bicebóca is az, a nehezen gondolkodó is az, akiknek meg kell adni a lehetőséget. Azért tartom tűrhetőnek a mai iskolarendszernek ezt a kuszaságát, hogy van a szakmunkásképzés is, mert ez legalább esélyt ad nekik, hogy ne kallódjanak el, mert menthetetlenül elvesznének az esetleg magasabb követelmények között.

Nem biztos, hogy a szakmunkás előkészítőben majd milliméternyi reszelést tanul. Lehet azt értelmesen is csinálni, mint ahogy Vekerdy Tamás és más is mondta, hogy tovább kell vinni az értelmes, alkotó fizikai munka gyakorlatát. Én reményt látok arra, hogy ezt tényleg hangsúlyozottan megvalósítsuk az iskolában. Azért is jó volt ez a vita, mert ízig-vérig pedagógiai volt, és nem kellett semmi mást, például politikát belevinni.

Végül egy utolsó gondolat. Ha az alapműveltségi vizsgát nézzük, akkor mindig azt kell felvetni, hogy mi a szerepe, mi az értelme. Azt hiszem, hogy minden vizsgában van egyszer egy záró dolog, és egy nyitó dolog. Tehát vagy nyit valamit, vagy zár valamit. Ez az alapműveltségi vizsga nem ad egyelőre még semmit, de talán ha nyit a szakmunkás felé, akkor szerepe lesz. Tehát feltételezem, hogy a gyakorlatban majd a szerepe is jobban kialakul, mint ahogy most azt homályosan látjuk. Azt, hogy a tizedig végén mit zár, nem tudnám megmondani, de bizonyára ott is ki lehetne találni valamiféle hozzájáruló végzettségi szintet, vagy lehetőséget arra, hogy legyen értelme letenni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Vekerdy Tamás!

DR. VEKERDY TAMÁS: Egy egészen apró korrekcióm lenne. Valószínűleg rosszul mondtam el, amit elmondtam, de Lajos részben már a helyére tette. Ezek a mérések - sok közoktatási rendszer van bennük természetesen - azt mutatják, hogy az iskolaelhagyók azokban az alapkészségekben rosszak, ezt Rózsának mondom, amelyekben az első négy évben annyival jobbak. Tehát nem arról van szó, hogy az ötödiktől nyolcadikig, kilencedikig rontják el őket, hanem arról van szó, hogy az első négy évben elért siettett eredmények látszólagosak, pontosan olyanok egyébként, mint amilyenek a vizsgák - hogy úgy mondjam. Három nap alatt felkészülök a vizsgára, jelesre vizsgázom, és három nap alatt elfelejtem, mert máris beveszem a következő három nap 600 oldalas anyagát.

Én a vizsgákban nem hiszek, ez egy másik kérdés, de a lényeg az, hogy ez a vizsgálat igenis azt mutatja ki, hogy rosszul dolgoznak azok a közoktatási rendszerek, ahol az alsó tagozatban álkövetelményekkel meghajtják és siettetik a gyereket. Nem tudnak kialakulni a kulturális kompetenciák. Tehát nem arról van szó, amit az előbb nyilván félreérthetően mondtam, hanem ez a helyzet.

ELNÖK: Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Amikor tartalmi kérdésekről van szó... *(Liskó Ilona és dr. Vekerdy Tamás beszélget.)*

LISKÓ ILONA: Elnézést a zavarásért! (*Derűtség.*) Én csak a kutatás iránt érdeklődtem, ami ezt alátámasztotta, hogy van-e olyan kutatás valóban, amelyik ezt mérte. Erre nagyon kíváncsi lennék.

DR. VEKERDY TAMÁS: Ezt mérte, de maga azt kérdezte, hogy a kimaradó gyerekeket.

ELNÖK: Nincs mentsége. Bár a magánérdeklődéseknek lehet köztartalmuk, de halasszuk el a szünetre. (*Liskó Ilona: Bocsnát elnök úr!*) Vágó Iréneen kívül senki ne beszéljen.

DR. VÁGÓ IRÉN: Tehát amikor tartalmi szabályozásról van szó, akkor mindig nagyon nagy a kísértés, hogy iskolaszervezeti problémákat oldjunk meg ezekkel a szabályozásokkal. Most is csúszkálunk ebbe az irányba, én azonban azt gondolom, hogy lassan a magyar oktatás szerkezetének kialakul egyfajta olyan nyugvóponton jutása, stabilitása, ami miatt nincs semmi kényszer, hogy valami voluntarista módon, valami mellékösvényen keresztül próbáljuk a szerkezetet tartalmi szabályozással befolyásolni. Igazándiból nagyon nem változnak a kereslet-kínálati arányok az utóbbi időszakban, és úgy néz ki, hogy nagyon változatos, tényleg a minden egyes gyerek igényeinek adott esetben megfelelő tanulási utakat lehetővé tevő - mert vannak kényszerek, persze, ami miatt nem történik ilyen szabad választás -, de igaz, hogy elég bonyolult iskolaszervezet alakult ki a Magyarországon. Ennyit szerettem volna a szerkezetéről mondani.

Ebben a szerkezetben nincs igazi strukturális határ a tizedik évfolyamon, de mégis van egy nagyon fontos látens határ a tizedik évfolyamon. A tizedik évfolyam felévéától, év végétől választanak tulajdonképpen szakmát már a szakmunkásképzős, mostani terminológiával szakiskolás gyerekek is. Már csak azért sem lehet reszelni a kilencedik osztályban, mert akkor még nem tudja, hogy ő reszelő lesz, és hál' istennek nem is kell eldöntenie, csak a tizedik osztályban. Ha megnézzük a középiskolákat, tulajdonképpen a tizedik osztály ott is egyfajta szakaszhatár, mert onnantól kezdve elkezdődik egy orientáció, az órák egy nagyobb tömegével a gyerek szabadon gazdálkodik, tehát onnantól kezdve átgondolja a pályaválasztását, és abba az irányba fog felvenni különböző tárgyakat.

Az, hogy egységes középiskolává fejlődik-e mindez a dolog valamikor, azt gondolom, hogy nagyon nehéz most megmondani. Két középiskola konvergál, ami most van, ez szerintem egy jelentős lépés, mindenesetre az a nagyszámú gyerek, aki szakmunkásképző után érettségizik, azt mutatja, hogy még lehet itt tartalék ebben a dologban. A mostani kilencedik osztályos szakiskolai vizsgálatban a gyerekek közel harmada úgy nyilatkozott, hogy érettségizni szeretne majd. Tehát mindenképpen van egy ebbe az irányba menő mozgás, amit nem kellene nekünk visszafojtani, hanem a lehetőségek szerint támogatni kell.

Kimenet. A kimenetről el kell mondani azt, hogy igazából ha úgy tetszik, a szakmunkásképzőkben nincs közismereti kimeneti vizsga. Nincs kimeneti szabályozás. Meg kell mondjam, hogy én egy darabig ehhez még reményeket is fűztem, hogy ugyanis szabadabbak lesznek ott a tanárok annak tekintetében, hogy egy számukra váratlanul nagyon gyenge beérkező gyerekanyagot át tudjanak vezetni ezen a kritikus ponton, ezeken a kritikus éveken, amíg a társadalom és az iskolázottság rááll erre a dologra. Azt látni kell, hogy olyan gyerekek kerültek be ebbe az iskolatípusba, akik korábban a nyolc általánost se végezték el, és utána már feltétlenül nem tanultak tovább sehol. Tehát itt azért egészen más ismeretekről, képességekről, attitűdről, támogató vagy nem támogató családi háttérről, és még sok mindent lehetne mondani, hogy miről van szó.

Ebben az átmeneti periódusban lehetett volna ez egy kedvező dolog, hogy nincs kimeneti szabályozás. Azonban úgy tűnik, hogy nem segített ez a dolog, nem igazán tudták belőni azok a tanárok azt a szintet, amire a gyerekeknek szükségük van. Nem segít egy

nagyon fejletlen tanulási környezet – most nagyon tág értelemben mondom a „tanulási környezet”-et-, tehát nincsenek adekvát közismereti tankönyvek, nincsenek eszközök, szoftverek, nincsenek olyan programok, projektek, amivel ezt segítették volna. Talán erre majd jó lesz a szakiskolai program.

Én most a kimeneti szabályozást többek között azért is támogatom, mert azt hiszem, jótékonyan leveszi a tanárok válláról azt a terhet, hogy valamiféle – most idézőjelben mondom – akadémikus ismeretközvetítésnek kell folynia a 9-10. osztályban.

Szerintem egy picit ennek áldozatául esett a gyakorlat. Tehát az, hogy most mi történik szakmai orientáció meg szakmacsoportos alapozás címén, arról nagyon kevés fogalmunk van – kutatások próbálják ezt feltárni. A legkülönbözőbb gyakorlatok vannak, ezekből kellene a nagyon jókat népszerűsíteni, mert azok is vannak.

Hogy nem lehet konkrét szakmára felkészíteni, azt nem lehet úgy érteni, hogy manuális dolgokat nem lehet csinálni. Sőt, ez az általános iskola kritikája is, mert természetesen ott is kellene ezeket a képességeket fejleszteni.

Én azt gondolom, a manualitást vissza lehetne hozni. Azt gondolom, hogy ezt a látens szakaszhatárt nem kellene nagyon-nagyon kiemelni, de egy létező tényként el lehetne fogadni. Azt gondolom, hogy ebben a helyzetben inkább könnyítené a pedagógusok, a gyerekek helyzetét, tiszta vizet öntene a pohárba, hogyha itt lenne egy kimeneti vizsga, és magát a vizsgát is úgy kell megkonstruálni, hogy mindenképpen a kompetencia felé mozduljon el, a kompetenciák mérése felé haladjon tovább.

Azt szerettem volna mondani, hogy az egységes középiskola irányába mutató jelentős törekvés, hogy az elit gimnáziumokon túlmenően igazából nem élnek meg ma gimnáziumok úgy, hogy ne nyújtsanak munkaerő-piaci beilleszkedést segítő, gyakorlatias jellegű képzéseket. Tehát bizonyos kis egyszerű szakmákra is felkészít a gimnáziumok nagy része. Már közelebb vannak egymáshoz az iskolák, mint ahogy azt korábban gondoltuk.

Végezetül én is csak megdicsérni és méltatni szeretném az anyagot, és minden készítőjének csak gratulálni tudok.

ELNÖK: Szeretném mondani, hogy tizenhárom perccel túlléptük a magunknak szabott időt... (*Dr. Vágó Irén: Bocsánat!*) Ez nem neked szólt, nem a végén csattan az ostor... Azt kérem, hogy aki most még szól, rendkívül röviden tegye, és ne ismétljen.

Szeretném tudni, ki az, aki még szót kér... (*Jelentkeznek.*) Hadházy, Kelemen és én is kértem szót.

KOSINSZKY ZSUZSA: Akkor ön következik, így volt a sorrend.

ELNÖK: Az érdekel engem ebben az egész problematikában, hogy mikor dől el egy gyerek élete szempontjából az, hogy ő a tizedik osztály végén tesz vizsgát, vagy érettségizni fog. Ezek ugyanis visszamenőleg hatnak az életére. Következésképpen a szelekciós mechanizmus korábban indul be, mint gondoljuk: nem a tizedik év végén, hanem jóval előbb tudják, hogy ők az egész folyamatot tíz évre kell hogy tervezzék. Ezért, ha nem tud ez a tizedik évfolyamos vizsga olyan követelményeknek megfelelni, olyan követelményeknek megfelelésre készíteni, amiből nagyobb zökkenő nélkül lehet a tizenkettedik évfolyamig menni – és ez nemcsak a vizsga anyagán múlik, hanem a vizsgát előkészítő egész folyamat tervén múlik -, akkor ez a magyar iskolarendszer szelekciós mechanizmusát erősíti, ráadásul kap egy gyönyörű, romantikus felhangot Szenes Gyuritól és a szakoktatás többi képviselőjétől, hogy végre visszaemeli rangjába azt a bizonyos manuális tevékenységet, ami sikerélményt biztosít a gyerekeknek. Én szeretném, ha minden gyereknek lehetne sikerélménye a manualitásban és az általános képzés részévé válna a manuális készségek fejlesztése épp úgy, mint a verbális készségeké.

A következő hozzászóló Hadházy Tibor.

DR. HADHÁZY TIBOR: Egyperces lesz. A dicsérő szavakat én is el tudnám mondani az anyagról. Nem vagyok e terület szakértője én sem, de nagyon jól vezetett és összefoglalt anyagról van szó.

A 9. oldalon javaslatokat tesz viszont a vizsga bevezetésére vonatkozóan – csak erre szeretnék reflektálni, ezzel kapcsolatban szeretnék két mondatot elmondani, és nem kapcsolódnék ahhoz, hogy ki mit, mikor és hogyan ront el az iskolarendszerben. A javaslatom, hogy ennek az alapműveltségi vizsgának csak a 4. pontban megfogalmazottak szerint van értelme: egy kompetencia alapú alapműveltségi vizsga formájában, a szakiskolában. E kompetencia alapú vizsga a gyakorlati kompetenciákra is ki kell hogy terjedjen, és olyan elemeket kell tartalmazzon, amelyek az érettségi és a felsőoktatás felé is beszámíthatók, és további utat nyitnak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük. Kelemen Elemér!

DR. KELEMEN ELEMÉR: Én is rövid leszek: másfél perces.

A kiváló előterjesztés és az eddigi hozzászólások alapján megerősödött az a – mindig is meglévő – álláspontom, hogy az oktatási rendszer mai állapotában okafogyott és értelmetlen egy totális és generális alapműveltségi vizsgáról még csak beszélni is. Ugyanakkor megerősödtek bennem a fenntartások és averziók a korlátozott érvényű, tehát a tanulóknak csak bizonyos hányadára – a szakképzésben részt vevőkre – kiterjedő, alapműveltségi vizsgával szemben. Ez megítélésem szerint – Loránd tanár úr majdnem elvette a kenyeremet – legitimálhatja a magyar iskolarendszerben a tömegoktatás és a szelektív hajlamú elit oktatás pillanatnyi hadállásait is leképező vagy tükröző duális jellegű, egy alacsonyabb szintű érettségi vizsga fantomját vetítette elém.

Azon töprengtem, hogy az ebből a szempontból is vitatható alapműveltségi vizsga helyett nem kellene-e a rendszer egésze szempontjából is fejlesztési irányt adható, jelölhető, új szempontú, kompetencia alapú, egységesen és objektív eszközökkel is segített helyi mérési-értékelési szisztéma irányába eltolni a gyakorlatot. Az alapműveltségi vizsga helyett az intézmény tevékenységének ezt az oldalát erősítendő, gondolnám én el a fejlesztés egyik lehetséges irányát, ami nyilván az itt szerzett tapasztalatok révén az egész iskolarendszert záró érettségi vizsga tartalmához, természetéhez is hasznos adalékokkal szolgálhatna.

Alkalmassint majd szívesen elmondanám a véleményemet iskolarendszerünk pillanatnyi állapotáról, de ez hosszadalmas, és máris túlléptünk a kereteken.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagy József.

NAGY JÓZSEF: Nem fogom a kollégákat megkímélni: ősszel a nyakunkba zúdítottak egy csomó mérési adatot. Az eddigi méréseink alapján több tucat alapvető készség, képesség fejlődési görbéivel rendelkezünk. Ennek a legfontosabb következtetése számomra – és talán az itt folyó vita számára is – az, hogy nemcsak tantárgyközi dolgok vannak, meg területek közöttiek, hanem a legtöbb készség öt-hat-nyolc-tíz év alatt folyamatosan változik, fejlődik, amelyik nem áll le, és a gyerekek egy része nem tudja használni. Tehát egy folyamatos fejlődés van. A fejlődés évfolyamokon és iskolafokokozatokon is átnyúlik. Ha előre akarunk haladni, akkor a fejlesztésnek, az egész iskolarendszernek az alapkészségek, alapvető készségek esetében évfolyamokon és iskolafokokozatokon átlépő, folyamatos fejlesztéssé kellene alakulnia.

Ebből következett nekem az a megjegyzésem, hogy van egy ilyen 4+4+4, és mindegy, hogy hol van a határ, amikor már benépesültek az iskolafokokozatok. Ez a folyamat nem zárható le egy szakaszon, mert nincs értelme, tovább kell folytatni. Tehát most abban a

helyzetben vagyunk már, hogy bármelyik évfolyamon be lehet iktatni egy értékelő mérést, egy képességmérést - mondják kompetenciának, mindegy -, és meg tudjuk mondani, hogy melyik gyerek hol tart az adott készségrendszer fejlődésében, és milyen utat kell még neki bejárnia, függetlenül attól, hogy hányadikba jár és hány éves.

Így jutottam odáig, hogy ne azon vitatkozzunk, hogy négy, vagy hat, vagy nyolc, vagy tíz, hanem olyan értékelő rendszert alakítsunk ki, többen hivatkoztak erre, amely lehetővé teszi a fejlődés nyomon követését és segítségét. Ez lehet a nyolcadik évfolyam végén is, meg a hatodik végén is lehet, és lehet a tizedik végén is, csak ne olyat hozzunk létre, ami olyan lezárást és szakaszvéget jelent, hogy addig mindent meg kell tanulni, addig el kell végezni, mert agyonütnek bennünket. Teljesen más szemléletmód kezd kialakulni világszerte, a formatív és folyamatos értékelés, satöbbi, satöbbi, amit alkalmazni lehet a vizsgákra is. Már a múltkor is előkerült ez a téma. Ez az egyik, amit mondani akartam. Ezért jutottam oda, hogy nem kell formális alpműveltségi vizsga, hanem amit sokan mondatok, az a fajta értékelés kell, és nevezhetjük ezt vizsgának is.

Rózsa javaslatához csatlakoznék, hogy vigyük be ezt a két-három ismeretkört - nagyon jó elemeket mondott - a szakvizsga végére, tegyük hozzá, és akkor meg van oldva az, hogy az is visszahat. Szakvizsga mindenféleképpen kell, meg érettségi is, ez egy másik kérdés.

Végül a manualitásra is utalnék. A manualitásnak nemcsak az a jelentősége, hogy a manuális képességeket fejlesszük, mert azzal van megáldva, hanem kollégánk az operatív memóriánk olyan, hogy egy osztást nem tudunk elvégezni. Tehát bizonyos komplexitás fölött nem működik, az csak úgy működik, hogy a külső memóriával dolgozunk, a manuális cselekvés tulajdonképpen külső operatív memóriát hív segítségül, ahogy az osztás esetében, ha egy kicsit bonyolultabb, írásbeli osztásra kényszerülünk. Tehát vagy fogalmi rendszerekkel, a nyelvvel próbáljuk meg működtetni a memóriánkat, vagy memoritással, vagy mind a kettővel, de a manualitásnak sokkal nagyobb jelentősége van még annál is, mint amit elmondtál.

Azt javaslom, hogy a témára, tehát az alapproblémákra, ami már a szemléletmódunkat is formálja, térjünk vissza ősszel. (Dr. Vekerdy Tamás felé:) Amit te javasoltál, ahhoz én csatlakoznék. Én is elhozom a mérési adatokat, meg mindent, és annak alapján vizsgáljuk meg a jelenlegi szemléletmódokat, lehetőségeket, formákat, és a konkrét témákban azután foglaljuk állást.

Még egy dolgot mondanék. A legtöbb mérésünk azt mutatja, hogy a negyedik, ötödik vagy hatodik évfolyam táján visszaesés vagy ellaposodás van, és utána van újra egy kis fejlődés. Tehát amit mondatok, azok a mérésekben előjönnek újból és újból, akármit mérünk, alapvető készségeket és képességeket. Tehát ott valami nagy baj van, ott valami görcs áll be a rendszerbe a fejlődést tekintve. Lehet, hogy azért, mert hajtják őket, de az okokat nem tudom megmagyarázni. Hipotéziseket mondhatnék tucatszám, de annak itt nincs még jelentősége. A tény az, hogy van a negyedik osztályig egy elég jó tempójú jó fejlődés, és utána van egy zökkenő a következő években, és amelyik készséget használjuk, az utána újra elkezd fejlődni, amit nem használunk, az esetleg úgy marad, és a felnőtt-társadalom azon a szinten éli le az életét. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Nincs több jelentkező, így a vitát befejezzük azzal, hogy Friss Péternek még nagyon röviden adok szót. Nem kell határozni ebben a témában, ez egy tanácskozás volt, amelyben egyrészt az anyag segített minket, másrészt remélhetőleg mi is nyújtottunk valamit az anyaghoz.

Azt a javaslatot majd meg fogom fogalmazni konkrétan a következő évi munkatervhez, hogy csináljunk egy olyan természetű tanácskozást, amit többen is javasoltak, ami részben az iskolaszervezetre, részben a tartalmi szabályozásra vonatkozóan kevésbé kötött, és az alapkérdéseket érinti. Talán egyszer sikerül ezt egy ténylegesen egész

napos, kicsit oldottabb és más környezetben lefolytatott szabadabb eszmecsereként megtervezni.

Friss Péteré a szó, és utána nagyon rövid szünet következik, de azért megebédelünk. Mikor ebédelünk? (*Kosinszky Zsuzsa: Elvileg délben.*) Mindjárt dél van.

FRISS PÉTER: Még inkább a rövidsége int ez az utóbbi bejelentés. Köszönöm szépen ezt a tényleg nagyon izgalmas vitát, és mindazt, amit az OKNT tagjai elmondtak, a dilemmákat részben szaporítva, részben egy kicsit számomra le is tisztítva, hiszen voltak olyan alternatívák ebben az előterjesztésben, amelyekről úgy gondolom, hogy kiesnek a további gondolkodásból, mert nemigen volt mellettük támogató vélemény.

Az előkészítéshez kapcsolódóan teljes joggal megerősítve Liskó Ica felvetését, én is szeretném elmondani, hogy a szakértői kör - amelyik közreműködött - és elsősorban Farkas Péter oktatáskutató háttéranyagára lehetett támaszkodni. Teljes joggal hangzott el a neve, ezt szeretném visszaigazolni.

A dilemmáim egy ponton egy kicsit szaporodtak, mert nem tudom eldönteni a vita meg az anyag alapján, hogy igazából az lesz-e a jó, ha az oktatáspolitikai döntések megszületnek, vagy az, ha nem. Ha egy kicsit végiggondoljuk, akkor egy picit az egész történeten egy ilyen szempont is végigvihető lenne, különösen, amikor ezekről a kérdésekről valamilyen jogi szabályozási forma is testet ölt.

Egy új megoldási javaslatként vetődött fel, vagy egy új megvizsgálandó alternatívaként a szakmai vizsgálathoz kapcsolódó alapképzési vizsga lehetősége, amelyet nyilván végig kell gondolni. Egy biztos, hogy következik belőle, hogy akkor végig sort kell keríteni a közismereti tárgyak tanítására, hiszen nem lehet olyan vizsgaelemeket beiktatni egy 17-18 éves fiatalembernek, amelyet nem alapoz meg végig a rendszer. Az, hogy ez azután milyen elemekből áll, hagyományos tantárgyakból, vagy éppen a vállalkozáshoz kapcsolódó, vagy éppen a jobb képesség gyakorlásához kapcsolódó ismeretekből, satöbbi, az egy másik kérdés, de köszönöm ezt a javaslatot, megpróbáljuk ezt is végiggondolni.

Ugyancsak ilyen dilemma számomra, hogy a méréseket és a vizsgákat mennyire szabad és mennyire nem szabad adott esetben összekapcsolni, hiszen a mérések sora, akármilyen jellegű mérésekről van szó, összerosódhat-e ténylegesen valamilyen vizsgahelyzettel, tehát tétre menő helyzettel, még ha az önkéntes vállalkozást jelent is, ahogy a javaslatban elhangzott. Ez is egy nagyon izgalmas kérdés, amit szerintem erőteljesen végig kell gondolni. Valóban arról van szó, amit többen is említettek - és válaszolok rögtön János kérdésére is -, hogy itt nem volt semmiféle társadalmi vita, nem volt ez egyeztetve. Az OKNT megrendelt egy alapanyagot, és az OKNT-vita alapján gondolom majd lehetségesnek, hogy szélesebb körben erről az elgondolásról, vagy ezekről az elgondolásokról minél több információt tudjunk szerezni, hogy valóban mire egy döntés-előkészítő helyzetbe jutunk - amely döntés-előkészítésben nyilván az OKNT-nek újra szerepe kell, hogy legyen -, addigra minél többet tudjunk a véleményekből, minél többet tudjunk, hogy mely megoldásnak, vagy éppen megoldásoknak van támogatottsága, hiszen a megoldásokat se lenne jó túl korán lezárni adott esetben. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Ebédszünet következik. (*Kosinszky Zsuzsa: Még egy napirendi pont van, az szmsz.*) Nem. Túl éhesen ne vágjunk az szmsz-nek. (*Dr. Hoffmann Rózsa: Hamarabb végeznénk. - Zaj. - Kosinszky Zsuzsa: Csak egy mondat lesz.*) Egy mondat lesz? Jó. Akkor végezzünk vele. Egy mondat, rendben van.

A kerettantervi akkreditációról megjelenő miniszteri rendelet előtt nem lehetett módosítani az szmsz-t abban az értelemben, hogy legyen egy ilyen kerettantervi akkreditációs bizottság. Ezt most beiktattuk, mert be kellett iktatnunk. Ezzel együtt jár - ami nem tükröződik az anyagban -, hogy a tartalmi szabályozást követő bizottságunk, a TSZKB rövidítést viselő bizottság, amelyet azért hoztunk létre, hogy a kerettantervi rendelet előkészítése és a NAT előkészítése, folyamatos információk birtokában, a szemünk

előtt legyen, okafogyottá vált. Ez volt az, ami miatt nekünk halasztanunk kellett a korábban már megtárgyaltakat. A választást, tehát hogy ki legyen ennek a bizottságnak az elnöke, illetve ez milyen más mozgásokat tesz lehetővé, azt mi is a délutáni napirendre tettük.

Van-e ehhez valami mondanivalótok?

DR. SZABADOS LAJOS: Annyi csak, hogy én egyetértek vele, de azt kérem a tisztelt tanácstól, gondolkodjunk már azon – és ez nem mostanra vonatkozik -, van-e valami felosztási alap a kezünkben, hogy mitől „állandó” egy bizottságunk, és mitől „további” a bizottság. Nekem az az érzésem, hogy egy erőltetett megosztásról van szó, és én szeretném, ha egységes lenne. De ez nem most téma. Köszönöm szépen.

ELNÖK: A következő törvény-előkészítő beszélgetéseink része lesz, mert annak sincs értelme, hogy valamiről a törvény rendelkezik, és van, amit mi döntünk el – szerintem legalábbis.

Breznysnyánszky Laci is szót kért még.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: Nem akarok nagyon népszerűtlen lenni, de szeretnék ezen a ponton túl is valamit. Mert ha az egyetértés megvan, akkor a jelenlegi szöveget hagyjuk jóvá, és én találtam két olyan pontot, amit általában nem tudunk teljesíteni.

Az egyik a 2. oldal 9. pontjának e) alpontja, amely szerint a bizottság évente legalább egy alkalommal... stb. a bizottságokat beszámoltatja. Ezt nem tudjuk teljesíteni. Vagy a szövegen kell változtatni, vagy a rendszerünkön. Legalábbis a tavalyi évben nem tudtuk teljesíteni.

A másik, hogy a tíz nappal korábban megküldött anyagokhoz tegyük oda, hogy elektronikusan – vagy valamit –, mert nem szoktuk megkapni, őszintén szólva. Ez nem vád, hanem néha olyan gyors feladataink vannak, hogy a hét elején kapjuk meg, elég vaskos változatban – lásd az ombudsman jelentését. Akkor magunknak csinálunk problémát, ha a tíz naphoz ragaszkodunk, vagy ha nem tudjuk betartani.

ELNÖK: Ezzel egyet tudok érteni.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Hasonló, de nem javaslom, hogy most változtassunk, csak a figyelmet hívnám fel, hogy feladattervünk sincsen, pedig a működési szabályzatunk három ízben is utal rá. Ezt is próbáljuk meg komolyan venni, vagy egy későbbi alkalommal kivenni az szmsz-ből.

ELNÖK: Van feladattervünk, Rózsa! Együtt, több ülésen keresztül vitattuk és fogadtuk el.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Én éves feladattervet nem tudok.

ELNÖK: Prezentálom neked a jegyzőkönyvet.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Visszavontam, ha így van.

ELNÖK: A következő csak ehhez. Az egész szmsz-szel kapcsolatban is, a bármilyen erőfeszítéssel soha meg nem akadályozható rendszertelenség kiküszöbölése nekem állandó gondot okoz. Hiába tisztáztuk, hogy ki tüzhet ki anyagot, most például a szakképzés által elének terjesztendő anyag miatt egy rendkívüli OKNT-ülést kellett beiktatni. Én nem vállaltam fel azt, hogy a Jakab helyettes államtitkár úr kérésére ezt megtegyem, azt mondtam, megegyeztünk a miniszter úrral, hogy csak ő vagy a közoktatási államtitkár

kérésére terhelhető meg témával a tanács. Ha viszont ez megtörtént, akkor csak az a választásom volt, hogy megkérdeztessem, tudtok-e jönni, tudnak-e jönni, vagy nem.

Most vagy az van, hogy ebben a tempóban azt akarjuk csökkenteni, amihez hozzászólunk – ez nem válna a szakma javára –, vagy eleve elgondolkodunk azon, hogy elbírnunk-e eleve betervezeten néhány olyan ülést, amiről a naptári év során tudunk már dönteni, amikor megtervezzük. Nem biztos, hogy a havi egy ülésünk elég, lehet, hogy félévenként eleve be kell terveznünk olyan rendkívüli üléseket, amelyekre fölkészülünk. Ha nem tudjuk vállalni, akkor viszont majd meg kell beszélni, milyen megoldással tudjuk korlátozni a minisztérium igényét arra, hogy minket igénybe vegyen. Ezt nagyon nehezen viselném el, mert nem hiszem, hogy kárára vagyunk a minisztériumnak – anélkül, hogy magunkat dicsérném.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, egy kérdésem van! A bevezető úgy hangzott, hogy a kerettantervi bizottság betétele kvázi feleslegessé teszi a tartalmi szabályozást követő bizottságot. Itt viszont mind a kettő benne van.

ELNÖK: Elmondtam, hogy sajnós, a szöveg nem következetes.

HORN GYÖRGY: Az a szöveg, hogy ez nincs benne. Nem értem, miért van benne, hogyha nincs.

ELNÖK: Azért, mert tévedésből benne maradt egy korábbi változathoz. Felesleges, meg is egyeztünk már, csak véletlenül benne maradt.

HORN GYÖRGY: Egyetértek.

ELNÖK: Jó étvágyat! *(Közbeszólások.)* Bocsánat, erről szavaznunk kell!

A kerettantervi bekerült, a TSZKB kimaradt – erről szól a szavazás.

Elhangzott határozati javaslatként, hogy ha tíz nappal korábban megkapjuk, ebbe tegyük bele megengedő módon azt, hogy elektronikusan vagy írásban – mert akkor ezzel egy ellentmondást kiküszöbölünk.

És volt még egy javaslata Brezsnnyánszky Lacinak.

DR. BREZSNYÁNSZKY LÁSZLÓ: A beszámoltatásról.

ELNÖK: Nem szívesen venném, hogy töröljük. Ez ahhoz tartozik, amit az előbb mondtam, hogy folyamatosan túl vagyunk terhelve, másrészt folyamatosan pedagógusként funkcionálunk önmagunkkal szemben: meg akarjuk nevelni magunkat, holott lehetne rövidebben is megfogalmazni az álláspontjainkat – de nem tudunk kibújni a bőrünkéből. Ezt nem Nagy Jóskának mondtam *(Nagy József: Tudom, tudom!)*, csak úgy, általában.

Akkor szavazásra teszem fel a kérdést. Aki elfogadja ezt a három javaslatot, jelezze! *(Szavazás.)* Ki tartózkodott? (1) Ki van ellene?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Én ellene szavaztam: elkapkodottnak tartom a követő bizottság hirtelen megszüntetését.

KOSINSZKY ZSUZSA: Akkor tizenhat igen, és egy ellenszavazat.

(Szünet: 12.10 - 12.56.)

ELNÖK: Az Országos Köznevelési Tanács nevében szeretettel köszöntöm a Sulinova Kht. megjelent vezető munkatársait. A napirendi pont azért született, mert korábbi

üléseinken többször említettett kicsit szakmai elidegenedettségekben, hogy szerveződik valami nagy kht. Különböző hírek keringtek, hogy ez is odatartozik, az is. Tulajdonképpen nem tudjuk - mondta valaki -, hogy igazán mit is csinál ez a kht. Akkor azt mondtuk, hogy jó, akkor hívjunk meg benneteket, és kérjük meg a kht. vezetőit, hogy világosítsanak fel bennünket.

Nagyon köszönjük, hogy elfogadtátok a meghívásunkat. Azoknak, akik nem ismernék, bemutatom Pertl Gábor ügyvezető igazgató urat, és Pála Károly urat, aki a szakmai igazgató. Én csak sajnálom, hogy nincs itt Ági, mert állítólag úgy volt, hogy ő is jön.

PERTL GÁBOR: Úgy volt, ezért elnézést kér, és mi is az elnézésüket kérjük. Éppen az NFT-n dolgoznak. Tegnap kapott egy újabb feladatot az NFT stábja holnapi határidővel, úgyhogy kénytelenek vagytok beérni a két férfiúval. *(Dr. Szabados Lajos: Igazán sajnáljuk.)*

ELNÖK: Nem akarom azt mondani, hogy sebjaj, de majd pótoljátok. Tiétek a szó.

PERTL GÁBOR: Köszönjük szépen. Tisztelet Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Igazából azon gondolkodtunk itt Károllyal, hogy be kellene csuknunk ezt a számítógépet, és leülni önök közé, hiszen ahogy végignéztünk a Tanács jelen lévő tagjain, legtöbbjük személyesen érintett valamilyen módon a Sulinova Kht. működésében, akár a napi üzemeltetésében, szakmai munkájában, akár különböző rendszeres testületeiben, a saját tanácsadó testületünkben, a Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Testületben. Igazából azt gondolom, hogy nagyon keveseknek tudunk újat mondani, és nagy valószínűséggel nagyon sokan látták már ezt a kis bemutatót, hallották ezt a kis rövid műsort.

Gyorsan szaladjunk azért végig. *(Előadását vetítéssel kíséri.)* Azt gondolom, hogy a Pedagógus-továbbképzési Központ '98-tól folyó történetét nem kell az OKNT-nek elmesélni, mert nagyon jól tudják, hogy a Központ 2000-től a pedagógus-továbbképzésen kívül is számos újabb és újabb kisebb és nagyobb volumenű közoktatás-fejlesztési feladatot kapott. 2002-ben viszonylag jelentős változás állt be a Társaság életében, ekkor kapcsolódott az új kormányzat, az új közoktatás-fejlesztési stratégia mentén a szervezethez az Országos Oktatási Integrációs Hálózat, akkor átmeneti időre a Szakiskolai Fejlesztési Program Programirodája, és ekkor kezdődött meg az a növekedés, amit most talán szemléltetni tudunk.

Bizonyára azt is ismeri mindenki, hogy a közoktatás-fejlesztési területnek volt egy olyan elképzelése, miszerint a nemzeti fejlesztéshez kapcsolódó fejlesztési munkálatokra létrehoz egy új, különálló kht.-t. Mind a közoktatást, mind minket tulajdonképpen meglepetésként ért tavaly december legelején az a politikai egyeztetés eredményeként született döntés, hogy egy kht. marad, és a létező Pedagógus-továbbképzési Központ Kht. bővüljön tovább új és új feladatokkal. Ekkor nevet is változtattunk, és megszületett a Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Közhasznú Társaság „rövid” fantázianév, amit az elmúlt napokban sikerült lecserélni talán egy megjegyezhetőbb, kimondhatóbb Sulinovára. Ez kevésbé érdekes.

A feladataink most már messze nem a pedagógus-továbbképzésről szólnak, bár tetszenek majd látni, hogy maga a pedagógus-továbbképzés alapvető fontosságú az összes programelem szempontjából. A közoktatás-fejlesztési stratégia által kijelölt számos feladat megvalósítására, és a Nemzeti Fejlesztési Terv közoktatást érintő két humánerőforrás operatív alprogramjára, a 2.1-esre és a 3.1-esre szerveződött tulajdonképpen újjá, és nőtt a mostani, itt látható nagyságára a Sulinova Kht.

Én most röviden vázolnám a struktúrát, mert Károly mondja a tartalmat - lehet, hogy egyébként fordítva ésszerűbb lenne. A programfejlesztéstől a továbbképzésig öleljük át különböző szakmai területeinkkel a nemzeti fejlesztéshez kapcsolódó, de nemcsak a

Nemzeti Fejlesztési Terv által finanszírozandó szakmai feladatokat. Létezik egy Programfejlesztési Központunk, egy Pedagógiai Szolgáltató Intézetünk, egy Képességfejlesztési Kutatóközpontunk Szegeden, egy Környezeti Nevelési Programirodánk, egy Pedagógiai Alternatívák Igazgatósága nevezetű, még '98-ban megalakított, azóta csak nevében változó, de elveiben azonos igazgatóságú központunk.

A nemzeti fejlesztési tervhez kapcsolódik a nemzeti fejlesztési terv koordinációs igazgatóság, amely nagyon szorosan együttműködik az országos oktatási integrációs hálózattal, hiszen a 2.1-es, a hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő operatív program nagyrészt az országos oktatási integrációs hálózat már 2002-ben megkezdődött munkájára épül, azt fejleszti tovább. Nagyon szoros a viszony és az együttműködés, bár ebben a programban természetesen a sajátos nevelési igényű tanulókkal való foglalkozás is helyet kap, a program arányait nézve mintegy 20-25 százalékban.

A másik nagy operatív program, amelyről Károly részletesen fog beszélni, az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák révén. Igazából az összes új szervezeti egységgel kapcsolatban van, ezért kicsit horizontálisnak tűnő struktúra, de a működés nem ilyen. A működés gyakorlatilag teljesen mátrixszerű. Nem tudunk olyan szakmai csoportot mondani, amelyik ne dolgozna együtt másik három-négy-öt vagy akár az összes többi szakmai csoporttal.

Az integrációs hálózathoz a témában való közelsége okán közel került a szervezetbe az Arany János-program: 2004 januárjától kaptuk meg feladatul a minisztériumtól. Most már fizikailag is, szakmai irányítás szempontjából is hozzánk került a program.

Ebben a csoportban található most már a Comenius 2000 minőségfejlesztési programot lassan – szeptemberben – lezáró Közoktatási Minőségfejlesztési Központ, amely majd átöröklí az itt összegyűjtött, hasznosítható tapasztalatokat, és próbálja tovább éltetni a rendszerben.

Bocsánat, az alternatíváknál nem említettem meg, hogy ehhez a szervezeti egységhez tartozik egy kicsiny, ám lelkes és szakmailag fontos programiroda: a komprehenzív iskolai program irodája – mielőtt elnök úr megróna, hogy mit hagyok ki.

A fejlesztési csoport tartalmazni fog egy nemzetközi kapcsolatok irodáját is. Igyekszünk mind a fellelhető nemzetközi, jól hasznosítható tapasztalatokat behozni ebbe a viszonylag óriási fejlesztési vonalba, másrészt igyekszünk a nálunk meglett eredményeket, termékeket minél jobban kommunikálni a külföld felé is.

Természetesen lényegében változatlan formában és felállásban működik tovább a pedagógus-továbbképzési központ, Pedagógus-továbbképzési és Akkreditációs Központ néven, ahol változatlanul folyik a továbbképzések akkreditációja. Ez a feladatkör már ebben az évben, sőt, tavaly év végével kezdődően kibővült a kerettantervi akkreditációval. A kerettantervi akkreditációs lebonyolítói munkálatokat is ez a terület végzi.

Mivel a feladat nagyon hasonló, itt működik a tankönyv és taneszköz iroda is, amely 2003 januárjától nem a minisztérium irodája, hanem a pedagógus-továbbképzési központé.

Természetesen stabilan tartjuk, sőt tovább építjük az informatikai képzési irodánkat, ami szintén 1998 óta most már több tízezer pedagógust mozgatott meg különböző minisztériumi támogatásoknak a pedagógusokhoz, illetve továbbképzésekhez fordítása révén.

Miénk lett a KÁOKSZI átszervezése után az értékelési központ. Azért van egy kicsit távolabb a szervezettől, hogy azt a fajta logikát, ami annak idején a KEK tervezetében szerepelt – hogy az értékelő minél távolabb legyen attól a folyamattól, amit értékel –, valamennyire, szervezetileg legalább, meg tudjuk jeleníteni.

Magát a folyamatot – bár már érintettük – érdemes talán még egyszer megnézni.

A programfejlesztéstől, az oktatási programok fejlesztésétől a tanácsadason, értékelésen keresztül, a minőségbiztosítási eljárásokig és a rendszer egészének értékelésig, valamint a folyamatot - az NFT szempontjából is alapvetően fontos fejlesztési folyamatot –

valóban továbbképzéssé generáló, azt gondolom, teljesen logikus és komplex rendszerré sikerült ezt alakítani. Bár az eredeti szándék nem feltétlenül ez volt, végül is azt gondolom, ezek a szervezetek nagyon jól egymásra találnak, és nyilván irtózatossá tudásbázist képviselnek, amely remélhetőleg tényleg gyümölcsöző és új erővé fog formálódni akkor, hogyha az eddig, sokszor elszigetelten, külön-külön működő szervezeti egységek egységes, komoly fejlesztő tudássá generálódnak.

Természetesen van egy lebonyolító, gazdálkodó szervezeti részlegünk is – de ezzel nem fárasztanám önöket.

Helyileg is változott a mi életünk az elmúlt másfél hónapban. Egy helyre költözték az eddig Budapesten is szanaszéjjel lévők, hiszen a Pilisborosjenőn, a Báthory utcában, a Dorottya utcában, a Professzorok Házában külön-külön rosszul működtethető egységek egy közös telephelyre költözték, egy Váci úti irodaházba, amely egy bérlemény, de természetesen megmaradt a pilisborosjenői Pedagógus-továbbképzési és Akkreditációs Központ, valamint az önök által is, és gyanítom, hogy mindannyiunk által ismert Rendezvényház.

Győrben az ottani belső gondozási rendszer koordinációs központjára épül a pedagógiai és szolgáltató intézményünk. Ez most folyik megalakulás alatt. Szegeden működik a Képességfejlesztési Központ. Az Országos Oktatási Integrációs Hálózatnak Budapesten kívül is van három pici régióirodája: Miskolcon, Pécsen és Nyíregyházán. Délnyugat-Magyarország nincs még lefedve a térképen, keressük a lehetőséget.

Kedves Károly! Atadnám neked a szót. Megkérlek, hogy folytasd Ági helyett is, és a saját nevedben is.

PÁLA KÁROLY: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Országos Köznevelési Tanács! Gábor most említette, hogy Ági helyett fogok egy pár percig beszélni, hiszen a Nemzeti Fejlesztési Tervről, és ennek kapcsolódásáról a különböző közoktatás-fejlesztési stratégiai elképzelésekhez ő lenne hivatott beszélni. Abban egyeztünk meg, hogy én tényleg csak felvillantok néhány hívó szót, és önök majd döntenek arról, hogy részletesebben is szeretnének-e hallani a Nemzeti Fejlesztési Tervről. Feltételezem, hogy akkor van ennek értelme, amikor azt elfogadják. Hozzá kell tennem, hogy ha ez nagyon sokáig halasztódik - mert december óta húzódik ez a folyamat -, akkor mindaz, amiről én itt most beszélni fogok, okafogyottá válik előbb-utóbb, de ezt csak a kellő optimizmus hangjának megítélése végett jelzem.

(Előadását vetítéssel kíséri.) Az a három prioritás, amely a Nemzeti Fejlesztési Tervben közoktatási szempontból jelenik meg, olyan intézkedésekben ölt testet, amelyet önök nyilván jól ismernek. A társadalmi kirekesztés elleni küzdelem, amely mindenféle európai és hazai norma szerint alapfeladat, az úgynevezett 2.1-es intézkedésben, a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása az oktatási rendszerben szintén rövid és kifejező című intézkedésben ölt testet, míg az élethosszig tartó tanulás és alkalmazkodóképesség támogatása a 3.1-es intézkedés néven közismert, és szintén hosszú című - nem olvasom fel, hiszen kivetítettem - intézkedésben jelenik meg, amelynek alapfeladata olyan kompetenciák és olyan képességek fejlesztése, amelyekről hosszú előadást nem szeretnék tartani, csak jelzem, hogy miért tartjuk ezt kivételesen fontosnak. Végül az oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra fejlesztése egy másik intézkedésben jelenik meg. Ez utóbbihoz a Sulinovának nincs közvetlenül kapcsolódási pontja, közvetlen köze. Nagyon röviden a 2.1-es intézkedés alapcéljait így foglalhatjuk össze. Jelzem, hogy nem olvasom fel, ami oda van írva, hiszen gondolom, hogy olvasható.

Ennek az intézkedésnek két alintézkedése van, ha tetszik két olyan célcsoportot próbál meg integrációval, az integráció elősegítésével támogatni, amelyek külön-külön is értelmezhetőek. Van egy kimondottan többszörösen hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulók integrációját segítő alintézkedés, és van egy sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatását támogató intézkedés. Önök előtt arról nem kell hosszasan beszélnem,

hogy Magyarországon ez a két típusú integráció miért fontos, miért kiemelten fontos, és miért kullogunk mi ebből a szempontból hátul a nemzetek sorában.

A 3.1-es intézkedés előzményei hosszasak. Csak jelzem, hogy az elmúlt évek, évtizedek kutatásai és mérései most már eléggé részletes tudást biztosítanak ahhoz, hogy amikor összefoglalóan azt mondjuk, hogy a gyerekeknek bizonyos képességei nem fejlődnek kellő mértékben, akkor ezt részletesebben is értelmezni tudjuk. Arról van ugyanis szó, hogy ha kimondjuk, hogy a 15 éves korosztály 23 százaléka gyakorlatilag nem tud olvasni, ez oktatáspolitikai szempontból egy fontos üzenet, fontos figyelemfelkeltő jelzés, de fejlesztési szempontból az égvilágon semmit nem lehet ezzel a kijelentéssel kezdeni, hiszen ez nem mutatja meg azokat a fehérfoltokat, azokat a deficiteket, amelyekre a fejlesztésnek irányulnia kell. Van azonban egy sor olyan tudás, és az elmúlt évtizedek kutatásai a felszínre hoztak egy csomó tapasztalatot, amelyek pontosabban megmutatják azt, hogy mit kell tenni annak érdekében, hogy ez a helyzet megváltozzon, mert ennek érdekében valamit tenni kell.

Itt két fontos dolgot emelünk ki. Az egyik az, hogy vannak olyan kompetenciák, amelyek a gyerekekben nem, vagy nem kellőképpen, vagy nem kellő időben fejlődnek ki. Ezen változtatni kell egyrészt olyan programok megalkotásával, amelyek elősegítik a kellő időben történő fejlődést, másrészt, és ezzel nem fogok túl népszerű lenni, amikor azt mondjuk, hogy az iskolák és a pedagógusok módszertani kultúrájának a megújításával kell ezen javítani. Természetesen ezt nem 2000 óta mondjuk, amikor a PISA-mérések a felszínre hozták ezeket a problémákat, hanem körülbelül 25 éve mondogatjuk már sokan.

A 3.1-es központi program tartalma azért központi, mert központi fejlesztés a feladata és a célja; egyrészt olyan oktatási programcsomagok fejlesztése, amelyről most nem szólok egy szót sem, mert két perc múlva erről beszélek részletesen, másrészt ehhez kapcsolódó, erre épülő pedagógus-továbbképzések szervezése, harmadrészt minőségbiztosítások, minőségfejlesztések, ehhez kapcsolódó értékelési rendszer kialakítása, illetve a mérési, értékelési rendszernek egy olyan racionalizálása, amely szintén kötődik, kapcsolódik ehhez a fejlesztéshez, amelyik előtt állunk, hiszen a fejlesztés eredményeit valamilyen módon mérni is kell. Egy egységes digitális irányítási rendszer kidolgozását a konzorciumi partnerünk, az Educatio Kht. végezi. Ha erről részletesen óhajtának hallani, akkor őket kell felkérni, mert hosszasan tudnak erről mesélni, én kevésbé. Végül olyan kutatási programok támogatása, amelyek folyamatosan biztosítják azt a tudást, azt a municiót a programfejlesztéshez, amely nélkül a programfejlesztés, bármilyen tantervi, tankönyvi fejlesztőmunka a legjobb esetben is vakrepülés, hiszen ha nem tudjuk, hogy mit kell fejleszteni, akkor a hobbijainkat fogjuk tudni megírni a tankönyvekbe.

Azok az oktatási programok, vagy programcsomagok, amelyekről beszélünk, és amelyek még egyszer mondom, hogy egyrészt az iskolai praxis megváltoztatását célozzák, másrészt e mögött, és ennek alapjaként egy pedagógusi attitűdváltást is megcéloznak, röviden a következőkkel jellemezhetők: Van rá egy frappáns definíciónk, amely mint minden definíció 250 pontban kezdhető ki, de a lényegét talán kiemeli. Egyrészt a programcsomag egy nagyon végiggondolt, meghatározott koncepció alapján megtervezett tanulási-tanítási folyamatot szabályoz és szolgál ki egy olyan komplex, teljes eszközrendszerrel, amely nemcsak tananyagok feldolgozását, taneszközöket tartalmaz, hanem az egész folyamat megszervezését és támogatását is segítő, biztosító eszközt is tartalmazza. Hogy mik ezek a komponensek, azt a következő dián mutatom be.

Előbb néhány olyan hívó szót szeretnék csak megnevezni, kivetíteni, amelyekhez köthető az, hogy mit is tud egy ilyen programcsomag, ha úgy tetszik, miben több egy programcsomag egy tankönyvnél. Egyrészt abban több, hogy komplex. A komplexitás azt jelenti, hogy különféle eszközök komplex csomagja, amelyben papíralapú és digitális eszközök is megjelennek, olyan ismerethordozók, olyan interaktív gyakorló elemek, amelyek minden esetben arra törekednek, hogy a gyerekeket bevonják a tanítási-tanulási folyamatba, hogy ne az az alapmodell maradjon, hogy a tanár valamit mond, a gyerek pedig

felszívja, hanem minden tevékenységet hozzárendel a tudáshoz, minden ismeretet hozzárendel a tevékenységhez, de nemcsak a tevékenységhez, hanem a jól meghatározott képességek rendszeréhez is.

A felhasználóbarát jelleg azt jelenti, hogy kiszolgálja a tanárt. A programcsomag ugyanis eljárásokat és módszertani ajánlásokat, tanulásszervezési ajánlásokat is tartalmaz. Van egy olyan eleme, amelynek ez a feladata, ez a funkciója – a következő ábrán majd kiderül, hogy ez micsoda.

A moduláris felépítés két szempontból is fontos. Egyrészt azért, hogy több iskolatípusban is alkalmazható legyen: van olyan iskolatípus, ahol csak bizonyos modulokat érdemes megtanítani, van olyan, ahol ezt ki kell egészíteni különféle, más típusú modulokkal. Lesznek tehát tehetséggondozó típusú modulok – ha nem is így fogjuk nevezni őket –, differenciálást segítő modulok, felzárkóztató modulok és így tovább, hiszen még az azonos elnevezésű és besorolású iskolák között is hihetetlen különbségek vannak Magyarországon. Nagyon jól tudjuk, erről vagyunk híresek most már Európa-szerte, dokumentáltan, hogy az iskolák közötti különbség talán nálunk a legnagyobb, mivel az iskolán belüli különbségeket mi eltüntettük ezzel a kiváló szelekciós rendszerrel, amely jellemző közoktatásunkra.

Alternatív stratégiát fogalmaz meg minden programcsomag. Ez azt jelenti, akkor van értelme ilyen fejlesztésnek, hogyha a jelenlegi domináns közoktatási praxishoz képest valamilyen alternatívát kínál. Itt egy picit másképpen használjuk az „alternatív”-ot, mint ahogy általában szokás használni, bár ez a különbségtétel tulajdonképpen nem is igazán jogos. Mi úgy gondoljuk, hogy a most domináns gyakorlathoz képest alternatívákat kell kínálni a tanároknak – mi ezt próbáljuk elősegíteni.

A tudatos képességfejlesztés mint jellegzetesség, azt jelenti, hogy fel akarjuk építeni a képesség-taxonómiákra épülő fejlesztési rendszert oly módon, hogy az valóban tizenkét éven keresztül tudatosan történjék, művekhez, ismeretanyagokhoz, tanítási egységekhez rendelt módon. Mint mondtam, ez mindig tevékenységközpontú pedagógiákkal társuljon. Nem gondoljuk úgy, hogy ha a gyerekek szép csendes szunyókálnak az órán, akkor nagyon sokat lehet javítani azokon az eredményeken, amelyekkel most – sajnos – nemigen büszkélkedhetünk.

Végül pedig, ahol lehet, ahol értelmes, ahol lehetőség van rá – az informatikai eszközökkel támogatott programcsomagokra gondolunk –, olyan digitális adatbázisokkal szeretnénk dolgozni, amelyek megkönnyítik a munkát. Nem csodaszerek, nem oldanak meg semmit, de megkönnyítik a munkát. Ugyanakkor nemcsak kizárólag digitális eszközökkel szeretnénk dolgozni, tehát mi a papír alapú ismerethordozókat legalább olyan fontosnak tartjuk.

Minden programcsomagnak hét plusz egy komponense van. Ez egy standard, nem szeretnénk, ha ettől bárki is eltérne, mert mindegyik fontos: pedagógiai koncepció, tantervi keretek, modul leírások, taneszközök, értékelési eszközök stb. Néhány szót mindegyikről:

Nagyon lényeges, hogy minden csomagnak meglegyen a maga végiggondolt pedagógiai koncepciója, ami tudatosítja, hogy milyen alapelvek alapján, milyen alapelvekre épülve készült a csomag, milyen elméleti háttérrel készült, milyen stratégiát fogalmaz meg, és alapvetően milyen célcsoportot céloz. Természetesen elképzelhető a minden célcsoportot célzó programcsomag, hogyha kellően differenciált, és lehetőséget biztosít a csoportra szabásra, az iskolára szabásra.

Fontos, hogy a programcsomag alkotója kifejtse, hogy ő miben látja az ő fejlesztésének az egyediségét, miben más ez a csomag, mint például a hagyományos, mint a magyar közoktatás hagyományába épülő oktatási-nevelési vagy tanítási-tanulási stratégia.

A tantervi keretek komponens azt jelenti, hogy minden programcsomagnak kell rendelkeznie tantervvel – ezzel most nem mondtam különösebb újdonságot. Ez a tanterv lehet saját fejlesztésű tanterv, de lehet olyan kerettanterv is, amely egy létező, korábbi

fejlesztés eredménye, és amelyet a minisztérium jóváhagyott, pontosabban a miniszter kiadott vagy közzétett – Péter, te tudod, hogy mi a harmadik...*(Friss Péter: Kihirdetett.)*

Talán a legfontosabb, és valóban újszerű eleme a programcsomagnak a modulleírás, ami nemcsak a tananyag feldolgozásának a menetére tesz javaslatot, hanem ajánlásokat fogalmaz meg különböző tevékenységek, eszközök, módszertanok, módszertani eszközök, illetve tanulásszervezési megoldások alkalmazására is. Az adott egységet különböző feldolgozási lehetőségekkel körülbástyázza, és javaslatot tesz arra, hogy ezt például érdemes csoportmunkában, ezt például érdemes egy prezentációs technikával feldolgozni – természetesen ez nem kötelező, hiszen pillanatnyilag még a kerettantervek sem kötelezőek. Ezek ajánlások, illetve módszertani segédletek.

A taneszközökről nem szeretnék mondani semmit: ezek taneszközök. Az más kérdés, hogy sokféle taneszközök. Alapvetően nem egy hagyományos tankönyv jellegű taneszközben szeretnék gondolkodni, sokkal inkább a moduláris taneszközökben, a kapcsos könyv jellegű, illetve digitális taneszközökben. Miután többször mondtam, hogy differenciált tananyag-feldolgozásra törekszünk, világos, hogy a tankönyv erre nem a legalkalmasabb. Természetesen nem azt mondom, hogy nem alkalmas rá.

Világos módon meg kell határozni a programcsomagnak a követelményrendszert, az önellenőrzés lehetőségét kell kínálnia – tehát értékelési eszközöket kell kínálnia. Nagyon fontos, hangsúlyozom, hogy ezek belső értékelési eszközök, hiszen a külső értékelés nem a programfejlesztők feladata, hanem az értékelési központ feladata. A kettő között pedig jelentős módszertani és funkcionális különbségek is vannak – de ez köztudott.

A programhoz a programfejlesztők a felkészítést segítő eszközöket is fejlesztenek - magyarra fordítva: továbbképzési eszközöket is fejlesztenek –, hiszen ne felejtjük el, hogy a pedagógusokat ezekre a bizonyos szempontból viszonylag újszerű technikákra fel kell készíteni. Tehát minden egyes programcsomagnak része egy továbbképzési eljárásrend, illetve továbbképzési tematika, amit majd a Sulinova Kht. megfelelő munkatársai továbbképzésekké szerveznek, amelyeken első körben a kipróbáló iskolák és óvodák pedagógusai vesznek részt, utána pedig minden csatlakozó intézménynek ésszerű ezen részt venni.

A program támogató rendszerében szerepel továbbá egy tanácsadói hálózat kiépítése. A Pertl Gábor úr által említett győri székhelyű szakmai szolgáltató intézmény elsődleges feladata ezekhez a programokhoz tanácsadói know-how kialakítása, és tanácsadói kör képzése, illetve felkészítése, ami éppen ezért a hagyományos szakmai szolgáltató funkcióknak csak egy részét fogja lefedni, vagy egy része lesz itt prioritás.

Mind a programfejlesztésnek, mind az implementációnak a folyamatait szabályozottan kell végrehajtani, mert ha ezt nem így tesszük, akkor szétesik a rendszer. A mi értelmezésünkben minőségbiztosításról tehát így beszélünk: szabályozott folyamatok, szabályozott implementáció, standardizáció – ennél többet tulajdonképpen ez nem is jelent, csak elég nehéz megcsinálni.

Hogy milyen területeken jönnek létre programcsomagok, azt nagyon röviden hadd vázoljam. Részben az NFT határoz meg hat olyan területi prioritást, amely hiányterület a magyar közoktatásban, vagy nem kellőképpen támogatott terület a magyar közoktatásban. Ezek itt láthatók a kivetítőn.

Természetesen ezek közül van olyan, amely köthető hagyományosabb értelemben vett műveltségterülethez, tantárgyhoz, van olyan, ami kizárólag kerettantervi értelemben tud érvényesülni. De azt ne felejtjük el, hogy a programfejlesztés nem azonos az NFT-vel, hiszen a programfejlesztés másik alapfeladata a nemzeti alaptanterv implementációja. Éppen ezért az óvodai nevelés mellett – ami még egy utolsó, az előbb lemaradt prioritás a nemzeti fejlesztési terven belül – a kezdő szakasz és az óvoda átmenetét támogató programcsomagokra is nagyon oda akarunk figyelni, hiszen ez egy nagyon kritikus terület, mint tudjuk. Ezen kívül természetesen az NFT-ből kimaradó egyéb műveltségterületek, NAT-műveltségterületek sem hanyagolhatók el – nem beszélve a kerettantervi területekről.

A programfejlesztésben természetesen mindvégig szem előtt tartjuk a NAT kiemelt fejlesztési területeit csak úgy, mint az OM oktatásfejlesztési stratégiájának a kulcskompetenciáit. Ezek tehát átszövik a teljes programfejlesztési ciklust.

Végül arról – amit sokan kérdeztek, ezért talán fontos, hogy elmondjam –, hogy milyen típusai lesznek ezeknek a bizonyos programoknak. Egy picit példa jellegű lesz, amit mondok, hogy közérthetőbb legyen.

Általánosságban azt lehet mondani, hogy lesznek teljes műveltségterületet átfogó programcsomagok, és lesznek keresztantervi modulok.

Ez azt jelenti, hogy ha például a szóban forgó és fejlesztésre szoruló képesség vagy kompetencia egy műveltségterületnek az elsődleges fejlesztési célja, akkor egy teljes műveltségterületet átfogó programcsomag fejleszthető, kompetenciaalapú programcsomag fejleszthető. Ha ugyanez a szóban forgó képességtípus vagy csoport egy másik műveltségterületen jelenik meg, amelynek ez nem elsődleges fejlesztési célja, akkor pedig keresztantervi modulfejlesztésről van szó.

Hogy még közérthetőbb legyen, vegyünk egy konkrét példát. Az egyik kiemelt központi fejlesztési cél a szövegértés, szövegalkotás kompetenciájának fejlesztése. Nem is kell mondanom, hogy miért tartjuk ezt fontosnak. Lehetne most egy órát vitatkozni arról, hogy milyen eredményeket értek el a tanulóink az elmúlt években - korábban is, de akkor kevésbé figyeltünk oda minderre. Amikor azt mondom, hogy ez át tud fogni egy teljes műveltségi területet, akkor ez a műveltségi terület a magyar nyelv és irodalom, amelynek elsődleges célja a szövegértés, szövegalkotás képességeinek fejlesztése, míg a szövegértés, szövegalkotás más műveltségi területeken is fejleszthető, ezt ne felejtsük el, ámde ezeknek csak másodlagos, harmadlagos, sokadlagos célja.

Egy zárójeles megjegyzés tennék, hogy a szöveges feladatokat, egy matematikafeladatot a gyerekek azért nem tudják megoldani, mert nem tudják alkalmazni a megfelelő matematikai eszközt, vagy azért, mert nem értik a szöveget, ezt senki nem tudja, de azt mindenki tudja, hogy jelentős mértékben jelen van az utóbbi probléma is, következésképpen bizony a szövegértési képességeket fejleszteni keresztantervi szempontból más tantárgyakban is, ez nem csak a magyartanárok feladata. Másképp épül fel egy olyan program, amelynek ez alapfeladata adott esetben, és másképpen az, amelynek nem alapfeladata. Teljes modulrendszer képezhet, magyarul, a szövegértés, szövegalkotás, olvasás képességének fejlesztése be tud épülni egy magyar nyelvi és irodalmi programba elsőtől tizenkettedik évfolyamig. Arról hosszasan lehetne persze vitatkozni, hogy miben más, és miben nem más, mint egy hagyományos magyar nyelv és irodalomprogram, de erre nyilván nincs idő. Ezzel szemben, ha más műveltségi területeken jelenik meg ez a funkció, akkor nyilván csak bizonyos modulok fejlesztésére van szükség, míg maga az eszközrendszer többé-kevésbé a hagyományos is lehet.

Sajnos ez a fajta szoftver, ami ebben a gépben van, nem alkalmas arra, hogy ezeket - egyes, hármas, satöbbi - egy kicsit közelebb hozzam, és félig-meddig fedésbe hozzam a már meglévő eszközöket jelző sorhoz vagy oszlopoz, de eredetileg ez így készült, azt illusztrálva, hogy mondjuk egy matematika-tanterv mellé és egy matematikai taneszköz mellé olyan modulokat tudunk kínálni a tanároknak, amelyek odafigyelnek más típusú kompetenciák fejlesztésére is, sőt a matematikai kompetenciát komplex módon kezelik. Talán így egy kicsit érthetőbb, hogy mi a keresztantervi, és mi a teljes műveltségterületet átfogó programfejlesztés.

Utolsóként a programcsomagok kiterjedéséről szeretnék két mondatot mondani. Az NFT-ben, az NFT-n belül fejlesztendő programcsomagok meghatározottak, hiszen meghatározza a Nemzeti Fejlesztési Terv azokat a kompetenciákat, amelyekre ezeknek irányulniuk kell. A programfejlesztés egyrészt korábbi gondolat, mint a Nemzeti Fejlesztési Terv, másrészt élesebb spektrumú gondolat, mint a Nemzeti Fejlesztési Terv, ugyanis programcsomag akár egy tantárgyra is készülhet nagyon hagyományos értelemben, annál is inkább, mert az iskolák jelentős része ezt követelni is fogja tőlünk, bármennyire is nem

tantárgyban gondolkodik például a Nemzeti Alaptanterv. Készülhet programcsomag több összekapcsolódó tantárgyra vagy egy műveltségi területre is. Természetesen ezt preferáljuk, de akár több összekapcsolódó műveltségi területre is lehet programcsomagot fejleszteni, vagy egy iskolatípus teljes képzési rendszerére, akár egy iskolatípus egy szakaszának a képzési rendszerére.

Ebben a körben természetesen felesleges, amit most csinálók, de laikusoknak is szoktam erről beszélni. Egy tantárgy, például a biológia, például a biológia és kémia, például ember a természetben vagy ezekhez kapcsolódó Földünk és környezetünkkel együtt általános iskolára, általános iskola felső tagozatára, hogy hagyományos fogalmakkal operáljak; illetve például a környezeti tudatos nevelés egy jellegzetesen keresztntantervi kompetencia, amelyet szinte minden tantárgyban, minden műveltségi területen érdemes megjeleníteni. Ehhez kapcsolódik természetesen a Nemzeti Fejlesztési Terv prioritása. Szeretném azt remélni, hogy a Nemzeti Fejlesztési Terv nem kizárólagos tulajdonosa a programfejlesztésnek, ugyanis a programfejlesztést sokkal inkább egy szélesebb körű és sokkal hosszabb távú feladatnak tekintjük.

Köszönöm a figyelmüket. Nyitottak vagyunk a kérdésekre.

ELNÖK: Hölgyeim és Uraim! Lehet kérdezni.

DR. SZABADOS LAJOS: Egy rövid, tömör kérdésem lenne. Amit itt láttunk, megkaphatnánk-e mindannyian kinyomtatva? (*Horn György: Vagy e-mailen.*) Valamilyen formában kérjük szépen. Köszönöm szépen.

PÁLA KÁROLY: Természetesen.

ELNÖK: Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Köszönjük szépen az alapos tájékoztatást. Szeretném megkérdezni, hogy van-e valamilyen elgondolás, ütemterv, projekt arra nézve, hogy kik, milyen ütemezésben, mikorra és melyik programcsomagot fogják kidolgozni. Konkrétan hogy néz ki ez az elképzelés?

PÁLA KÁROLY: Természetesen az Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága - amely a pályáztató ebben a fejlesztési folyamatban - honlapján olvasható, hogy milyen ütemezésben és hogy melyik típusú programcsomag hogyan akar elkészülni, valamint az is, hogy miket tartalmaz. Konkrétan arra, hogy kik fogják fejleszteni, azt mondanám, hogy erről most egyrészt folynak tárgyalások, másrészt ezt mi nyíltan meg is fogjuk pályáztatni. Egy kicsit nehéz a helyzetünk, mert azzal a kis nyafogással, azzal a mondattal kezdtem, hogy ha nem fogadják el a központi programot, illetve az intézkedést, akkor lassan okafogyottá válik az, amiket mondok. Amíg nem fogadják el, addig nem pályáztathatunk, nem hirdethetjük meg, éppen ezért kénytelenek vagyunk egyelőre ilyen furcsán fogalmazni, hogy persze, természetesen, de az elvekről azért szívesen mondok néhány szót.

Nagyon jól tudjuk, hogy rengeteg olyan csoport, illetve egyén van az országban, akik a fejlesztésben régóta járatosak, fejlesztéssel régóta foglalkoznak. Mi nyitottak vagyunk arra, hogy minden olyan fejlesztést befogadjunk, amely már valamilyen szinten áll, valamilyen eredményhez eljutott. Ez biztos, hogy nem azt jelenti, hogy kész programcsomagok kerülnek majd az asztalra, de biztos, hogy lesznek majd ezek között olyanok, amelyeket érdemes továbbfejleszteni, érdemes megbízást adni egy-egy fejlesztőcsoportnak arra, hogy ez egy jó kezdeményezés, ezzel érdemes csinálni valamit. Lesznek olyanok, amelyekre azt mondjuk majd, hogy ez egy nagyon jó kezdeményezés, de egészen más irányban indult el, mint amit mi gondoltunk, ezzel szemben nagyon jónak

tartjuk. Ezeknek a jó gyakorlatoknak a gyűjtését, publikálását, közreadását szintén vállalni fogjuk, tehát egy ilyen gyűjtő, közreadó szerepet is vállalunk.

A harmadik, hogy semmiképpen nem szeretnénk feltalálni a spanyolviaszt. Vannak olyan nemzetközi fejlesztések is - éppen ma délelőtt heves levelezésben voltam az angol oktatási minisztériummal, amelyet nem így hívnak -, amelyeknek az adaptációját tervezzük, hiszen nagyon sok helyen sokkal korábban döbbsentek arra rá, hogy a gyerekek nem tudnak olvasni, számolni, és ilyen hasonló problémákra.

Magának a projektnek napra lebontott ütemterve, projektterve van költségekkel, mindennel együtt. Úgy működik a szoftver, hogy van egy piros vonal, amelyik megy, és ez a piros vonal fenyegetően elindult; ezért mondom, hogy jóvá kellene hagyni ezt az intézkedést, és akkor onnantól kezdve tudjuk ezt tartani, vagy nem tudjuk, mert mindig közbejön valami, de a tervezés szintjén elég pontosan megvannak.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

ELNÖK: Parancsolj!

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: A finanszírozás érdekelne. A biztos nagyszerű programcsomagok, továbbképzési programok mennyire érintik a közoktatási intézményeket meg a pedagógusokat, vagy teljes egészében közpénzek finanszírozásával és pályázati pénzekből működik?

PERTL GÁBOR: A központi intézkedéshez tartozik 7,2 milliárd forint, a program pályázati részéhez tartozik további 22 milliárd forint. A központi intézkedés feladatrésze az, hogy kifejlessze a programokat. Már megjelent az első pályázat, a pályázati csomagban 2.1. és a 3.1-es intézkedés. Magunk se tudjuk még, hogy milyen nagyságrendű pályázatok fognak erre beérkezni. Az első körben egészen biztos, hogy a pályázatból kapnak lehetőséget az intézmények, a konzorciumok, hogy igénybe vegyék azokat a programokat, amelyeket a központi intézkedés révén a fejlesztők kidolgoztak, illetve hogy maguk is közreműködjenek a fejlesztési folyamatokban, kipróbálással, visszacsatolással és így tovább.

A pályázatban nyertes intézmények számára biztosan nem jelent anyagi terhet a programban való részvétel. Ez azonban egy viszonylag szűkös mezsgye, hiszen a tervek szerint a 3.2-es intézkedés 800-1000 közoktatási intézményt tud elérni, az intézményhálózat egyötödét. Nyilván lesznek olyan apró elemek is, amelyeket olcsón, ingyen, szinte ingyen, nagyon kedvezményesen – mint ahogy eddig is a továbbképzésben történt – igénybe fognak tudni venni azok az intézmények is, akik közvetlenül nem részesednek a pályázati eljárás eredményeiből. Ez a kör bővíthet, de maga a nemzeti fejlesztési terv eredendően ezt a durván ezer intézményt, ezt a húsz százalékot tudja finanszírozni. Kérdezhetnénk, mi lesz a többivel, lesz-e NFT-II egyrészt, meg van az Oktatási Minisztériumban magyar közoktatás, közoktatás-fejlesztés. Bízunk abban, hogy az ideinél jobb évek is lesznek egyszer – ha mi ezt nem is fogjuk már megérni –, és akkor azért majd valamilyen nyilván a nemzeti fejlesztési terven kívül is tud finanszírozni a tárca.

ELNÖK: Szeretném, ha mondanátok valamit. Tárgyaltuk a NAT-implementáció menetrendjét. Fölmerült, az volt a záró gondolat, hogy ami papíron megjelent, egy nagyon gondos ütemterv, ennek milyenek a pénzügyi bázisai, milyen garanciák vannak erre. Világos, hogy ami itt megjelent, nem tudja lefedni a NAT-implementáció által akár csak tartalmilag is megcélzott feladatokat. Mit tudtok arról mondani, mi a viszonya ennek az NFT keretében és bázisából finanszírozott programoknak és a NAT-implementációnak?

PÁLA KÁROLY: Igazából a válaszadó melletted ül, elnök úr.

ELNÖK: Én akkor mindjárt meg is kérem. Nem tudtam, hogy egy klánba tartoztok...

FRISS PÉTER: A közoktatás-fejlesztés egyik legfontosabb bázisintézményéről van szó nyilvánvalóan. Bár erre majd részletesebb választ is fog kapni az OKNT, hiszen erről egy levél is szól. Azért az látható, és talán a Károly által bemutatott ábrákból is jól látható, hogy ennek az intézménynek a létrehozása, működtetése, az ott folyó szakmai munka, és az ott folyó szakmai munka megtámogatására részben NFT-s pénzek, részben pedig egyéb fejlesztési pénzek állnak rendelkezésre. Nyilvánvaló, hogy ami az NFT-ben rendelkezésre áll, annak a nagyságrendje látszólag jóval nagyobb – valószínűleg valóságosan is –, mint az egyéb fejlesztési pénzek, hiszen az NFT-be bevonult nagyon sok egyéb fejlesztési forrás is az Oktatási Minisztériumtól.

Azokra az elemekre is, amelyeket az NFT-ből nem lehet finanszírozni, ebben az intézményben létrejött, működik egy programfejlesztő igazgatóság – ha jól tudom a szervezeti egység megnevezését, ezt a sok rövidítést én még nem tudtam megtanulni –, tehát ilyen szempontból van szervezeti és nyilván finanszírozási garancia, hogy ezek a részek a fejlesztésben megvalósuljanak. Hogy aztán a NAT-implementáció teljességéhez, amit azért nagyon nehéz értelmezni sok esetben, hogy pénzügyileg hogy viszonyulnak – ez egy külön kérdés, amire lehet, hogy nem tudok válaszolni, mert tizenkét éves folyamatokat költségvetési intézményekre előre megtervezni nem nagyon egyszerű feladat.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: A biztonság kedvéért megkérdezem, hogy felhasználjátok-e a meglévő vagyont. Az Országos Oktatástechnikai Központban már a hetvenes évek közepén programcsomag-fejlesztéssel foglalkoztunk. Az 1995. évi NAT bevezetésével kapcsolatban tantervi adatbank jött létre az OKI-ban. Az alternatív iskolák és pedagógiák működése révén egy csomó tananyag, tanterv, program készült. Ezt a vagyont felhasználjátok-e, vagy pedig előről kezditek a fejlesztést a különböző területeken? Felhasználjátok-e azt a lehetőséget, amit a külföldi programok adaptálása jelent? Nagyon sok olyan program van, amit egy az egyben lehetne fordítani, aztán adaptálni a magyar rendszerre. Ez az egyik kérdésem.

A másik. Úgy tűnik, azt gondolom, a két legfontosabb funkció a programfejlesztés és az értékelés. Azon túlmenően, hogy ez mátrixszerűen összefügg, tehát hogy minden mindennel összefügg, a fejlesztésben milyen az értékelés szerepe? A fejlesztő teamek maguk csinálják a saját fejlesztésük értékelését, vagy pedig a nálatok működő értékelési központ csinálja, ahogy korábban próbáltuk az Országos Pedagógiai Intézetben?

Még azt szeretném megkérdezni, hogy ha igaz, hogy ez a két funkció prioritást élvez – tehát a programfejlesztés és az értékelés –, akkor ez a pénzügyi viszonylatban is kimutatható-e, vagy pedig ott nem, de különben igen. Tehát ez egy ilyen verbális lelkesedés, ami nincs megalapozva, vagy pedig meg is van alapozva?

PÁLA KÁROLY: Az első kérdésre, azt hiszem, részben válaszoltam már. Megerősítem...

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Azért mondom, hogy „a biztonság kedvéért.

PÁLA KÁROLY: Igen. Borzasztóan törekszünk arra, hogy mindent hasznosítsunk, ami hasznosítható. Konkrétan a programfejlesztési központ – amire elnök úr utalt – munkatársainak a sok-sok feladata mellett az egyik éppen az volt az elmúlt három hónapban, hogy gyűjtse össze a jó gyakorlatokat, amely jó gyakorlatok nem biztos, hogy gyakorlattá váltak. Lehet, hogy valami megmaradt egy adatbankban szunnyadó kvázi gyakorlat vagy potenciális gyakorlat szintjén. Ezeknek a felhasználását mindenképpen

megcélazzuk. Más és más módon. Erre mondtam, hogy van, amit be tudunk építeni egy programcsomagba, van, amit adaptálni tudunk, van, amit érdemes továbbfejleszteni, és van, amit kiteszünk a kirakatba, hogy nemcsak mi vagyunk ilyen baromi okosak, hanem akik ezt csinálták, azok is, és tessék használni, merthogy eddig nem tetszettek használni.

A külföldi gyakorlatokra is utaltam. Például azok az olvasás-szövegértési, illetve számolási-matematikai programok, amelyek tizenöt-tizenhét éve folynak például az Egyesült Királyságban, és amelynek már egy második generációja született meg három évvel ezelőtt, ezek ott vannak a látóterünkben.

Meg is próbáljuk ezeket adaptálni, amennyire csak lehet. Tehát mindent igyekszünk felhasználni, amit már korábban mások, vagy éppen mi az előző korszakainkban kifejlesztettük.

Értékelés. Kétféle, sőt háromféle értékelésről is beszélhetünk. Elméletileg minden programcsomagnak tartalmaznia kell a saját belső értékelési rendszerét, illetve elveit. Jól tudjuk, hogy ezek nem objektív, hanem szubjektív szempontok - satöbbi, satöbbi, most nem akarom elmondani azt, amit ti nálam sokkal jobban tudtok -, emellett minden programcsomaghoz készül egy értékelő eszköz. Erre a szegedi Képességfejlesztési Kutatóközpontunk munkatársai kapnak megbízást, már csak azért is, mert ők a mi munkatársaink, tehát ezt egy belső fejlesztéssel lehet megoldani, illetve ami ebből külső fejlesztés, azt nyilván meg lehet tervezni. Ez azt jelenti, hogy minden programcsomagnak meglesz a maga értékelő eszköze. Ezen kívül működik egy országos értékelési rendszer, pontosabban kompetenciamérési rendszer, és ha ez országos marad, akkor a mi programjainkat tartalmazó iskolák kontrollcsoportja lényegében az egész ország, hiszen az eredmények egy idő után összemérhetőek lesznek, de körülbelül négy vagy öt év múlva lesz releváns például az olvasás, szövegértés, mert korábban erről nem lehet komolyan beszélni.

Ami a finanszírozást illeti, a programfejlesztés feltétlenül prioritást élvez, legfőképpen az a része, amelyet támogat a Nemzeti Fejlesztési Terv. Visszacsatolok egy korábbi kérdésre, az, hogy a Nemzeti Alaptantervnek a fejlesztési tervből kimaradó műveltségi területein is elinduljon a programfejlesztés, méghozzá ugyanolyan körülmények és feltételek mellett - pozitív értelemben -, mint a Nemzeti Fejlesztési Terv által támogatott területeken, erre megvan a forrás, legalábbis eddig még mindig azt kaptuk válaszként a minisztériumtól, hogy igen, megvan, pontosabban meglesz a forrás. Hogy a 12 éves fejlesztés további szakaszaival mi lesz a helyzet, arról most nyilván nem lehet, és nem is tudunk nyilatkozni.

Van egy előnye a nem NFT-s fejlesztésnek az NFT-ssel szemben, hogy ott nem szorít minket megint az az időprés, amit a Nemzeti Fejlesztési Tervnek az elszámolási rendje ránk kényszerít, amit egyébként a pályázat konzorciumjellege szintén ránk kényszerít, magyarul mindenféle intézménytípus tagja a konzorciumnak. Tehát nem tehetjük meg, hogy például kilencedikes programcsomagot ne kezdjünk el fejleszteni, mert akkor mit csinálnak az intézmények 2005 szeptemberében, amelyek adott esetben szakközépiskolák, gimnáziumok, vagy ne adj' isten szakiskolák, mert a szakiskolák szintén bekerültek ebbe a konzorciumi kényszerbe. Magam nem nagyon értem, hogy miért kerültek be, hiszen a szakiskolai fejlesztés korábban indult, és ha jól tudom, folyik, és a kettő közötti koordinációt érdemes lenne esetleg azért még így utólag is végiggondolni.

FRISS PÉTER: Csak egy mondatot mondanék a finanszírozáshoz. Nem úgy kell elképzelni, hogy ami az NFT-ben van, az egy zárt doboz, amiből semmi más, csak az NFT-ben közvetlenül dolgozó igazgatóság részesül, hanem vannak kinyúlásai, karjai - ilyen az értékelésre egy példa, de lehet másokat is mondani -, vannak más fejlesztések, amelyek kapcsolódnak hozzá, a finanszírozása megtörténik. Tehát jóval bonyolultabb háló, mert első pillanatra úgy tűnik, hogy ami nem ebben a dobozban van, vagy nem ebben a szervezeti egységben van, az onnan tovább nem finanszírozódhat ilyen pénzekből. Ez az időprés és ez

az elszámolási prér van még hozzárendelve, ami egyébként nem biztos, hogy hátránya a fejlesztésnek - ezt csak zárójelben teszem hozzá. Remélem, hogy a prér alatt nő a minősége.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Azt kérdezném meg, hogy mikor, hogyan lehet körülnézni a helyszínen, mert nagy örömmel szeretnénk megnézni a terepet, de megmondom őszintén, hogy egy picit gyanakvással is, mint pedagógus, mert az ember gyanakvással néz minden intézményt, amit egy kicsit spekulatívnak tart. A profizmussal egyetértek, az oké. A gyereket hiányolom, a gyakorlatot hiányolom, a gyanakvást hiányolom. Túl profi ahhoz, hogy az ember ne legyen gyanakvó, de drukkolok az egésznek, és jó lenne, ha sikerülne sok EU-pénzt nyerni ennek az intézménynek.

Annyit mondanék, hogy nagyon kitűnő ez a programcsomag. Ez egy régi álom a születésétől kezdve, de vajon ezek a pontok, úgy, ahogy kialakultak, hogy komplex legyen, hogy moduláris legyen, satöbbi, ezek hogy úgy mondjam, csereszabatosak-e, mert én nem érzem egy súlycsoportban őket. A modulért kiállok, ahol tagadják a modul lehetőségét, de amikor kötelezővé tennék a modult, az már egy másik véglet, ami nem biztos, hogy jó.

Ez profi munka valóban, gépi szempontból meg az informatika szempontjából tényleg profi, és le a kalappal, de tartalmilag, gyakorlati szempontból még érzek némi javítanivaló dolgot. Ha ezt nem tekintjük véglegesnek, hanem menet közben kialakítandó dolognak, akkor nagyon jó, és minden együttműködésre, segítségre kész vagyok. Például kérdés az, hogy hogyan hirdetik majd meg az eszközrendszert, mert van hivatalos tankönyvjegyzék, eszközjegyzék, satöbbi, ennek meg majd kialakul egy új rendszere. Sok kérdés merült fel bennem, mint ahogy az is felmerült, hogy az eddigi műhelyekkel - például a kecskeméti projekt, pedagógia műhellyel - mennyire sikerült együttműködni. Nyilvánvaló, hogy egy csomó olyan kérdés vetődik fel az emberben, ami természetes, és nem lehet mindenre kitérni, de azért tele vagyunk még további kérdésekkel.

ELNÖK: Horn György!

HORN GYÖRGY: Néhány megjegyzést tennék. Az egyik az, hogy itt kétszer is elmondtad, Karcsi, hogy majd ha dönt a nem tudom, hogy kicsoda, mondtad, hogy a döntéshozó. Ezek szerint, ha jól értettem, ez egy kérés, vagy felvetés, hogy mondjuk azt, hogy döntsön, én valami ilyesmi kérést vettem ki ebből a dologból, mert én úgy ítéltam meg, hogy az a piros vonal már elment, és most kellene utána szaladni, mert valaki, valami miatt nem lehet szaladni. Nem tudom, hogy ez mi, javaslat, vagy kérdés.

A másik, hogy azt már sok helyen elmondtam, hogy én a PTMIK egész szervezetében leginkább a szaktanácsadói szervezetet sérelmezem, azon egyszerű oknál fogva, mert azt jelzi, hogy van egy olyanfajta mechanizmus, amelyik megint nagyon közel akarja vinni az államhoz a dolgokat, és egyébként érdemi és szakmai fejlesztőknél nagyon nagy a kockázata annak, hogy az idő- és a pénzprér mellett a döntéshozók közvetlen közelsége is befolyásolja az eredményt. Hogy ne nagyon kerteljek, mondom azt a példát, hogy létrehoztak egy szaktanácsadói hálózatot, miközben Magyarországon létezik egy pedagógiai intézeti rendszer 19, illetve 20 pedagógiai intézettel. Az egyházi iskoláknak is, meg a független iskoláknak is létezik ilyen - hogy már haza is beszéljek -, de fel sem merül, hogy egy ilyen fejlesztési programban egy létező hálózattal kezdjen el dolgozni, hanem kiválaszt, kijelöl egyet egy sajátos ok miatt - személyes okok miatt is, központi döntéssel. Azt gondolom, hogy ez csak egy példa arra, hogy itt nagyon sok a kockázat.

Ugyanígy igaz ez egyébként a már meglévő programokra is. Azt gondolom, hogy az érintettektől függetlenül nagyon könnyű, vagy nagyon nagy a kockázat arra, hogy a fejlesztés és a standardizáció az eltérő, egyébként sikeres fejlesztési programokat olyan pontokon vághatja le - éppen azért, mert van egy ilyen standardizáció -, ami a dolog

lényegét érinti, és az érdemi fejlesztések megmaradnak a maguk helyén, merthogy éppen ami a lényegük, noha használhatóak lennének, vagy használandók.

Hogy ne menjünk nagyon messze, Báthory Zoli is említette a boldogult emlékü NAT-kompatibilis kerettanterveket, amik nem igazán sokáig, és nem igazán nagy hatékonysággal működtek. Azt gyanítom, hogy egy ilyen fajta, modulárisnak nevezett, komplex pedagógiai rendszerbe ezek, úgy, ahogy vannak, nem férnek bele. Jó néhányat láttam, és el nem tudom képzelni, hogy az a nem tudom, hány – egyébként nagyon csúnya, szürke-rozsdabarna kötetsorozat – a világon bármire használható.

Azt gondolom, nagyon támogatom a hálózati fejlesztést, a központi fejlesztés közvetlen sztenderdizációját, a visszacsatolást, tehát az egész elképzelés, mint rendszer, számomra nagyon szimpatikus, és támogatom, úgy gondolom, ráadásul egy ilyen független szervezet – szemben a költségvetési intézményekkel – erre jobban is alkalmas. Ugyanakkor a szervezet mérete, és a már megjelenő jelek közül néhány arra utal, hogy igyekezni kell – tanácsként mondom inkább – minél távolabb kerülni a döntéshozótól ebben a menetben – mármint a minisztériumtól, nem Pétertől.

PÁLA KÁROLY: Szeretnék reagálni néhány felvetésre – de ennél távolabb most nem tudok menni Pétertől. (*Friss Péter: Megoldjuk!*)

Kezdjük talán azzal, elmondom harmadszor is, hogy minden felhasználható és értékes fejlesztést szeretnénk vagy felhasználni, vagy ajánlani. Tudniillik, az egy érdekes dolog, hogy ezek a fejlesztések, amelyek közül jó néhányat ismerek, valóban ilyen helyi kezdeményezések maradtak, mert nem volt kellő lobbierő a fejlesztőkben arra, hogy ezt terjesszék, de valahogy ezt az Oktatási Minisztérium például nem karolta fel. Pedig lehet, hogy lett volna ilyen feladata az Oktatási Minisztériumnak – nem ennek, hanem a korábbiak, meg az az előttinek, meg az az előttinek, gyakorlatilag 1978 óta. Mi ezt a funkciót természetesen föl vállaljuk. A konkrét példa, az okézott adatbank. Én azt történetesen elég jól ismerem, volt szerencsém abban az időben az OKI-ban dolgozni – érdekes egybeesése a véletleneknek. Azok tantervek. A programcsomag sokkal több, mint tanterv, nagyon sokkal több, mint tanterv – de tanterv is. Azért nagyon sokkal több, mint tanterv, mert a tantervek önmagukban nem jutnak be az osztályterembe, nem hatnak osztálytermi szinten. Nézzük meg egyszer, hogy hány ma is alkalmazott tankönyv épül a '78-as tantervre.

Mi olyan eszközt szeretnénk fejleszteni, ami penetráns, ami áthat, ami keresztülmegy, beér az osztályba. És ha az OKI-adatbankban van olyan szunnyadó tanterv, ami továbbfejleszhető programcsomaggá, az egy ideális állapot. Megvan a tantervi fejlesztés, ezt kell továbbfejleszteni programcsomaggá. Nem biztos, hogy most, lehet, hogy egy következő etapban, de, mint mondtam, programfejlesztésről NFT-s időszakban beszélni nincs értelme. Hosszú távú program, hosszú távú feladat. Abban a pillanatban, ha ki tud bújni ebből a szűk keresztmetszetből, akkor minden korábbi érték többszörösen is felhasználható. Én maximálisan így gondolom. OKI, nem OKI, ilyen adatbank, olyan adatbank.

A másik dolog, hogy szolgáltató intézmény. Itt egy apró pontosítást, ha meg tetszenek engedni, megtennék. Amikor azt mondja Horn György, föl se merült, hogy a létező, működő intézet... Felmerült, és nemcsak látszólag merült föl, hanem verbálisan is. Én magam tájékoztattam – azért vagyok biztos benne, az én magam ezt jelenti, a hitelességet – a megyei pedagógiai intézeti igazgatókat arról, miben számítunk rájuk. Ugyanis a szakmai szolgáltató intézmény – ami valóban nem véletlenül győri, és valóban vannak más motívumok is természetesen – feladata ezeknek a tanácsadói... – keresek egy jó szót a „know-how” helyett, de nem tudok, pedig nem szeretem ezt a szót – eljárásoknak, technikáknak, módszertani leírásoknak a sztenderdizálása, kidolgozása, feldolgozása és terjesztése. Maga a tanácsadói eljárás, és hogy mit kell tudni egy tanácsadónak ahhoz, hogy ezt a programot tudja segíteni az implementációban, az a fejlesztők feladata, mert ők

értenek hozzá. A szolgáltató intézmény pusztán megszervezi ennek a disszeminációját, azzal a nagyon határozott instrukcióval, hogy ebben a megyei pedagógiai intézetekre kell támaszkodnia, és arra a szaktanácsadói hálózatra, amelyet át kell képeznie ahhoz, hogy alkalmas legyen minderre. Ők ugyanis szaktanácsadók, mi meg programtanácsadóknak gondolkodunk. A programtanácsadónak ahhoz a programhoz kell értenie, aminek az implementációját segíti, és nem elég, hogyha ő a legjobb matematika szaktanácsadó, mert ő mindent tud a matematikáról, és mindent jobban. Ez egy másféle szemlélet. Nyilvánvaló, arra a szaktanácsadói hálózatra fogunk támaszkodni, amelyik létezik, és ez a szaktanácsadói hálózat – mint tudjuk – a megyei és a fővárosi pedagógiai intézetek holdudvarában létezik. Nem bennünk, hanem a holdudvarukban. Ezt is van szerencsém ismerni, ebben a rendszerben is dolgoztam négy évig. Szó sincs arról, hogy konkurenciát szeretnénk jelenteni a megyei pedagógiai intézetnek. Én egyszer már megpróbáltam hálózatba szervezni ezt a húsz intézményt. Akkor az országos mérési-értékelési rendszert akartuk megcsinálni ezen az alapon. A mai napig megvan a fiókomban a szándéknyilatkozat az összes pedagógiai intézeti igazgató aláírásával, de egyetlenegy sem készült el. Utána valaki ezt kiszagolta, és megcsinálta – most van országos mérési rendszer. Ez csak egy példa arra, hogy nem olyan könnyű a megyei pedagógiai intézeteket szervezeten működtetni, többek között azért, mert autonómak, önállóak, és nem mindig ugranak első szóra, illetve nem kapnak kapva az ilyen lehetőségeken.

Ha már nálam van a szó, arcátlan módon még egyetlenegy mondat. Amikor moduláris felépítésről beszélek, tanár úr, akkor ez természetesen nem azt jelenti, hogy a modulokat nem lehet egybefüggően tanítani, és feltétlenül szét kell szedni egy nagyobb tananyagegységet, csak biztosítani akarjuk a lehetőségét, hogy egy kidolgozott modul többféle rendszerbe is tudjon illeszkedni: föl lehessen dolgozni vertikálisan és horizontálisan stb. Mi megpróbáljuk a lehető legnagyobb szabadságot biztosítani a tanárnak, az egész meg arról szól, hogy a gyerekek tanuljanak meg írni, olvasni és számolni. Tehát amikor hiányolta a gyereket: róla szól az egész. Mi abból indultunk ki, hogy nem tudnak a gyerekek bizonyos dolgokat csinálni, amit abban az életkorban tudni kellene. És valószínű, nem azért nem tudnak, mert így születtek, hanem azért nem tudnak, mert ez az oktatási rendszer valamilyen módon ezeket a képességeket nem fejleszti.

DR. VÁGÓ IRÉN: Egy komolyabb meg egy teljesen komolytalan kérdésem van.

A komolyabb az erre a stábra vonatkozik, amelyik a Sulinovánál csinálja ezt a programfejlesztést. A lebonyolító munkatársak aránya és a szakértők aránya nagyjából hogy néz ki? Milyen feladatokat szánnak ennek a csoportnak? Mik a fő szerepek, amiket be kell tölteni?

A teljesen komolytalan meg, hogy a belső ábrán ez a sok füstölgő krematórium mit jelent. *(Zaj, közbeszólások.)* Megértem, hogy az egyes telephelyek, de hogy milyen asszociáció révén lett ilyen...

NAGY JÓZSEF: Nekem a gyár jutott eszembe.

DR. SZENES GYÖRGY: Végre a szakképzésnél tartunk! *(Derültség.)*

PÁLA KÁROLY: Kezdjük az utóbbival! Természetesen a jelen prezentáció alkotói életművünk része, így is kezeljük. Következésképpen az interpretáció a befogadó feladata. Én sokféleképpen tudnám ezt a gyárat interpretálni. Egyrészt úgy, hogy összeállt egy ilyen konglomerátum, ami részben ijesztő, részben – adott esetben, ha mi jól működtetjük –, hatékony tud lenni. Én szoktam ennek egy ironikus felhangot is adni, azzal a végkicsengéssel, hogy mi nem gyár vagyunk, hanem sok picike kis üzem, ilyen barátságosak – vannak zöld fák, meg mindenfélék. Tehát nem környezetromboló nagyipari monstrum vagyunk. *(Közbeszólás: De van ott füst is!)* Az környezetbarát füst.

Eredetileg úgy született meg ez az ábra, hogy nem akarunk gyár lenni, ez volt az üzenete, de lehet, hogy azok leszünk.

A stábról. Ez nem egy nagy stáb. A Programfejlesztési Központban mindösszesen huszonhárman dolgoznak, és a stáb úgy áll össze - leszámítva az igazgatót, a helyettesét meg a titkárnőjét, mert ők adottak, kell valaki, aki irányít -, hogy a Nemzeti Alaptanterv műveltségi területei szerint legyen szakértője minden területnek, és az kiemelt, hogy a Nemzeti Fejlesztési Terv által támogatott kompetenciaterületeknek is legyen egy-egy szakértője, tehát a szociális és életviteli kompetenciák fejlesztésének, életpálya-építésnek, és így tovább. Természetesen ők egymással kisebb csoportokban és nagyobb csoportokban is együttműködnek.

A funkciójuk alapvetően kettős. Ez egy teljesen furcsa kettős funkció, mert ők szerveznek is, ők fogják kézben tartani az egyes fejlesztőcsoportok munkáját, ők fogják koordinálni a munkát, ők lesznek a felelősök azért, hogy elkészüljenek időre az egyes részfeladatok, de ők szakmai emberek, tehát nem menedzserek, hanem a szakma elismert képviselői - nem mondok neveket, de mondhatok is -, akik át is látják azt, hogy ami készül, az szakmailag milyen. Bár nem az ő feladatuk ennek a kontrollja, de a kérdésben az is benne volt, hogy szakértők, nem szakértők.

Természetesen külső független szakértőkkel fogjuk minden egyes elkészült produktumnak a minőségét megítéltetni, és a korrekciós javaslatokat később beépíteni a fejlesztésbe. Az, hogy hogyan épülnek be a fejlesztésbe a korrekciós javaslatok, az a stáb dolga. Azért áll szakemberekből és szakértőkből ez a stáb, hogy ők mindkét oldalt értsék, tehát ez egy multifunkcionális feladat. Nekik elsősorban inkább a projektmenedzseri feladatot kell most megtanulniuk, és természetesen rendszeres belső képzésben részesülnek. Nem a nulláról kezdik, tehát nem „kispályás” emberekről van szó, ennek ellenére egy rendszeres belső képzést kapnak a legfrissebb kutatási eredményekről, amit részben belső forrásból oldunk meg. Csapó Benő külső emberként fogja a jövő héten folytatni ezt a tájékoztató munkát. Elsősorban az a feladata ennek a képzésnek, hogy a kutatások eredményeit becsatornázza a fejlesztésbe, ugyanis mi azt az álmodélagot dédelgetjük, hogy ez a fejlesztés kutatási eredményekre, mérési eredményekre fog épülni, és azt fogjuk fejleszteni, amiről a tudóstársadalom jelzi nekünk, hogy ott bizony baj van.

PERTL GÁBOR: A szervezet valamennyi szakmai műhelyére igaz az, amit Károly mond. A műhelyek feladata alapvetően a szervezés, az irányítás, a modernizációs ügynökségszerű tevékenység, nem pedig az, hogy maguk a műhelyben ülő munkatársak találják ki a teljes továbbképzés-fejlesztést, és így tovább. Ez tényleg valamennyi műhelyünkre igaz lehet. Elég nagy holdudvarral bír ebből fakadóan nyilván a társaság. Nem az a 160-180 ember dolgozik ezekben a programokban, akik a társaságban dolgoznak. Vekerdy tanár úr felsőoktatási programjában hány külső közreműködő volt például? (*Dr. Vekerdy Tamás: 40-60.*) Ezt a munkát két-három belső munkatárs szervezte. Egy gyönyörű könyv formájában legközelebb hozzuk.

ELNÖK: Nagy József!

NAGY JÓZSEF: A kutató szempontjából szeretnék valamit mondani. Ha megengedik, személyes kezdetet adnék ennek a rövid megszólalásnak. Én írtam eddig vagy 27 könyvet, elindítottam a hitem szerint majdnem tucatnyi tevékenységi kört, és abból a hitem szerint van három-négy, ami érdemes lenne arra, hogy behatoljon, de két-három olyan van, ami majdnem egy évtizedes késéssel jelent meg a rendszerben. A könyveim túlnyomó többsége, és a programjaim túlnyomó többsége porosodik különböző könyvtárakban, legfeljebb az én tanítványaim olvassák.

Tehát valljuk be őszintén, hogy Magyarországon nem jött létre egy olyan intézmény, amely a hasznosítható kutatási eredményeket, kísérleteket átvezetné a

mindennapi gyakorlatba. Én abban bízom, hogy most létrejött, integrálódott egy olyan intézmény, amely erre, tehát a gyakorlatban történő bevezetésre, és a bevezetéshez szükséges eszközök kidolgoztatására alkalmas lehet. Úgy érzem azonban, hogy ez remény, és úgy látom, hogy talán működni fog, de minden illetékesnek, mindannyiunknak segíteni kell ezt az intézményt, hogy ebből a reményből valóság legyen. Nagyon-nagyon nagy szükség van arra, hogy Magyarországon egy ilyen jellegű intézmény hatékonyan működjön. Ha ez nem lesz, akkor nagyon nagy bajok lesznek, tudniillik ma már nem működik az a korábbi rendszer, ami most is van. Elég sok előadást és továbbképzést tartok, meghallgatják, azután hazamennek, tanúsítványt is kapnak, és marad minden a régiiben. Azt nem mondom, hogy teljesen hatástalan, amit csinállok, mert akkor nem tenném, de azért körülbelül ez a helyzet. Most van egy olyan elvi és szervezeti lehetőség, ami kimozdíthat bennünket ebből, és remélem, hogy úgy lesz, de még nem vagyok benne biztos. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Van-e még kérdés? *(Nincs jelentkező.)* Ha nincs, akkor én azokkal az optimista gondolatokkal szeretném zárni, amelyeket Nagy Jóskától kölcsönzök most, hogy ez a kissé nehezen átlátható, kívülről is belülről is elég nehezen átlátható hatalmas szervezetű intézmény elég gyakorlatorientált lesz ahhoz, hogy eljusson minden szellemi produktum azokhoz, akik ezt a gyakorlatban hasznosítani tudják.

A magam és az OKNT nevében kívánok ennek a díszes társaságnak sok sikert, jó sok kemény megrendelést, és még talán annak a határozatnak a létrejöttét is, ami legitimálja azokat a tevékenységeket, amelyeket folytattok, mármint az elmaradt programjövahagyást. Ehhez jó egészséget kívánok!

PÁLA KÁROLY: Köszönjük szépen, és további jó munkát kívánunk. *(Pertl Gábor és Pála Károly elhagyják az üléstermet.)*

ELNÖK: Folytatjuk a munkát. Nagyon kérem, hogy szavazati joggal rendelkező OKNT-tagok ne menjenek el, mert nagyon gyorsan túlesünk a hátralévő, az szmsz módosításából adódó kötelezettségeinken. A kerettantervi bizottság elnökét kell megválasztani az szmsz-ünk szerint, mert a bizottsági elnököket az OKNT választja meg.

Az éves jelentés bizottságának elnöke Hoffmann Rózsa volt, aki a múltkor jelezte - ezt biztos tolmácsoltam is akkor -, hogy ettől a tisztjétől megválk. Ez az alkalom arra, hogy megköszönjem az ebben a minőségben végzett munkáját, amit az a kötet dokumentál, ami mindannyiunk birtokában van.

Azt gondolom, hogy először ezt a két választást kell lebonyolítanunk.

Van aztán, hogy a Tankönyves Vállalkozók Országos Testületének közgyűlése kért tőlünk egy tagot. Itt nagyon fontos volna, hogy Karlovitz János és Szabados Lajos lenne szíves segíteni ebben, hogy itt kit óhajtunk jelölni ebbe a bizottságba. Ezek volnának a „Választások” című napirend részei.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Szabados urat javaslom – én hivatalból tagja vagyok, részt veszek ebben a kamarai testületben, ő pedig, az OKNT nevében jó lenne, ha ott volna.

ELNÖK: Ezt értem a Tankönyves Vállalkozók Országos Testületére vonatkozó jelölésre? *(Karlovitz János: Igen.)* Jó, kezdhethük a harmadik felől, mert itt van először javaslatunk. Nem mennék akkor tovább. Ehhez a javaslathoz van-e hozzászólás vagy más javaslat?

Tehát, hogy világos legyen: delegált választása a Tankönyves Vállalkozók Országos Testületének közgyűlésébe. Az OKNT-nek hivatalból kell egy tagot delegálnia. Szabados Lajosra vonatkozó javaslat hangzott el. Nincs más javaslat? Vállalod?

DR. SZABADOS LAJOS: Mivel lejár főigazgatóságom, és Elemértől tudom, lesz egy kis szabad időm, megköszönöm.

ELNÖK: Szerencse, hogy tele vagyunk ilyen fiatalokkal! – én mondhatom ezt...

Akkor szavazásra teszem fel a kérdést. Aki ezzel a javaslattal egyetért, tegye fel a kezét! *(Szavazás.)* Ellenjavaslat? *(Nincs.)* Tartózkodás? *(Nincs.)* Akkor egyhangúlag megválasztottuk.

DR. SZABADOS LAJOS: Köszönöm szépen.

ELNÖK: Következnék a kerettantervi bizottság elnökének megválasztása. Itt Gyurinak és nekem is van jelöltem.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Elnézést kérek, de az szmsz-ünk azt írja, hogy titkosan kell a személyi jelölésekről szavazni.

ELNÖK: Most csak jelölünk.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Én úgy értettem, hogy Lajost már megválasztottuk. *(Közbeszólások.)*

ELNÖK: De Lajos nem bizottsági elnök. Itt vannak a cédulák a titkos szavazáshoz.

DR. VÁGÓ IRÉN: Lajossal csak kiszúrtunk.

ELNÖK: Tehát akkor most világos: jelölés. Kit jelölünk a kerettantervi bizottság elnökének? Minden jelölt felkerül...

FRISS PÉTER: A tagjaira kell, mert a kerettantervi bizottság saját maga választja tisztségviselőit – ez annak idején egy OKNT-javaslat volt, és így van a rendeletben is. Bocsánatot kérek, hogy beleszólok.

DR. VÁGÓ IRÉN: Ha állandó, akkor mi választjuk. *(Közbeszólások, zaj.)*

FRISS PÉTER: A kerettantervi bizottság hét tagból áll, három tagot az OKNT saját választása szerint kér fel, egy-egy tagot delegál az oktatási, valamint a foglalkoztatáspolitikai miniszter, illetve a Magyar Tudományos Akadémia és a Közoktatáspolitikai Tanács. A tagokat az oktatási miniszter bízza meg. Megbízásuk három évre szól. A kerettantervi bizottság megválasztja tisztségviselőit, és meghatározza működési rendjét.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Akkor csak a három tagot választjuk mi.

ELNÖK: Csak a saját bizottságainkra vonatkozik az, hogy az elnököt – mert ezt a múltkor vitattuk, de... Bocs! Az elnököt nem mi választjuk tehát, hanem három tagot választunk.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Az éves jelentés elnökét. Azt végre mi választhatjuk.

ELNÖK: A következő javaslatom van. Mivel nem mondja ki az szmsz-ünk, hogy a három tagot nekünk titkosan kell...

KOSINSZKY ZSUZSA: De. Személyi ügyben titkosan kell szavazni.

ELNÖK: Jó, személyekről mindig.

Mi nem tudjuk még, hogy kit bíztak meg más minisztériumok a kerettantervi bizottságba.

FRISS PÉTER: Nem.

KOSINSZKY ZSUZSA: Egyedül a Tudományos Akadémia jelöltje van meg.

ELNÖK: Egyedül a Tudományos Akadémia jelöltjét, Bazsa Györgyöt ismerjük. Nekünk tehát most három kolléga nevét kell felírunk a papírra, illetve többet is felírhatunk, és az első három legtöbb szavazatot kapott kerül a kerettantervi bizottságba. Ez történik most.

Kit jelöljünk, kit vegyünk föl tehát a jelöltek listájára? Neveket kérek.

DR. VÁGÓ IRÉN: Nem is csak neveket. Én azt gondolom, érdemes átgondolni, hogy megszűnt egy nagyon hasonló profilú bizottság, és az ott igen hasznosan tevékenykedő munkatársainkat szerintem érdemes preferálni itt is, tehát ez az egyik lehetséges merítési bázisunk.

A másik pedig, hogy már végeztek munkát kerettantervi bizottságban szintén általunk delegált személyek, szintén kiválóan. Ebből a kettőből javasolnék választani.

ELNÖK: Hogy felelevenítsük a személyeket: Nagy József, Nahalka István...

DR. VÁGÓ IRÉN: De ő nem tagunk. A tagjainkról van szó.

ELNÖK: Nem azt mondja a rendelet, hogy az OKNT a saját tagjai közül választ. Felolvasom még egyszer, nehogy félreértés legyen.

A bizottság hét tagból áll. Három tagot az OKNT saját választása szerint kér fel. Ez nem azt jelenti, hogy saját tagjai közül kér fel. Lehet ez külső is. Ez Nahalka István nevével kapcsolatban merült fel. Akkor is így volt, amikor ezt az ad hoc bizottságot választottuk.

És ki volt a harmadik akkor? *(Közbeszólások: Karlovitz! – És Barlainé!)*

ELNÖK: Csak a memóriánk felelevenítése kedvéért mondtuk.

És akkor volt ennek a bizottságnak az életbe lépésével megszűnő tartalmi szabályozást követő bizottság, amelyben volt Marica, Trencsényi László, Karlovitz, Dobos Krisztina és Szabados úr.

Ezek a nevek szerepeltek eddig. Ez semmi megkötést nem jelent, csak segítségül mondom.

Egyúttal úgy is soroltam fel ezeket a neveket, mint amiket ajánlatként javaslok megfontolásra. Ezek a nevek próbált nevek – hogy úgy mondjam. *(Közbeszólás: Hétpróbások?)* Kipróbált nevek.

Van-e ezen kívül másik javaslat.

DR. VÁGÓ IRÉN: Nem kispályások!

ELNÖK: Van-e más név?

HORN GYÖRGY: Először is meg kellene kérdezni az érintetteket.

ELNÖK: Akkor sorban megyünk, úgy, ahogy látlak benneteket. Marica, ha fölveszünk...

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Én a pedagógusképzési bizottságban nagyon jól érzem magam.

ELNÖK: Akkor erre a listára ne vegyünk föl?

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Ne.

ELNÖK: Karlovitz János?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Ha megválasztanak, én szívesen.

ELNÖK: Erről szó sincs, csak hogy fölvegyünk vagy ne? *(Derültség.)*
Lajos?

DR. SZABADOS LAJOS: Köszönöm szépen, nem.

ELNÖK: Tehát Szabados Lajos nem.
Nagy József?

NAGY JÓZSEF: Kiteszem magam.

ELNÖK: Kiteszi magát ennek a megpróbáltatásnak.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Ki fogja képviselni az alsó tagozatot, ha kivonultok belőle? – már ne haragudjatok, Lajos és Marica! Az Akadémia meg a többi szféra nem fogja az alsó tagozatot képviselni.

DR. SZENES GYÖRGY: Nem tudjuk megkérdezni.

DR. VÁGÓ IRÉN: Attól még szavazhatunk!

DR. VEKERDY TAMÁS: Trencsényi, Dobos, Nahalka, Barlai...

ELNÖK: Ettől még szavazhatunk rájuk – legfeljebb az a kellemetlenség állhat elő, hogy ha valaki közülük utólag nem vállalja, kell egy újabb szavazást csinálnunk.

KOSINSZKY ZSUZSA: Nahalka úr vállalja, egyszer már kinyilvánította.
Ezek a nevek szerepelnek. Van-e még más név? *(Nincs jelentkező. - Kosinszky Zsuzsa felé:)* Akkor ezt fel tetszett írni?

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsanat, egy közbevetett vita, mert én azt mondom, hogy nem a saját sorainkból kell, Zoli pedig azt mondja, hogy a saját sorainkból kell. Még egyszer kérjük az elnöki útmutatást!

ELNÖK: Elnöki útmutatás nincs, elnöki felolvasás van. *(Olvasza.)* A kerettantervi bizottság hét tagból áll. Három tagot az OKNT saját választása szerint kér fel, egy-egy tagot delegál az Oktatási, valamint a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium.

HORN GYÖRGY: Van benne három OKNT-tag, tehát szavazhatunk is.

ELNÖK: Nincs ilyen kötelezettségünk, hogy saját magunk közül.

DR. VÁGÓ IRÉN: Egyénileg majd mindenki eldönti.

ELNÖK: Ez a szöveg egészen egyértelmű, de nem mindenkinek. Alternatívnak nem biztos, hogy így hangzik, de a nem alternatív jelentést vegyük. *(Derűltség.)*

KOSINSZKY ZSUZSA: Akkor a jelöltek: Karlovitz úr, Nagy József úr, Nahalka István és Trencsényi László. *(Kiosztja a tagoknak a szavazólapokat.)* Az lenne a kérésem, hogy a három nevet írjuk fel. *(Dr. Szenes György: Imre, ird már fel légy szíves a neveket! - Zaj. - Szabó Imre felírja sorban a neveket: Karlovitz János, Nagy József, Nahalka István, Trencsényi László, Dobos Krisztina és Barlai. - Közbeszólás: Három névnek kell rajta lenni.)*

ELNÖK: Igen, ebből hármat kell ráírni a cédulára. *(A tagok titkosan szavaznak.)* Nehogy formai hiba történjen, felkértem egy szavazatszedő bizottságot, mégpedig Kosinszky Zsuzsát, Friss Pétert és Szenes Györgyöt. *(Dr. Szabados Lajos: Egyetértünk. Az éves jelentés bizottsággal mi lesz?)* Mindjárt. Egy szájból nem tudok ennyi levegőt venni.

Az éves jelentés bizottsághoz nekem először az a kérésem, hogy jelentkezzen valaki, aki ezt a feladatot szívesen vállalja. Itt arról van szó, hogy igazából nem kell olyan nagy bizottsági működtetést csinálni. Koncipiálni kell az éves jelentést - úgyis az OKNT fogja jóváhagyni azt a koncepciót -, és utána meg kell szerkeszteni, amit nem biztos, hogy az elnöknek kell csinálnia, csak ellenőriznie kell a szerkesztést. *(Horn György elhagyja az üléstermet. - A szavazatszedő bizottság közben számolja a szavazatokat.)* Mindenkinek joga van jelölni, de először azt kérdezem, hogy van-e jelentkező, mert hiába jelölgetünk, ha nincs, aki vállalja. *(A tagok egyeztetnek a jelölttel kapcsolatban. - Önként jelentkező nincs.)* Nincs jelentkező.

Erre az évre elvállalnám, tekintve, hogy úgyis ennek az évnek a munkájáról kell beszámolni, és úgyis én írtam az összes emlékeztetőt a jegyzőkönyvekből, és ha ezt elég objektívnek találtátok, mert a kritikátoknak hónapról hónapra ki volt téve... *(Dr. Szenes György: Én is írtam.)* Írt egy felet Szenes. *(Dr. Szenes György: Hármat.)* Tehát ha nincs más jelentkező, ezt elvállalom azzal, ahogy mondtam, hogy nyilván lesz majd mód, hogy az operatív szerkesztésre mást is felkérjünk. Ezen kívül még azt kérem, hogy a koncepció megbeszéléséhez még legalább ketten... Ugye hárman voltunk? *(Dr. Hoffmann Rózsa: Négyen voltunk.)* Jelentkezzetek, hogy ezt a bizottságot létre tudjuk hozni, ne az legyen, hogy a feltételeket én diktáltam. Ez összesen egy ülést jelentene, amikor megbeszéljük, hogy miről szóljon az egész, és egy másik ülést, amikor leszúrájátok az elnököt, hogy nem jól dolgozott.

DR. SZENES GYÖRGY: Közben kihirdetném az eredményt. Nagyon szoros volt a szavazás. Hárman kaptak nyolc szavazatot: Nagy József, Trencsényi László és Karlovitz János. Két szavazatot kapott Nahalka István, ötöt Dobos Krisztina, kettőt Barlai Kati, egyet Vekerdy Tamás. *(Dr. Vekerdy Tamás: Én nem is vállalom. - Derűltség.)* Gratulálhat elnök úr a három tagnak.

ELNÖK: Igen. Akkor ezt a jegyzőkönyv számára megismételjük. Nagy József nyolc szavazattal, Trencsényi László nyolc szavazattal, és Karlovitz János nyolc szavazattal lett az OKNT által delegált három tag a kerettantervi bizottságban. Gratulálunk. *(Taps.)*

Most következik, hogy hozzájárultok-e ahhoz, hogy felkerüljek a jelölőlistára, valamint az, hogy ki vállalná még az ebben való részvételt, legalább két fő kellene még. *(Dr. Szabados Lajos: Író fajta.)* Nem kell ehhez írni!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Miután ez tényleg azt jelenti, hogy egyszer, maximum kétszer leülünk beszélgetni, úgy gondolom, hogy a jogfolytonosság okán ezt vállalom; bár benne vagyok két bizottságban, de ennyit azért áldozok az OKNT-nek.

ELNÖK: Nagyon hálásan köszönöm. Örülök, hogy ilyen jó a memóriád, mert egy évvel ezelőtt, vagy másfél évvel ezelőtt körülbelül ugyanezzel a lelkesedéssel, de elkötelezettséggel vállaltam én is a bizottságban való részvételt. Akkor még kellene egy fő. *(Dr. Szenes György: A jogfolytonosság miatt.)* Nincs több jelentkező? *(Dr. Hoffmann Rózsa: Gyuri.)* Gyuri? *(Dr. Szenes György: A jogfolytonosság miatt.)* Tehát három jelölt van, tessék szíves lenni felírni. *(Dr. Szenes György: De csak a jogfolytonosság miatt. - Dr. Szabados Lajos: A szavazólapokat kérjük szépen. - Kosinszky Zsuzsa: A három név mindenki előtt ismert. - Kiosztja a szavazólapokat.)*

DR. VÁGÓ IRÉN: Ha a bizottság háromtagú, akkor mit választunk? *(Közbeszólás: Csak az elnököt.)*

ELNÖK: Az a három tag majd megválasztja az elnököt, de ezt a három tagot is meg kell választani. Hogyhogy mit választunk? *(Zaj.)*

DR. HOFFMANN RÓZSA: Az elnök úrra rábólintottunk, hogy legyen elnökjelölt, és mi csak felsorakoztunk mellé díszpintyeknek. *(Derűltség.)* Loránd urat húzzuk alá.

ELNÖK: Három nevet íratok fel. Az egyszerűség kedvéért mondom: Szenes György, Hoffmann Rózsa és Loránd Ferenc. Akit közülük elnöknek elfogadtok - miután szerénytelenül tülekedtem ezért a pozícióért -, ahhoz tegyetek egy keresztet, vagy húzzátok alá. *(Dr. Hoffmann Rózsa: Inkább az utóbbi, mert a kereszt mást jelent.)* Az a kérdés, hogy egyet raksz, vagy kettőt. *(Derűltség. - A tagok titkosan szavaznak.)*

A jegyzőkönyv számára mondd az eredményt, Péter...

FRISS PÉTER *(a beérkezett szavazólapokat felnyitva egyenként mondja a szavazatokat, majd az utolsó megtekintése után)*: A beérkezett szavazatok alapján nyolc szavazattal Loránd Ferenc az elnök. Egy elnöki szavazatot kapott Hoffmann Rózsa, egy elnöki szavazatot kapott Szenes György és Nagy József. A tagokban nincs eltérés, tehát a három tag mindenütt megjelenik, illetve kettő esetében a három tag ugyanaz, de nem állapítható meg az elnök személye – ezeket érvénytelennek kell tekinteni, hiszen az elnökről kellett volna... *(Közbeszólások:)* Nincs aláhúzás, és a sorrend sem egyértelmű, mert hol ilyen, hol olyan. Azt se lehet tehát figyelembe venni. De a három tag megerősítése itt is egyértelmű.

DR. SZABADOS LAJOS: Akkor tehát?

KOSINSZKY ZSUZSA: Loránd Ferenc úr nyolc szavazattal elnök.

DR. SZABADOS LAJOS: És tagjai?

FRISS PÉTER: Hoffmann Rózsa és Szenes György.

ELNÖK: Ez egy váratlan eredmény volt, és halálra izgattuk magunkat.

Most még egy napirendi pontunk van: Vekerdy Tanár úr be fog számolni, hogy az éves jelentéssel kapcsolatosan mit határoztatok. *(Közbeszólások.)*

KOSINSZKY ZSUZSA: Aáry úr azt mondta, följön, de három órától volt szó.

ELNÖK: Egy kis szünet...

KOSINSZKY ZSUZSA: Mielőtt elmennek, az lenne a kérésem, hogy az egészségbiztosítási járulék fizetéséről szóló lapot, ha megkaphatnám postafordultával, ami júniusig hátra van restanciám, még tudnánk rendezni. Elméletileg áprilissal lezártunk egy részt. Annak most már mindenképpen célba kellett érnie.

DR. SZENES GYÖRGY: A jövő heti OKNT-ülésre mindenki megkapta az anyagokat?

DR. VEKERDY TAMÁS: Felhívom az elnök úr figyelmét, hogy a következő napirend előadója Aáry-Tamás Lajos.

DR. SZENES GYÖRGY: Jön.

DR. VEKERDY TAMÁS: Csak hogy nem én vagyok az előadó!

(Rövid szünet.)

ELNÖK: Kedves Kollégák! Mentségünk a megfogyatkozásra, hogy reggeltől kezdve elég keményen dolgoztunk, a másik, hogy az előzetes információink szerint ez írásban is rendelkezésünkre áll. Csak azért mondom, hogy enyhítsem szívedet, amikor végignézel a sorainkon, és azt gondolod, az OKNT még arra se méltatta ezt a fontos funkciót... De nagyon sok zsúfolódik a tanév vége felé, ezért egy ilyen egész napos ülést kellett beiktatni.

Még egy előzetes információ: egy szűkebb körű bizottsága az OKNT-nek erről már informálódott, véleményt formált, és abban maradtunk, hogy hasonlóképpen más alkalmakhoz, ha valamely bizottság valamit már megtárgyalt, akkor lényegében az OKNT képviseletében voltak jelen, és fognak hozzászólni ahhoz, amit te majd leszel kedves elmondani, és ezzel az információ körkörösön bezárul.

Kérlek, ismertesd a jelentés főbb téziseit!

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Köszönöm szépen, elnök úr. Egyáltalán nem csodálkozom, hogy megfogyatkozott a tanács, hiszen a bizottságban az anyagról részletes vitát folytattunk. Most beszéltem egy kedves barátommal, segítséget kértem tőle, és a Velencei-tónál pecázik. Ha van irigylésre méltó állapot mindannyiunk számára, akkor azt gondolom, ez az ő helyzete.

Éppen azért, mert meleg van, az én szóbeli kiegészítem is, ha megengedik, rövid lesz a kiadott anyaghoz képest. Inkább talán a bevezetőben megfogalmazott néhány gondolatot ismételném meg, és végezetül egy holnap bekövetkezendő eseményre hívnám fel a tisztelt tanács figyelmét.

Az egyik, ami a legfontosabb: jól látni 2000-től, hogy az ügyek száma szépen, de egészen biztosan emelkedik.

Ez nagy valószínűséggel betudható annak, hogy a hivatalunkat egyre többen ismerik meg, egyre többen kérik a szolgáltatásunkat. Koránt sincs arról szó - és ezt kifejezetten meg is említjük a beszámolóban -, hogy több jogsértés lenne az oktatási intézményekben, mint korábban szokás volt. Egészen egyszerűen egyre többen kérnek professzionális segítséget, amikor úgy érzik, hogy a jogaik sérültek.

Ugyanez vonatkozik a testi fenyítés kérdéskörére. Kiemelkedően magas 2003-ban, ez háromszor annyi, mint 2002-ben volt. Megint ugyanazt kell újra és újra megismételnem, hogy egyáltalán nem arról van szó, nem azt mutatják a tapasztalataink, hogy több lenne az

ilyen típusú csoport az iskolákban, sőt, azt látjuk, hogy egyre többen nagyon-nagyon komolyan veszik, hogy amikor a kezdeményezéseket megfogalmazzuk, akkor valóban egyetértenek velünk, hogy ez a legsúlyosabb cselekmény, ami iskolában történhet.

Továbbra is fennáll az - és erről a háromtagú bizottsággal sokat beszélünk -, hogy a konfliktusok gyökerében ott van az információhiány, tetten érhető a tájékozatlanság. Azon morfondíroztunk, és ötleteket is próbáltunk megfogalmazni, hogy vajon a jogokról, a jogok érvényesítéséről hogyan lehetne sokkal több információt eljuttatni az oktatás szereplőjéhez. Ebben az eszközrendszerünk sajnos véges. Nyolcan vagyunk, és körülbelül négymillió embernek szolgáltatunk nem túlságosan bő költségvetési kerettel, de egy jogvédő ne legyen gazdag. A szűkített költségvetés egyébként viszont pontosan arra ösztönöz bennünket, hogy a civilekkel építsünk ki olyan kapcsolatrendszert, amivel egymás hatékonyságát meg tudjuk kétszerezni, ha úgy tetszik, háromszorozni. Az idén is kint leszünk a Sziget-fesztiválon, ahol az egyhetes program középpontjában a civil szervezetekkel való kapcsolattartás áll. Egyetlenegy példát hadd mondjak el. Egy nagyszerű szolgáltatást szerveznek fiatal jogászok diakjog.hu címen, ahol csak a diákönkormányzatok ügyéről 78 kérdés közül választhatnak az érdeklődők. Nagyszerű professzionális válaszok vannak, de ha valaki ezen túlmenően kérdést tesz fel, akkor három munkanapon belül azt megválaszolják. Hozzánk is érkeznek ilyen kérdések, ezért ezeket mi odacsoportosítjuk, ők meg a konkrét vizsgálandó ügyeket csoportosítják hozzánk. Mi is jól járunk, mert kevesebbet kell foglalkozni a kérdések megválaszolásával, ők meg jól járnak, mert ismertebbé válik ez a fajta civil szolgáltatás. Tehát ezeknek a gyűrűjével kívánjuk most kiegészíteni ebben az évben a munkánkat.

A személyes adatok védelme kezd az iskoláknak nagyon érzékeny kérdéssé válni, egyre többen figyelnek erre oda. Ez egy olyan terület, ahol kétszer meg kell fontolni, hogy hogyan cselekednek, és ebben nagyon sokan kérnek segítséget, kérnek tájékoztatást.

Talán a civil szervezetekből kiindulva azt látni, hogy újra bezárul a kör, vagy ha úgy tetszik, ugyanoda lyukadunk vissza. 2000-ben a beszámolónknak azt az alcímet adtuk, hogy „Az együttműködés iskolája”. Akkor arról értekeztünk egy kicsit a hozzánk érkezett hatszáz ügyből, hogy az együttműködésnek nincs alternatívája. Az érintettek együttműködnek egymással, márpedig a jogszabály alapján kötelesek együttműködni, szülőnek, tanárnak, gyermeknek ez a kályha, a cél pedig az, hogy mielőtt betölti a 18. esztendő, megpróbálják egyrészt az oktatás-nevelés céljainak alárendelni, de mindezek mellett egy olyan légkört kialakítani, ami legalább elfogadható az érintettek számára, és akkor világossá válik, hogy ez csak együttműködéssel érhető el az oktatási szereplők között. Az együttműködésnek nincs alternatívája az állam-fenntartó-iskola viszonyrendszerében. Egy kicsit a saját szakmámról beszélve - a jogvédők együttműködése elkerülhetetlen, ha azt akarjuk, hogy az állampolgár számára a leggyorsabb, leghatékonyabb utat meg tudjuk találni. Nem kell a jogvédőknek kapirgálni a saját szemétdombjukon, és azt mondani, hogy én vagyok a legjobb, hanem meg kell keresni azt a lehetőséget, ami az állampolgárnak a legjobb, mert attól mi még soha nem leszünk kevesebbek, vagy a fizetésünk nem lesz kevesebb.

Végezetül annyit mondanék, hogy bizonyára emlékeznek rá, hogy a tavalyi felsőoktatási törvény módosítása során a felsőoktatásban megszűnt a hatáskörünk, nem járhattunk el hallgatókat érintő ügyekben. A felsőoktatási törvényt módosította az országgyűlés, a zárószavazásra holnap kerül sor, amivel a hatáskörünk helyreáll a felsőoktatás területén is, de a közoktatási törvénybe is beépül nevesítetten hallgatói jogként, szülői jogként és pedagógusjogként, hogy megkereshetik a hivatalunkat, és a segítségünket kérhetik, ha a jogaik sérülnek. Volt egy kis kitérő, de azt gondolom, hogy a történet ebből a szempontból jó véget ér, és úgy tűnik, hogy most már két törvényben megerősítetten dolgozhat az oktatás szereplőinek jogőre.

Köszönöm szépen a türelmüket ebben a nagy melegben. Ha kérdéseik, észrevételeik vannak, állok rendelkezésükre.

ELNÖK: Közben Vekerdy Tamást szeretném megkérni, hogy meséljen erről a beszélgetésről.

DR. VEKERDY TAMÁS: Beugró vagyok, mert Dobos Krisztina vállalta ezt a feladatot. Először is a tisztelt Tanácsnak szeretném bemutatni dr. Óry Magdolnát, a biztos úr új helyettesét, ha nem ismernék, mert az előző helyettes, dr. Somody Bernadett az Ifjúsági és Sportminisztériumba ment át, ha jól tudom már átment, és ő lesz ott, vagy már ő - ezt nem is tudom pontosan - a gyermekjogok biztosa, ezért hagyta el a hivatalt, de gondolom, hogy továbbra is lesz együttműködés. *(Dr. Szabados Lajos: Nem elűzték.)* Nem. Reméljük.

Egy kellemes reggelt töltöttünk el a biztos úrnál, és megcsodáltuk a fantasztikus képeket a falon. Ezek sérült gyerekek homokba készült reprodukciói Schiele és egyéb képekről, amelyek lenyűgözőek, és úgy tudom, ezek nemsokára nemzetközi kiállításra is mennek. Ez nem tartozik a tárgyhoz, de az egyik legfontosabb impresszió. Fontosnak tartom, hogy ilyen dolgokkal is foglalkozik a hivatal, és valahol mégiscsak érinti.

Rátérek a lényegre, amennyire össze tudom foglalni. A magam részéről - Dobos Krisztina ugyan ott megjelent, de kezdetben nem volt ott közlekedés, érettségi és egyéb problémák miatt - akkor is csak dicsérettel tudtam illetni az akkor még csak kéziratos formában általam átnézett anyagot. Már ott volt az asztalon, amit mindenki megkapott. A legfőbb kritika az volt, hogy ezen a kéziratban nem volt oldalszám, és ez sok gondot okozott nekem, amíg beszámoltam végig, és azonosítottam, hogy hol mit találtam, vagy mit nem. Rendkívül meggyőző volt az anyag, és a bevezetőben olvasott azon célkitűzés, hogy milyen fontos a szereplőkkel annak a ténynek a megismertetése, hogy vannak ilyen jogaik, és ezeket hogyan érvényesíthetik. Nagyon sok példa volt. A kritikai megjegyzés az volt, hogy az érdekes esetek után nem mindig tudtuk pontosan, hogy azután mi történt.

Például a HIV-esetben, amikor az iskolaigazgató nem vette fel, a pedagógusok védett kora esetében - egy pedagógus, aki veri a gyerekeket, de védett korban van, ezért nem távolítja el az iskolaigazgató - egy kezdeményezés történik a hivatal részéről, de nem derült ki pontosan, hogy mi a kezdeményezés. Világos, hogy ezek nyilván laikus megjegyzések, biztosan személyiségi jogokat is védenek, hogy ezek nincsenek benne.

Még kritikai megjegyzés volt: a pozitívumból következett számomra egy enyhe negatívum. A pozitívum az, hogy nagyon jó hangú az egész jelentés, jó hangú, jó modorú az ügyintézés - ha szabad ezt mondani, ez az ember érzése -, az egyeztetések, a beavatkozások formái. Talán tényleg így vagy csak így eredményes. Ebből fakadóan azonban a felháborodott olvasó időnként enyhének érzi az eljárásmódot - de valószínűleg nincs igaza -, időnként naivnak tűnik a megközelítés a tekintetben, hogy az igazgató megígéri, hogy a jövőben nem így fog eljárni. A biztos úr meggyőződött arról, hogy egy ilyen ígéret egy ilyen esetben az igazgatót jobban köti tulajdonképpen, mint egy valamiféle verdikt, amit a biztosnak úgy sincs jogában kiadni.

Szóval így, ezzel a jelleggel folyt a beszélgetés. Ami a konklúzió az OKNT számára: tehát egyértelműen pozitív volt a véleményünk, számunkra feltétlenül elfogadható. A továbblépés volna érdekes.

Talán ez a szám nem hangzott most el - bár a biztos úr utalt az ügyek növekedésére -, hogy míg 40 milliós támogatással működött a hivatal, addig 600 ügye volt egy évben, most 26 milliós támogatással működik, és ezer ügyet kezel. De ezt mondta most is a biztos úr, hogy nem kell sok pénz egy biztosnak.

Ennek ellenére azt gondoljuk, az OKNT-nek javaslattal kellene fordulni a minisztériumhoz, vagy személy szerint a miniszterhez: jó volna kezdeményezni, ha van ilyen egyáltalán, ötperces műsorokat például a televízióban. Az eset - a döntés. Ez történt, ez a döntés született. Ezt rendkívül fontosnak tartanánk.

Nagyon jónak tartanánk egy kiadványt a nagyközönség számára. Meg is lehet jelölni, hogy hol szerepelnek olyan esetek a jelentésben, amelyek erre alkalmasak. Például

egy olyan kiadványt, amelyik nem vastag, ennél sokkal vékonyabb, csak tíz-tizenkét-tizenhat oldal – mint a norvég alaptanterv... *(Derültség. – Nagy József: Ki nem bírta volna!)*

ELNÖK: Az egész szöveg arra ment ki, hogy ezt elsüthesse.

DR. SZENES GYÖRGY: Régen hallottuk.

DR. VEKERDY TAMÁS: Valami ilyesmi, hogy „A Te jogaid”. Nem is ingyen osztogatnák az iskolában, hanem 210 forintért – ez egy virtuális összeg, de meg lehessen venni, olcsón, egyharmad mozijegy vagy egy fél mozijegy áráért.

Nagyon jó lenne, ha a miniszter évnyitó beszédében utalna ezen jogokra, és arra, hogy ezeket a jogokat érvényesíteni lehet, sérelmük esetén a biztosi hivatalhoz lehet fordulni. A nyitó értekezlet egyik javasolt témájául be lehetne emelni ezeknek a jogoknak az érvényesülését, nem érvényesülését, gyerek, szülő, tanár stb. esetében.

Az OKNT részéről mi egyrészt azt javasoljuk, mondjunk köszönetet az eddig végzett munkáért, és fejezzük ki elismerésünket, másrészt hogy forduljunk a miniszter úrhoz, illetve a minisztériumhoz ezekkel a javaslatokkal.

Nem tudom, mit hagytam ki esetleg... Ti vagy maguk jobban emlékeznek... *(Nincs jelzés.)* Nem hagytam ki semmit. Köszönöm szépen.

DR. SZENES GYÖRGY: Nekem van egy kérdésem, és aztán, ehhez kapcsolódóan, két javaslatom. Van-e lehetőségek arra, hogy – hasonlóan, mint más ombudsmani hivatalok – valamiféle figyelemfelhívást tegyetek közzé olyan égető vagy nagyon fontos kérdésekben, amelyekről úgy gondoljátok, hogy jelentős jogsértések vannak, és érdemes lenne erre felhívni akár az iskolák – és akkor most mondom –, akár a hatóságok figyelmét. Ha nincs, akkor is valami módot kellene találni.

Tamás hozzászólásának továbbgondolásával jutott eszembe, hogy a gyermeki jogok és/vagy köteleességek jelentős mértékben szabályozódnak az iskolai házirendekben. A házirend ettől a pillanattól – mármint a következő tanévtől – kezdődően már önkormányzati, pontosabban fenntartói jóváhagyással lép életbe. Én úgy gondolom, fontos lenne, hogy a fenntartók figyelmét felhívják, a jóváhagyásnál fokozottabban vegyék figyelembe a gyermeki és a tanulói jogok érvényesülését a most már általuk jóváhagyott házirendekben. Eddig ugyanis a nevelőtestület hagyta jóvá a házirendeket, ezen túl a nevelőtestület megszavazza, a szülők, gyerekek, ebegylet, nőtanács véleményezi, majd bemegy a fenntartóhoz, és ő hagyja jóvá. Én azt gondolom, nagyon fontos lenne, mert egész más szintre emelkedett a jóváhagyás.

A másik dolog, ami eléggé napi gyakorlat, és én még emlékszem arra a találkozóra, amelyet a Fidesz hívott össze, amikor a titoktörvénnyel kapcsolatosan voltak problémák. Ott is előkerült, és azóta is napi praxisomban gyakran találkozom azzal, hogy hatóságok kérnek véleményt az iskolától gyerekekről. Valamilyen módon összeütközésbe került a törvénnyel, joggal, valamivel, és a hatóság azzal fordul az iskolához, hogy „Kérem, véleményezze, mondja el, jellemezze az ifjút...” – van erre joguk a hatóságoknak? Felmerült akkor egy olyan – ha emlékezetem nem csal -, hogy ezt az oktatási intézménynek egyszerűen vissza kell utasítania, mert a személyi jogok védelme miatt itt semmi más adatot ilyen tekintetben nem kezelhet, mint a magatartás és szorgalom osztályzatát. Ha valamire kíváncsi a hatóság, menjen ki helyszíni szemlére, és kérdezze meg az anyukától, milyenek az ő családi körülményei, az egész dolog hogyan néz ki.

Azt kell mondanom, ez megint egy levél. Ha erre nincs joga, fel kellene világosítani az oktatási intézményeket, mert ez a gyakorlat mindennapos. Én is úgy gondolom, hogy nem az iskola igazgatójának, nem az osztályfőnöknek a kötelessége a hatóság erről való tájékoztatása. Különben elismerésem az anyagért.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: További hozzászólás, vélemény?
Szabados!

DR. SZABADOS LAJOS: A környezetemben – kistérségben, nagyobb térségben – jó a hivatalról, a hivatal munkájáról a vélemény. Én konkrétan – biztos úr biztos nem emlékszik rá – ügyfelek is voltam egy olyan ügyben, ahol a már végzett hallgatók mászt kértek volna, mint ami adható. Nem volt tanítói végzettségük, tanárok voltak, és ők azt szerették volna, ha olyan szakos diplomát adunk ki, amihez nincs jogunk. Dokumentálni kellett, és a dokumentáció alapján elfogadtátok az érveinket. Az egészet és ezt konkrétan is köszönöm.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Időről időre látni híreket a munkáról, erről a tevékenységről, és ezek jó csengésű dolgok. Örülök neki, és a jelentésnek is, valamint annak, amit Vekerdy Tamás mondott, mert pozitívan értékelte. Felkínáljuk a szerény képességeinkhez képest a kiformalást. A mi kis szürke vacak kiadványunkkal, amit viszont sokan olvasnak a csicsás kiadványokkal szemben, amit viszont eldobnak, a tanulást-tanítást segítő kiadványokat próbáljuk felfejleszteni pedinfővő, és abba beletenni minden olyan információt, telefonszámot, elérhetőséget, ami fontos dolgokat tartalmaz a pedagógusok számára. Az egész ott van a könyvtárban. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kelemen Elemér!

DR. KELEMEN ELEMÉR: A tankötelezettség jegyében született modern oktatási rendszerek születését és történetét - különösen a kelet-európai tájakon - mindig végigkísérte a konfliktus az iskola társadalmi környezetében, és magán az iskolán belül is. Erre hol volt, hol nem volt a történelmünk során megfelelő kezelést kínáló intézmény, és jó, hogy van. Ez a jelentés egyébként megfelel a módosított oktatási törvény ama előírásának, hogy a gyermek mindenképp felett álló érdeke hatja át, és szeretném kiemelni a humánus szemléletét.

A másik megjegyzésem, hogy szociológiai pontossággal aprólékossági konfliktustérképet rajzol az olvasó elé az iskola világának lehetséges konfliktusairól. Két tanulság mindenképp szembeötlő, és gondolom, hogy ezt a szakmai fórumokon érdemes lenne továbbgyűrűztetni, mégpedig a jogi tájékozottság súlyos fogyatékoságait és a pedagógiai tanulságot. Javaslatom egybecseng Szenes Gyuri és mások véleményével, hogy nagyobb nyilvánosságot kellene adni ezeknek a dolgoknak a szakmában, hatósági fórumokon és a társadalom közvéleménye előtt. Tamásnak támogatom azt a javaslatát, hogy rendszeresen jelenjen meg a televízióban is ez a problematika, mert a baj kibeszélésével, értelmezésével nagyon-nagyon fontos segítséget lehetne nyújtani a társadalmi, illetve az iskola társadalmi beilleszkedéséhez.

ELNÖK: Nincs több hozzászólás? *(Nincs jelentkező.)* Akkor nekem van egy javaslatom, de mindjárt Zsuzsára nézek, mert a javaslatomnak pénzügyi konzekvenciái lennének, ha elfogadnák. Friss Péterre is nézek, de azért nézek magára, mert azt gondolom, hogy ha maga néz Friss Péterre, annak nagyobb a hatása, mintha én teszem közvetlenül.

Nem lehetne-e felkérni valakit arra - ez lehetne akár egy egyetemi hallgató, akár jogász, akár pedagógus -, hogy végezze el azt az elemzést, amire éppen most tettél javaslatot. Elolvassa a jelentést, és azt mondja, hogy ennek a pedagógiai tanulságai. Ezt még egy szakdolgozati témának is tudnám ajánlani akár egy neveléstudományi tanszéken, vagy a jogi egyetem egyik tanszékén, és akkor kecsegtetni lehetne azzal, hogy ezt a tanulmányt kifizetjük, hogy a pedagógiai sajtóban, az Új Pedagógiai Szemlében például

megjelenésre javasoljuk. Ennyi a javaslatom. Ezt mindenképpen javasolnám, csak szeretném, ha úgy mondhatnám, és úgy írhatnám meg az emlékeztetőben, amit erről a mai ülésről adok, hogy ez a javaslat elhangzott azzal, hogy ennek az anyagi konzekvenciáit legalább részben magunkra vállalnánk. Ez az OKNT felkérésére történne, és úgy gondolom, hogy sokkal jobb az akusztikája, mintha a ti felkérésekre történne. *(Többen bólintanak.)* Látom a bólogatásokból, hogy nagyjából egyetértetek, de Vekerdy még tovább is fűzi a szót.

DR. VEKERDY TAMÁS: Igen, mert a saját javaslatodat kvázi elfogadtattad - *(Derültség.)* -, de kérdésem, hogy az én javaslataimmal mi történt, amelyben javasoltam, hogy a miniszterhez vagy a minisztériumhoz forduljunk azzal, hogy egy ilyen televízióműsort kezdeményezzen és támogasson meg. Tudjuk, hogy az MTV boldogan vesz egy kifizetett öt percet, vagy nem tudom mennyit, ha ezt a minisztérium megspendírozza, és ha ebben az évben nem tudja, akkor januártól kezdve, illetve, hogy támogasson meg egy ilyen pénzes, de olcsó, nagyközönségnek szánt kiadványt e tárgy körben. *(Dr. Szenes György: Norvég NAT-ot.)* Erről nekünk döntenünk kell, vagy hogyan megy ez tovább?

KOSINSZKY ZSUZSA: Javaslatként meg lehet fogalmazni.

ELNÖK: Úgy szokott lenni, hogy javaslatként elhangzik, és eddig minden javaslatról úgy számoltam be a közleményben, hogy ez elhangzott, amennyiben nem tiltakozik valaki, hogy ilyen ne jelenhessen meg. Úgy gondolom, hogy nem kell határozni róla, arról viszont igen, ha azt akarja az OKNT, hogy én erről a miniszternek írjak egy levelet. Írnék, de úgy gondolom, hogy nem okvetlenül a miniszterhez kell ilyen felhívással fordulnunk, hanem az Országos Köznevelési Tanács a saját hatáskörében is eljárhat, de mondjátok meg, hogy hogyan szóljon ez a dolog.

Itt egyszerűen arról van szó, hogy kell egy kiadvány, és kell a tévével, rádióval, tömegkommunikációval egy kapcsolatfelvétel. Biztosan van néhány kolléga, akinek van ilyen kapcsolata iskolarádióval, tévével. Én ismerek egy-két kollégát, ezt szívesen felvetem, és megjelentetném, hogy ez volt az óhajunk. Ha viszont azt akarjátok, hogy a miniszterhez forduljunk, akkor semmi akadály.

KOSINSZKY ZSUZSA: A kiadványhoz kapcsolódóan szeretném csak azt elmondani, hogy az Országos Diákjogi Tanács ülésén is megfogalmazódott ilyen jelentés, sőt, még az is nyomatékot ad ezen kiadvány életre keltésére, hogy tavasszal, amikor volt az országos diákparlament, ott az országos diákparlament elfogadott ajánlásokat, és ezeket többféle szempontból csoportosították. Az egyik ilyen szempont az volt, hogy ajánljuk az oktatási miniszternek, hogy... Ebben az egyik pont az volt, készüljön egy kiadvány, amely a diákjogokat... Nem tudom pontosan, hogy hogyan volt az a mondat, de talán Aáry úr ebben meg tud erősíteni. Tehát ez a fajta megerősítés gyakorlatilag a miniszter úr felé szerintem érzékelhetővé teszi, hogy több oldalról is megerősítjük.

ELNÖK: Egy olyan levelet fogok írni, amely a jegyzőkönyv kivonatát tartalmazza, amely erről szólt. Tájékoztatom a miniszter urat az elhangzottakról, és felhívom erre a figyelmét.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Szeretnék én is kérdezni valamit. Amikor a kilencvenes években közoktatási törvényeket fogalmaztak, és kezdtek megjelenni a diákok jogai, akkor a szakszervezetek, a pedagógus szakszervezetek ezt erősen opponálták. A kérdésem az lenne, hogy a ti hivatalotok által hozott határozatot opponálja-e valaki. Van-e valaki, vagy valamilyen szervezet, szakszervezet netán, amelyik ezzel nem ért egyet?

NAGY JÓZSEF: Csak egy mondatot mondanék hozzá. *(Dr. Vekerdy Tamás felé:)* Én úgy értettem, hogy nem a jogokról lesz szó, hanem az esetelemzésekről, esettanulmányokról. A formális jogok publikálása is fontos lehet, de azt hiszem, hogy erre tettetek javaslatot. A tévében is esetelemzések lennének.

DR. VEKERDY TAMÁS: Nem. Feri erre tett javaslatot valamilyen értelemben, én azonban a nagyközönséghez szóló kiadványunk esetében arra gondoltam, és címet is javasoltam: „A te jogaid”. Tehát *expressis verbis* fel kell hívni a figyelmét, de nemcsak a diáknak, hanem a szülőnek, a pedagógusnak is; tehát az oktatásban megfogalmazódó jogokról lenne szó. Ott lehet persze eseteleírás is, de fontos, hogy ez a kiadvány jól olvasható, olvasmányos legyen.

ELNÖK: Zárszó következik.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Köszönöm szépen. Vekerdy Tamás javaslatával kapcsolatban azt gondolom, hogy érdemes egy picit megmaradni az általánosság szintjén, azért, hogy többet el lehessen érni, mintha ötperces tévéműsort kérünk, vagy négy darab kiadványt. Arra azt mondhatná a miniszter, hogy tévében nem tudunk vásárolni most, mert nem tudunk, mert mondjuk a tévé nem akar velünk szerződést kötni, a kiadványnál pedig majd megbeszéljük, hogy az a három-négy, amely készülöben van, valószínűleg az fér bele.

Talán érdemes lenne úgy megfordítani, hogy ha az OKNT elfogadásra javasolja a miniszter úrnak a beszámolót, akkor azon túlmenően az elismerés vagy a kritikai észrevétel természetesen az önök területe.

A beszámolóban jelentkező konfliktuskezelő kultúrának a megismertetésében legyen a hivatal segítségére. A miniszter úrral vagy a munkatársakkal meg lehet állapodni, hogy milyen szinten, ki mennyit vállal a költségekből, mit vállal magára, a diákjogi kiadványok közül – azt hiszem, akkor beszéltünk erről. Az egyik ötletünk az volt, Európában kaptam, Strasbourgban egy olyan kicsi kiadványt, ami akkora, mint a mobil telefon képernyője, akkora az egész, mint egy puska, amit a diákok készítenek a dolgozatíráshoz, és abban az volt, hogy az európai polgár jogai. Ugyanilyet lehetne készíteni, mondjuk „A Te jogaid” címmel, puska formájában, akár százezres példányszámban is meg lehet jelentetni, talán nem olyan nagyon drága így. Ez lehet az egyik, amire épülhet egy brosúrasorozat, a Diákjogi Tanács is gondolkodik hasonlóan.

Valószínűleg sokféle-fajta tájékoztatásnak kell egymásra épülnie azért, hogy annak a 4 millió embernek a töredékéhez egyáltalán el lehessen valami módon jutni. Egy picit attól félek – ismerve ezt a közeget, mármint a politika közegét –, hogy a nagyon konkrét javaslatokra azt mondják most nincs rá alkalom vagy pénz, és akkor onnantól kezdve, mivel nincs mögötte semmi más, vége a történetnek, azt mondják, jöjjön a következő javaslat. Talán egy ilyen általánosabb szintű javaslatot a miniszter nyitottan kezel, és akkor már meg lehet állapodni.

Azt is el akarom kerülni, hogy az legyen, csak a miniszter vagy a minisztérium feladata. Az enyém is, a minisztériumé is, különböző tanácsoké is, meg a diákoknak saját maguknak, a szülőknak saját maguknak is – és így épül ez a fajta rendszer, és talán a miniszter sem fogja ezt talán túlzott beleszólásnak venni, hogy ennyire célzottan öt percet kérünk tőle az MTV-től. Ismerve az MTV-t, nem is olyan biztos, hogy ez nagyon egyszerűen megvásárolható.

Ez csak egy javaslat, de azt gondolom, a miniszterrel kialakult jó kapcsolat minden további nélkül kitágítható, kialakítható úgy, hogy megvalósulhasson többféle szinten.

A figyelemfelhívásokat hogyan lehetne közzétenni, iskolák, hatóságok figyelmét felhívni, akár a házirend tekintetében, akár hogy a hatóság hogyan léphet be az intézménybe, hogyan kérheti a jellemzést? Ilyen figyelemfelhívásokat közzétehetünk, nincs akadálya ennek. Mindig az szokott gondot jelenteni, hogy jutunk el minél több emberhez.

Ha háromezerkétszáz önkormányzathoz kellene levelet küldeni, mondjuk kétezer fenntartóhoz, az is túl drága. Nem tudom, hogy vannak vele, de én nagyon utálok az olyan, szolgáltatótól érkező levelet, hogy „Ön tartozik háromezer forinttal, és tájékoztatom, hogy megbüntettjük, de amennyiben rendezte, kérjük, tekintse tárgytalannak”. A kétezer levél erről szól, hogy kéretik ezt figyelembe venni, de amennyiben figyelembe vették, kérjük, nézzék el nekünk.

Sokkal inkább valami másféle metódust célszerű választani azért, hogy a modora ennek a levélnek méltó legyen ahhoz, amit ők képviselnek, meg amit mi képviselünk. A sajtón keresztül valóban a pedagógusoknak, iskoláknak, a szülőknek szóló kiadványokon keresztül ezeket a témákat jól meg lehetne ragadni. Ami viszont a hatóságok együttműködését jelenti, nevezetesen hogy a rendőr és a pedagógus hogyan működik együtt, ez már egy egészen más kérdés. Nagy valószínűséggel a miniszter tanácsadó testületének nagyon komoly szerepe lehet.

A titoktartás szabályainál végre sikerült elérni, hogy talpára álljon a rendszer: a pedagógust megillessen az a jog, hogy a hatóságokkal szemben megtagadja az információátadást. Ez még nem elegendő, mert a rendőrségi törvény, a büntető-eljárásjogi törvény, bizony, lehetővé teszi, hogy mindenféle korlátozás nélkül be lehessen menni, nyomozati cselekményeket le lehessen folytatni. Az nem világos, hogy a rendőr, ha kérdez, kitől kérdez: bármelyik pedagógustól kérdezhet, vagy neki csak az intézmény vezetőjétől lenne szabad kérdezni. Tisztába kell tenni ezeket a dolgokat.

Ebben a rendszerben is kell, hogy legyen egy „kályha”, mégpedig az, hogy a pedagógus és a rendőr nem lehetnek ellenfelek, mert olyan helyzet nem lehet, amikor ők szemben állnak egymással. Éppen ezért kell kialakítani, egymáshoz csiszolni az iskola világát és a rendőrségi eljárást. Ehhez talán a mi figyelemfelhívásunk egy kicsit kevés. Az oktatási miniszter, az igazságügy-miniszter és a belügyminiszter, hárman tudnak erről értelmes kezdeményezést megfogalmazni, hogy az apparátusok dolgozzák ki az erre vonatkozó szabályokat, mert különben jönnek elő ezek a bornírt helyzetek. Egyébként, a titoktartás korábbi szabályainál az igazgatót arra kérte a rendőr, hogy három példányban küldje meg az illető diák jellemzését, ő a szülőnek nem adhatta át az információt, mit tud az ügyről, ha eljárás indult a gyermekkel szemben, ámde a rendőr az igazgató által írt jellemzést felolvasta az anyukának. Egészen lehetetlen helyzet volt. Ez egyébként mos is fennáll, azzal a különbséggel, hogy most a szülőnek el lehet mondani, a rendőrnek viszont a jellemzést nem kell elküldeni, vagy nem feltétlenül kell elküldeni – de természetesen a pedagógusok egy része még nem tudja, vajon nem éri-e hátrány, amiért nem küldi el. Ilyen fajta figyelemfelhívásokat lehet kiadni.

Ilyen ügyeink egyébként voltak. Ilyen ügyek ismertetésével, sajtóban szerepeltetésével, szakmai fórumokon való megjelentetésével lehet egyre több vitát generálni.

Az egyik javaslatom az volt az igazgatóknak, hogy írják oda „Jellemzés” az A/4-es papír tetejére, és írják le, hogy „Kiss Pisti 7/C osztályos tanuló, lakik itt és itt, anyja neve stb. fizikából hármás, matekból négyes, tornából csak kettes a drágám, a magatartása viszont ötös – üdvözlettel: igazgató”. A jellemzést nem tagadta meg, ám semmilyen olyan információt nem adott át, amit a rendőrség egyébként használhatna. Ez megint a cinkos összekacsintás a jog megkerülésére, nem az igazi megoldás.

Ebben mi nagyon sokat kívánunk tenni, és azt gondolom, az utóbbi időben a HIV-pozitív, a Hepatitis-C-vel fertőzött fiatalember ügyében egyre fókuszáltabban tudunk ezekről az ügyekről beszélni. Öry Magdolna volt ennek a két nagy ügynek a jelentéskészítője, és azért szégyellem magam mindnyájuk előtt, de főleg őelőtte, mert ez most a második alkalom, hogy őt nem mutatom be. Vekerdy Tamás húzott ki a csávából, amiért külön köszönet, Magdolnától meg majd külön elnézést fogok ezért kérni.

Az együttműködésekre nyitottak vagyunk. Ha olyan felkérés érkezik laptól, összegyűjtött adatbázistól, hogy mi szerepeljünk bármilyen adattal, nagyon szívesen tesszük. Azt gondolom, a nagyobb nyilvánosságról majd hogyanem mindent elmondunk.

Báthory Zoltán kérdésére, hogy opponálják-e a kezdeményezéseinket, azt válaszolhatom, hogy a konkrétat nem. Ugyanis a kezdeményezés, mire eljut oda, addig egy vita eredményeként alakul ki. Jön a panaszos, elmondja, mi történt. Mi megkérdezzük az intézmény vezetőjét, pedagógusait, hogy ők hogyan látják. Ezeket összevetjük a jogszabályokkal, és elmondjuk, a mi értelmezésünkben a történet hogyan néz ki, csak és kizárólag jogilag megítélve. A kezdeményezések stílusa, hangvétele, logikai lánc olyan, vagy a szándékaink szerint olyan, hogy ha azt valaki elolvassa, akkor értheti, és azonosulhat is vele, még akkor is, ha ő maga az, aki a jogot sértette. Az egyeztetési eljárásban nagyon gyakran kérjük arra a pedagógust, aki megsértette a jogot, tegyen javaslatot az orvoslásra. Ha ő maga úgy érzi, hogy nem a fejére csaptak, mert ő valamit elkövetett, nem bilincsbe verték, hanem, éppen azért, mert ő holnap kénytelen ugyanabba az osztályterembe bemenni, ugyanabba az iskolába, ugyanazokkal a gyermekekkel, ugyanazokkal a kollégákkal és szülőkkel találkozni, ő is érdekelt abban, hogy az ügy megoldódjék. Na, így születik meg utána a kezdeményezés. Ezt viszonylag könnyű elfogadni, ha a méltóságának sérelme nélkül kerülhetett ki az ügyből, hozzájárulhatott a megoldáshoz, akkor ez nem ciki neki, nem kellemetlen, nem kell feltétlenül opponálni – vagy nyilvánosan nem. Lehet, hogy hümmög egy kicsit, meg dohog magában, de a kezdeményezést így el lehet fogadni.

Hogy egy-egy ügyünkben vannak ellenvélemények? Én lennék a legjobban meglepve, hogyha nem lennének ilyenek, illetve furcsa lenne, hogy mi, akik intézményeket kritizálunk, magatartásokat kritizálunk, felháborodnánk azon, hogy a mi értékítéletünket, a mi megállapításainkat kritizálnák.

Az alkoholszonda, a drogteszt, a HIV-pozitív fiatalember ügye, ezek társadalmi drámák, hát hogy lehetne ezekben az ügyekben pillanatok alatt konszenzus. Ezek precedensügyek, amelyekről azt szoktuk mondani, amikor szerénytelenek vagyunk a kollégáinkkal, hogy talán a jogi stúdiumokban lábjegyzetként szerepelni fognak, mint olyan, amit majd a fiatal generációknak át kell adni. Opponálják is a véleményünket, de meg kell tudnunk védeni ezeket szakmailag, emberileg egyaránt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Akkor itt a levegőben maradt Vekerdy Tamásnak az a javaslata - ha jól követtem a beszélgetést -, hogy jelenjen meg egy ilyen füzet, illetve ennek a füzetnek a megjelentetését a miniszter közbenjárásával próbáljam elérni. Ez az, amire te azt mondtad, hogy nem kellene talán csak a miniszterhez címezni, de ha nem jól értettem, akkor korrigálj.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: A mondatból a füzetet érdemes kivenni. Ezeknek az üzeneteknek - amelyek a beszámolóban vannak a jogról, a konfliktuskezelésről -, a terjesztését segítse az oktatási miniszter. A formáját megtaláljuk.

DR. VEKERDY TAMÁS: Igen, és nyilatkoznunk kellene, hogy elfogadtuk.

ELNÖK: Ezzel jogi problémám van, mert jogász ül mellettem. Ez a testület most nem határozatképes, holott ez ugyanolyan jogosítványunk, mint a tanterv elfogadása. Tehát mi azt tudjuk a közleményben most elmondani, hogy a jelen lévő nyolc tag egyetértett, de ez nem egyenértékű az érvényes testületi határozattal. Ennek alapján azonban a 17-i ülésre - amelynek jelenleg birtokunkban lévő névsora szerint más ügyből kifolyólag is határozatképesnek kell lenni - ez csak egy héttel prolongálódik. Tehát ezt a mai véleményt beterjesztjük oda, és az OKNT, mint testület megszavazhatja. Ez így jogszerű, mert az

egyébként kiderült minden hozzászólásból, nem kell megszavaztatnom, hogy nemcsak hogy elfogadtuk, hanem igen sok kellemes és dicsérő szót is mondtunk.

Jól éreztük magunkat, jó légkörben beszéltünk egy jó légkörű anyagról, és hasznos javaslatok is születtek. Nagyon köszönjük, hogy ehhez hozzájárultatok. *(Dr. Óry Magdolna felé:)* Külön megköszönöm, hogy jelen volt ezen az ülésen, és remélem, hogy máskor is eljön hozzánk.

Az ülést bezárom. Velem nem találkoztok 17-én - ami jó hír -, ezért kívánok mindenkinek kellemest nyaralást.

(Az ülés végének időpontja: 15 óra 33 perc.)

Dr. Loránd Ferenc
elnök

Tartalomjegyzék

<i>Az alapképzési vizsga.....</i>	<i>4</i>
<i>Friss Péter szóbeli kiegészítése.....</i>	<i>4</i>
<i>Kérdések, hozzászólások.....</i>	<i>6</i>
<i>Friss Péter válasza az elhangzottakra.....</i>	<i>24</i>
Az szmsz módosítása.....	24
Tájékoztató a Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. tevékenységéről.....	26
<i>Kérdések.....</i>	<i>34</i>
Választások.....	42
Az oktatási jogok biztosának beszámolója a 2003. évi tevékenységéről	48
<i>Aáry-Tamás Lajos szóbeli kiegészítése az írásos beszámolóhoz.....</i>	<i>48</i>
<i>Vekerdy Tamás tájékoztatója az oktatási jogok biztosának beszámolója bizottsági tárgyalásáról.....</i>	<i>50</i>
<i>Kérdések, hozzászólások.....</i>	<i>51</i>
<i>Aáry-Tamás Lajos válaszai az elhangzottakra.....</i>	<i>54</i>